

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 1403-884

Chișinău

«29» 10 2015

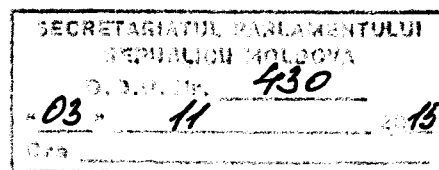
**Biroul Permanent
al Parlamentului
Republicii Moldova**

În temeiul articolelor 73 și 74 din Constituția Republicii Moldova, se prezintă spre examinare prioritară proiectul de lege cu privire la energia electrică (autor – Ministerul Economiei), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 688 din 08 octombrie 2015.

Anexă: Hotărârea Guvernului nr. 688 din 08 octombrie 2015	- 2 ex.
Proiectul de lege nominalizat	- 2 ex.
Nota informativă	- 2 ex.

Prim-ministru

VALERIU STRELEȚ

Parlamentul Republicii Moldova

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. 688

din 8 octombrie 2015

Chișinău

**Pentru aprobarea proiectului de
lege cu privire la energia electrică**

Guvernul **HOTĂRĂȘTE:**

Se aprobă și se prezintă Parlamentului pentru examinare proiectul de lege
cu privire la energia electrică.

Prim-ministru

Contrasemnează:

**Viceprim-ministru,
ministrul economiei**

Ministrul Justiției

VALERIU STRELEȚ

Stephane Christophe BRIDE

Vladimir Cebotari

PARLAMENTUL REPUBLICA MOLDOVA**LEGE****cu privire la energia electrică**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta Lege transpune parțial Directiva 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 2003/54/CE, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 211 din 14 august 2009, Directiva 2005/89/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 18 ianuarie 2006 privind măsurile menite să garanteze securitatea aprovizionării cu energie electrică și investițiile în infrastructuri, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L33 din 4 februarie 2006, precum și Regulamentul (CE) nr. 714/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețea pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 12285/2003, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 211 din 14 august 2009.

**CAPITOLUL I
DISPOZIȚII GENERALE****Articolul 1. Scopul legii și sfera de aplicare**

(1) Scopul prezentei legi este instituirea unui cadru juridic general pentru organizarea, reglementarea, funcționarea eficientă și monitorizarea sectorului electroenergetic menit să aprovizioneze consumatorii cu energie electrică în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, calitate și transparență; asigurarea accesului liber la piața energiei electrice; promovarea producerii energiei electrice; asigurarea echilibrului adecvat între ofertă și cerere, a nivelului corespunzător al capacității interconexiunilor pentru facilitarea schimburilor transfrontaliere de energie electrică; dezvoltarea pieței energiei electrice și integrarea într-o piață de energie electrică competitivă; stabilirea măsurilor menite să garanteze securitatea aprovizionării cu energie electrică; îndeplinirea corespunzătoare a obligațiilor de serviciu public; asigurarea respectării drepturilor consumatorilor finali, precum și a normelor privind protecția mediului.

(2) Sub incidența prezentei legi cad:

a) producerea energiei electrice, inclusiv producerea energiei electrice și a energiei termice la centralele electrice de termoficare în regim de cogenerare;

- b) transportul energiei electrice și operarea sistemului electroenergetic, inclusiv fluxurile transfrontaliere de energie electrică;
- c) distribuția energiei electrice;
- d) furnizarea energiei electrice;
- e) importul și exportul energiei electrice;
- f) determinarea și aprobarea prețurilor și a tarifelor reglementate la energia electrică și a tarifelor ce țin de accesul la rețelele electrice, precum și pentru alte servicii prestate;
- g) licențierea genurilor de activitate pe piața energiei electrice;
- h) piața energiei electrice, accesul la piața energiei electrice și operarea pieței energiei electrice;
- i) organizarea, funcționarea și monitorizarea sistemului electroenergetic;
- j) securitatea și fiabilitatea în alimentarea cu energie electrică a consumatorilor finali;
- k) accesul reglementat al terților la rețelele electrice.
- l) protecția drepturilor consumatorilor.

Articolul 2. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

acces la rețea – drept al utilizatorului de sistem, inclusiv al consumatorului final, de a prelua și livra energia electrică în cantitățile și pe perioada indicate în contractul pentru prestarea serviciului de transport, în contractul pentru prestarea serviciului de distribuție prin utilizarea rețelelor electrice de transport, a rețelelor electrice de distribuție, în conformitate cu condițiile stabilite în prezenta lege;

act de corespundere – act permisiv, emis de către organul supravegherii energetice de stat în urma examinării unei instalații electrice noi sau existente sau a unei centrale electrice noi sau existente, ce confirmă, fără a se limita, corespunderea instalației electrice executate sau a centralei electrice construite avizului de racordare, documentației de proiect, cerințelor de securitate;

avarie – deranjament în funcționarea instalațiilor sau a echipamentului unei/unor rețele electrice, care a condus la o abatere periculoasă a parametrilor regimului de funcționare a rețelei electrice respective de la cei prevăzuți în documentele normativ-tehnice în domeniu;

centrală electrică – instalație sau ansamblu de instalații tehnice care produc energie electrică, utilizând diverse feluri de combustibili (cărbune, gaze, produse petroliere etc.) sau alte resurse energetice, inclusiv surse de energie regenerabilă;

centrală electrică destinată uzului intern – centrală electrică din a cărei producție anuală de energie electrică mai mult de 40% este destinată consumului intern al deținătorului;

centrală electrică eligibilă care produce din SRE – centrală electrică ce produce energie electrică din surse regenerabile de energie, proprietarul căreia beneficiază de dreptul de a i se achiziționa în mod obligatoriu toată cantitatea de

energie electrică livrată în rețelele electrice, în condițiile stabilite în legea care reglementează sectorul energiei din surse regenerabile;

centrală electrică publică – centrală electrică din a cărei producție anuală de energie electrică cel puțin 60% este destinată livrării în rețelele electrice și vânzării pe piața energiei electrice;

centrală electrică de termoficare urbană – centrală electrică de termoficare în regim de cogenerare care livrează energie termică în sistemul centralizat de alimentare cu energie termică;

certificare – procedură în cadrul căreia se examinează respectarea de către operatorul sistemului de transport a condițiilor privind independența și separarea acestuia, precum și a altor cerințe relevante impuse operatorului sistemului de transport prin prezenta lege și care constituie o condiție pentru desemnarea și licențierea operatorului sistemului de transport;

congestie – situație în care o interconexiune nu poate face față tuturor fluxurilor fizice de energie electrică ce rezultă din tranzacțiile internaționale solicitate de participanții pe piața energiei electrice, din cauza lipsei sau a capacității insuficiente a interconexiunilor și/sau a rețelelor electrice de transport în cauză;

consumator – consumator angro sau consumator final;

consumator angro – persoană fizică, întreprinzător individual, sau persoană juridică care procură energie electrică în scopul revânzării ei în interiorul sau în exteriorul sistemului electroenergetic;

consumator casnic – persoană fizică care procură energie electrică pentru propriile necesități casnice, cu excepția utilizării acesteia în scopuri comerciale, pentru desfășurarea activităților de întreprinzător sau profesionale;

consumator eligibil – consumator de energie electrică care este liber să își aleagă furnizorul de la care să cumpere energia electrică;

consumator final – consumator casnic și consumator noncasnic, care procură energie electrică pentru uz propriu;

consumator noncasnic – persoană fizică sau juridică care procură energie electrică în alte scopuri decât propriile necesități casnice, inclusiv producătorii și consumatorii angro;

consumator vulnerabil – consumator casnic care, în conformitate cu actele normative în domeniul protecției sociale, este definit ca persoană sau membru al familiei defavorizate;

contract de furnizare a energiei electrice – contract în baza căruia se furnizează energie electrică consumatorului, dar care nu cuprinde un instrument derivat al energiei electrice;

dezvoltarea rețelei electrice de transport sau de distribuție – majorare a capacității rețelei electrice de transport sau de distribuție existente sau construcția unor noi rețele electrice sau porțiuni de rețele electrice de transport sau de distribuție, acțiuni efectuate de operatorul sistemului de transport sau de operatorul sistemului de distribuție pentru satisfacerea cererii de energie electrică;

dispecerizare – activitate tehnică specifică sectorului electroenergetic, care este efectuată de unități specializate ale operatorului sistemului de transport în scopul exploataării coordonate a instalațiilor și a echipamentelor componente ale sistemului electroenergetic care necesită o comandă unitară;

distribuție – transmitere a energiei electrice prin rețelele electrice de distribuție în vederea livrării ei către consumatori, fără a se include furnizarea;

echilibrare – ansamblu de acțiuni și procese, realizate la toate intervalele de timp, prin intermediul cărora operatorul sistemului de transport asigură în mod continuu echilibrul între consum, producere, import și export de energie electrică, în condițiile menținerii frecvenței în limitele de stabilitate predefinită, pentru a respecta volumul rezervelor necesare pentru fiecare proces de menținere a frecvenței și de înlocuire a rezervei cu privire la calitatea necesară, în conformitate cu Normele tehnice ale rețelelor electrice, aprobate de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare – Agenția);

echilibru între ofertă și cerere – satisfacere a cererilor previzibile de consum a energiei electrice fără a fi necesară aplicarea de măsuri de reducere a consumului;

echipament de măsurare – aparat sau sistem destinat măsurării cantității energiei electrice livrată și, după caz, a puterii electrice, în scopul facturării;

electrician autorizat – persoană fizică, autorizată de organul supravegherii energetice de stat, cu dreptul de a executa instalațiile electrice și, respectiv, cu dreptul de a păstra și documentația aferentă lucrărilor efectuate;

energie electrică de echilibrare – energie electrică necesară pentru echilibrarea sistemului electroenergetic în vederea acoperirii complete a cererii de energie electrică, suplimentar celei planificate și confirmate, care asigură acoperirea curbei reale de sarcină;

exercitarea controlului asupra unei întreprinderi – situație în care datorită unor drepturi, contracte sau prin orice alte mijloace care, separat sau împreună și având în vedere considerentele de drept sau de fapt implicate, conferă posibilitatea exercitării unei influențe decisive asupra unei întreprinderi, în special prin deținere cu titlu de proprietate sau de folosință a tuturor activelor întreprinderii sau a unei părți din acestea și/sau prin obținerea de drepturi sau încheierea de contracte care conferă o influență decisivă asupra structurii, a voturilor sau a deciziilor organelor corporative și/sau a organelor de conducere ale unei întreprinderi;

export declarat – livrarea energiei electrice din sistemul electroenergetic al Republicii Moldova în baza unui acord contractual care va prevedea că preluarea corespunzătoare simultană (importul declarat) a energiei electrice va avea loc într-o țară, parte a Comunității Energetice, sau într-o țară terță;

flux tehnologic – flux neintenționat de energie electrică pe interconexiunile cu sistemele electroenergetice vecine;

flux transfrontalier – flux fizic de energie electrică în rețelele de transport a Republicii Moldova, care rezultă din impactul activității producătorilor și/sau a consumatorilor din afara Republicii Moldova asupra rețelei sale de transport;

furnizare – vânzare, inclusiv revânzare, a energiei electrice procurate către consumatori;

furnizor – persoană fizică, întreprinzător individual, sau persoană juridică, titular de licență pentru furnizarea energiei electrice, care furnizează energie electrică în condițiile prezentei legi;

furnizor central de energie electrică – furnizor desemnat de Guvern să achiziționeze energia electrică de la centralele electrice eligibile care produc din SRE, energia electrică produsă în regim de cogenerare de înaltă eficiență și energia electrică produsă de centralele electrice de termoficare urbane și să o furnizeze pe piața energiei electrice, la tarifele stabilite de Agenție, în condițiile prezentei legi;

furnizor al serviciului universal - furnizor care, în contextul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public, este desemnat să asigure serviciu universal consumatorilor casnici și societăților comerciale mici;

furnizor de ultimă opțiune – furnizor care, în contextul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public, este desemnat să furnizeze, pentru o perioadă limitată de timp, energie electrică unei anumite categorii de consumatori finali care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe, în condiții specifice reglementate, stabilite prin prezenta lege;

grup de echilibrare – grup constituit din unul sau mai mulți participanți la piața energiei electrice care își transferă obligațiile aferente responsabilității de echilibrare în sarcina responsabilului grupului de echilibrare;

grup generator – ansamblu de mașini rotative destinate să transforme energia de altă formă în energie electrică;

import declarat – introducerea energiei electrice în Republica Moldova concomitent cu livrarea energiei electrice (exportul declarat) dintr-o țară, Parte a Comunității Energetice, sau dintr-o țară terță;

instrument derivat al energiei electrice – instrument financiar menit să asigure participanții la piața energiei electrice împotriva unor posibile fluctuații ale prețului la energia electrică pe piață, în cazul în care acest instrument ține de sectorul electroenergetic;

instalație de racordare – instalație electrică prin care se face legătura între rețeaua electrică și centrala electrică sau instalația de utilizare;

instalație de utilizare – ansamblu de instalații electrice ale consumatorului final destinate utilizării energiei electrice;

interconexiune – instalații și echipamente utilizate la interconectarea a două sisteme electroenergetice;

întreprindere electroenergetică – persoană fizică, întreprinzător individual, sau persoană juridică ce desfășoară cel puțin una din activitățile de producere, de transport, de distribuție sau de furnizare a energiei electrice, precum și de operare a pieței energiei electrice, care îndeplinește funcții cu caracter comercial, tehnic sau funcții de întreținere aferente activităților respective, fără a include consumatorii finali;

întreprindere electroenergetică integrată – întreprindere electroenergetică integrată pe orizontală sau pe verticală;

întreprindere electroenergetică integrată pe orizontală – întreprindere care desfășoară cel puțin una din următoarele activități: producere în scopul vânzării, transport, distribuție sau furnizare a energiei electrice, precum și o altă activitate ce nu ține de sectorul electroenergetic;

întreprindere electroenergetică integrată pe verticală – întreprindere electroenergetică sau grup de întreprinderi care pot exercita control una asupra alteia sau în cadrul căreia aceeași persoană sau aceleași persoane este (sînt) îndreptățită (te) direct sau indirect, să exercite controlul, după cum este definit în prezenta lege, și care desfășoară cel puțin una din activitățile de transport sau de distribuție a energiei electrice și cel puțin una din activitățile de producere sau de furnizare a energiei electrice;

întreprindere înrudită – întreprindere afiliată care deține majoritatea voturilor în cadrul unei alte întreprinderi sau care are dreptul de a numi sau de a revoca majoritatea membrilor organelor de conducere ale unei alte întreprinderi și care este în același timp acționar, fondator al întreprinderii respective sau care, în temeiul acordului încheiat cu alți acționari, fondatori ai întreprinderii, controlează de una singură majoritatea voturilor în cadrul întreprinderii respective și/sau întreprinderea dependentă în raport cu întreprinderea dominantă și/sau întreprinderile asociate care exercită influență semnificativă asupra politicii financiare și de administrare a unei alte întreprinderi și/sau întreprinderile care aparțin aceluiași/acelorași acționari, fondatori sau societăți comerciale care, fără a depinde una de alta, sînt reunite sub o conducere unică ori sînt conduse de organe alcătuite majoritar din aceleași persoane și/sau alte tipuri de societăți comerciale afiliate;

linie electrică directă – linie electrică ce leagă o centrală electrică izolată de sistemul electroenergetic cu instalațiile electrice ale unui consumator izolat, sau linie electrică ce leagă o centrală electrică și un furnizor al energiei electrice în vederea livrării energiei electrice în mod direct către propriile spații, filiale și consumatori finali;

loc de consum – amplasament al instalațiilor electrice ale consumatorului final unde, printr-o singură instalație de utilizare, se consumă energia electrică livrată prin una sau mai multe instalații de racordare;

managementul eficienței energetice și gestionarea cererii – abordare globală sau integrală în scop de a influența cantitatea și perioada de consum al energiei electrice în vederea reducerii consumului de energie primară și a vîrfurilor de sarcină prin acordare de prioritate investițiilor în măsurile de eficiență energetică sau în alte măsuri, precum ar fi contractele de furnizare întreruptibilă cu energie electrică, investițiilor pentru creșterea capacității de producere, dacă acestea se dovedesc a fi cele mai eficiente și economice opțiuni, luîndu-se în considerare impactul pozitiv pe care îl are reducerea consumului de energie electrică asupra mediului, asupra securității aprovizionării cu energie electrică, precum și asupra costurilor serviciului de distribuție a energiei electrice aferente acestor măsuri;

metodologii de calculare a prețurilor și a tarifelor reglementate – set de reguli, metode și principii, stabilite de Agenție și aplicate la calcularea, aprobarea și aplicarea prețurilor pentru energia electrică și energia termică produsă în regim de cogenerare de înaltă eficiență, pentru energia electrică și energia termică produsă de centralele electrice de termoficare urbane, a prețurilor pentru energia electrică furnizată de furnizorul serviciului universal, de furnizorul de ultimă opțiune și de furnizorul central de energie electrică, precum și a tarifelor pentru serviciile reglementate prestate consumatorilor și utilizatorilor de sistem de către întreprinderile electroenergetice;

obligații de serviciu public – obligații impuse întreprinderilor electroenergetice în interesul economic general care se pot referi la securitate, inclusiv la securitatea aprovizionării cu energie electrică, la regularitate, la calitate și la prețurile furnizărilor, precum și la protecția mediului, și care nu sînt discriminatorii și nu denaturează concurența în afară de ceea ce este strict necesar pentru a realiza obligația de serviciu public în cauză;

operator al pieței energiei electrice – persoană juridică, titular de licență pentru operarea pieței energiei electrice, responsabilă de operarea și de asigurarea funcționării piețelor organizate de energiei electrice;

operator al sistemului de distribuție – întreprindere electroenergetică, titular de licență pentru distribuția energiei electrice, care dispune de rețele electrice de distribuție, îndeplinește funcții de distribuție a energiei electrice și care este responsabilă de exploatarea, întreținerea, rețehnologizarea, modernizarea și dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție în anumite zone și a interconexiunilor cu alte rețelele electrice, precum și de asigurarea capacității rețelelor electrice de distribuție de a satisface pe termen lung un nivel rezonabil al cererii privind prestarea serviciului de distribuție a energiei electrice;

operator de sistem – operatorul sistemului de transport și operatorul sistemului de distribuție;

operator al sistemului de transport – întreprindere electroenergetică, titular de licență pentru transportul energiei electrice, care dispune de rețele electrice de transport, îndeplinește funcții de transport al energiei electrice și de dirijare operativ-tehnologică a sistemului electroenergetic și care este responsabilă de exploatarea, întreținerea, rețehnologizarea, modernizarea și dezvoltarea rețelelor electrice de transport și a interconexiunilor cu alte rețele electrice, precum și de asigurarea capacității rețelelor electrice de transport de a satisface pe termen lung un nivel rezonabil al cererii privind prestarea serviciului de transport al energiei electrice;

ordinea de prioritate economică – ierarhizarea surselor de producere a energiei electrice după criteriile economice;

parametrii de calitate – totalitatea caracteristicilor energiei electrice stabilite în standardele de calitate aprobate de organismul național de standardizare și indicate ca obligatorii în Regulamentul de furnizare a energiei electrice, în Regulamentul privind calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice și în Regulile pieței energiei electrice;

parte a Comunității Energetice - parte semnatară a Tratatului Comunității Energetice, precum și Uniunea Europeană și statele sale membre;

parte responsabilă pentru echilibrare – participant la piața energiei electrice, înregistrat de operatorul sistemului de transport și care este responsabil de notificarea unui program echilibrat de producere, de vânzare, de cumpărare, de consum a energiei electrice în intervalul de timp pentru care se calculează dezechilibrele și care își asumă responsabilitatea financiară pentru dezechilibrele rezultate ca abateri de la programul notificat operatorului sistemului de transport și acceptat de acesta;

participant la piața energiei electrice – persoană fizică sau persoană juridică ce vinde sau cumpără energie electrică pe piața energiei electrice în conformitate cu prevederile prezentei legi și cu Regulile pieței energiei electrice;

pieța contractelor bilaterale – piață în care vânzarea și cumpărarea energiei electrice are loc direct între participanții la piața energiei electrice, în baza contractelor bilaterale de vânzare-cumpărare a energiei electrice;

pieța energiei electrice – cadru organizat de vânzare-cumpărare a energiei electrice de către participanții la piață și de prestare a serviciilor de sistem în scopul asigurării continue și fiabile a consumatorilor cu energie electrică în cadrul sistemului electroenergetic;

pieța energiei electrice de echilibrare – piață angro organizată, destinată pentru cumpărarea și vânzarea energiei electrice pentru acoperirea necesităților de echilibrare a sistemului electroenergetic;

pieța energiei electrice pentru ziua următoare – piață angro organizată, în care vânzarea și cumpărarea energiei electrice are loc pentru fiecare oră a fiecărei zile, înainte de ziua de livrare fizică a energiei electrice;

pieța energiei electrice pe parcursul zilei – piață angro organizată în care vânzarea și cumpărarea energiei electrice se efectuează în baza tranzacțiilor ce au loc în ziua de livrare, după închiderea pieței energiei electrice pentru ziua următoare;

planificare pe termen lung – planificare pe termen lung a necesarului de investiții în capacități de producere, în rețelele electrice de transport și de distribuție în vederea satisfacerii cererii de energie electrică a sistemului și pentru a contribui la diversificarea surselor și în scopul garantării continuității furnizării energiei electrice consumatorilor;

procedura de licitație – procedură prin care puterea instalată în capacități de producere a energiei electrice este majorată prin investiții în noi capacități sau prin extinderea capacităților existente;

producător – persoană fizică, întreprinzător individual, sau persoană juridică, ce dispune de o centrală electrică, o exploatează și produce energie electrică;

producere – acțiunea de producere a energiei electrice;

producere distribuită – producere a energiei electrice de către o centrală electrică racordată la o rețea electrică de distribuție;

punct de racordare – punct fizic din rețeaua electrică la care se racordează, prin intermediul instalației de racordare, centrala electrică sau instalația de utilizare;

putere a centralei electrice – sumă a puterilor active nominale ale generatoarelor de energie electrică ale unei centrale electrice;

racordare – realizare de către operatorul sistemului de transport sau de către operatorul sistemului de distribuție a instalației de racordare a unui solicitant, potențial consumator final și/sau punerea sub tensiune a instalației de utilizare sau a centralei electrice, în condițiile în care a fost emis actul de corespundere a instalației electrice sau a centralei electrice;

responsabilul grupului de echilibrare – participant la piața energiei electrice care este responsabil pentru notificarea programelor echilibrate de producere, de vânzare, de cumpărare, de consum al energiei electrice ale participanților la piața energiei electrice pentru care și-a asumat responsabilitatea echilibrării și care este responsabil din punct de vedere financiar pentru dezechilibrele provocate de un grup de echilibrare;

rețea electrică de distribuție – sistem format din linii electrice de tensiune înaltă, medie și joasă, cu echipament și utilaj de transformare și de comutare, precum și cu instalații auxiliare situate în aval de punctul de racordare la rețeaua electrică de transport sau la centrala electrică și în amonte de punctul de racordare a instalațiilor electrice ale consumatorilor finali, care servesc în ansamblu la distribuția energiei electrice;

rețea electrică de transport – sistem format din linii electrice de tensiune înaltă, cu echipament și utilaj de transformare și de comutare, precum și cu instalații auxiliare, care servesc în ansamblu la transportul energiei electrice;

securitate – securitatea furnizării și livrării de energie electrică, precum și securitatea tehnică;

securitate a exploatării rețelei electrice – exploatare continuă a rețelei electrice de transport și, după caz, a rețelei electrice de distribuție în circumstanțe previzibile;

servicii auxiliare – servicii aferente transportului sau distribuției energiei electrice, acordate utilizatorilor de sistem și terților de către operatorul sistemului de transport sau de operatorul sistemului de distribuție, în conformitate cu prezenta lege și potrivit Regulamentului privind racordarea la rețelele electrice și prestarea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice (în continuare – Regulamentul privind racordarea), în baza tarifelor aprobate de Agenție în conformitate cu metodologia de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciile auxiliare;

servicii de sistem – servicii necesare pentru operarea rețelelor electrice de transport și a rețelelor electrice de distribuție;

serviciu universal – serviciu prestat pentru asigurarea dreptului consumatorilor casnici și societăților comerciale mici de a li se furniza energie electrică în mod garantat, în condiții reglementate stabilite prin prezenta lege, cu respectarea parametrilor de calitate stabiliți, la tarife reglementate, rezonabile, transparente și ușor comparabile;

securitatea aprovizionării cu energie electrică – capacitatea sistemului electroenergetic de a furniza consumatorilor finali energie electrică în conformitate cu dispozițiile prezentei legi;

sistem electroenergetic – centrale electrice și utilaje necesare dirijării operativ-tehnologice, rețele electrice, precum și instalațiile electrice ale consumatorilor finali, care, în ansamblu, funcționează într-un sistem unic;

sistem interconectat – ansamblu de sisteme de transport și de distribuție a energiei electrice legate între ele prin intermediul unui sau mai multor interconexiuni;

sistem izolat – sistem electroenergetic care nu este interconectat cu alte sisteme sau în care mai puțin de 5% din consumul anual se asigură prin capacitățile interconexiunilor cu alte sisteme;

sistem de distribuție închis – sistem autorizat în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege, care distribuie energie electrică într-o zonă industrială, comercială sau de servicii comune, limitat din punct de vedere geografic;

sistem pausal – metodă de determinare prin calcul a cantității de energie electrică consumată, în funcție de puterea receptoarelor electrice și de numărul orelor de utilizare pe tipuri de receptoare electrice sau în funcție de puterea contractată și de numărul orelor de utilizare a acestei puteri, metodă care trebuie aplicată în termenele și în condițiile prevăzute de lege;

societate comercială mică – întreprindere care are un număr de angajați de pînă la 50 de persoane și cu o cifră anuală de afaceri sau un bilanț ce nu depășește echivalentul în lei a 10 mil. euro;

subvenții încrucișate – utilizarea unui profit obținut în cadrul desfășurării unui tip de activitate sau pentru o anumită categorie de consumatori pentru a acoperi cheltuielile sau pierderile înregistrate în urma desfășurării altui tip de activitate sau pentru alte categorii de consumatori de către aceeași întreprindere electroenergetică;

surse regenerabile de energie – surse de energie regenerabile, din categoria celor nefosile, cum ar fi energia eoliană, solară, aerothermală, geotermală, energia hidroelectrică, biomasa, biogazul, gazul de fermentare a deșeurilor (gazul de depozit), gazul provenit din instalațiile de epurare a apelor uzate;

tarif binom – tarif pentru energie electrică, care constă din două componente: una pentru putere electrică și alta pentru energie electrică;

tarif de punere sub tensiune – tarif reglementat, achitat de solicitant operatorului sistemului de transport sau operatorului sistemului de distribuție, pentru acoperirea costurilor aferente conectării la rețeaua electrică și punerii sub tensiune a instalației de utilizare sau a centralei electrice, stabilit conform metodologiei aprobate de Agenție;

tarif de racordare – tarif reglementat, achitat de solicitant operatorului sistemului de transport sau operatorului sistemului de distribuție pentru acoperirea costurilor aferente realizării instalației de racordare a unui solicitant,

potențial consumator final și pentru punerea sub tensiune a instalației de utilizare, stabilit conform metodologiei aprobate de Agenție;

transport al energiei electrice – transmitere a energiei electrice prin rețelele electrice de transport, inclusiv tranzitul, în vederea livrării ei către consumatorii finali sau către operatorii sistemelor de distribuție, fără a include furnizarea;

tranzit declarat – situație în care apare un „export declarat” de energie electrică și în care, pe traseul desemnat al tranzacției respective se află o țară, pe teritoriul căreia nu va avea loc nici livrarea, nici introducerea concomitentă a energiei electrice;

utilizator de sistem – persoană fizică sau persoană juridică care livrează energie electrică în sistemul electroenergetic sau căreia i se livrează energie electrică din sistemul electroenergetic;

zonă de protecție a rețelilor electrice – zonă adiacentă rețelilor electrice, cu condiții deosebite de utilizare, stabilită de-a lungul traseului rețelei electrice și în jurul altor obiecte ale rețelei electrice, în limitele căreia, în conformitate cu un regulament aprobat de Guvern, se introduc interdicții privind accesul de persoane, efectuarea de lucrări și regimul construcțiilor, în scopul asigurării condițiilor normale de exploatare și pentru excluderea posibilității de deteriorare a rețelilor electrice.

Articolul 3. Obiective de reglementare

(1) În conformitate cu prezenta lege, energia electrică se produce, se transportă, se distribuie, se furnizează și se consumă în cel mai eficient mod.

(2) Obiectivele de reglementare ale prezentei legi sînt următoarele:

a) asigurarea dezvoltării durabile a economiei naționale;

b) asigurarea funcționării sigure, fiabile și eficiente a sistemului electroenergetic menită să garanteze furnizarea neîntreruptă a energiei electrice și satisfacerea cererilor de energie electrică ale consumatorilor finali, cu respectarea parametrilor de calitate și a indicatorilor de calitate stabiliți, precum și prestarea serviciilor de sistem și auxiliare;

c) organizarea și asigurarea funcționării pieței energiei electrice în condiții de transparență, de competitivitate și de nediscriminare, integrarea acesteia în piața regională și europeană, crearea condițiilor necesare pentru asigurarea concurenței pe piața energiei electrice;

d) asigurarea accesului nediscriminatoriu tuturor persoanelor fizice și juridice la piața energiei electrice, la rețelele electrice de transport și de distribuție, precum și la serviciile de sistem;

e) stabilirea atribuțiilor Agenției, a drepturilor și obligațiilor întreprinderilor electroenergetice, a relațiilor reciproce între întreprinderile electroenergetice, precum și a relațiilor acestora cu Agenția;

f) stabilirea cadrului juridic necesar pentru reglementarea și monitorizarea separării efective a operatorului sistemului de transport și a operatorilor sistemelor de distribuție, precum și asigurarea independenței lor față de

întreprinderile electroenergetice care desfășoară activitățile de producere sau de furnizare a energiei electrice;

g) crearea condițiilor necesare pentru efectuarea de investiții adecvate în sistemul electroenergetic, inclusiv pentru asigurarea de capacități suficiente de producere a energiei electrice, de capacități suficiente în rețelele electrice de transport și de distribuție, în interconexiunile cu sistemele electroenergetice vecine, necesare pentru funcționarea stabilă și fiabilă a sistemului electroenergetic, precum și pentru asigurarea securității aprovizionării cu energie electrică;

h) promovarea utilizării tehnologiilor moderne, inteligente și ecologice, a producerii energiei electrice din surse regenerabile de energie și a producerii energiei electrice în regim de cogenerare de înaltă eficiență;

i) facilitarea schimburilor transfrontaliere de energie electrică în baza unor mecanisme clar definite, transparente și nediscriminatorii privind alocarea capacităților și gestionarea congestiilor în scopul utilizării eficiente a capacităților de interconexiune, pentru promovarea diversificării și a competitivității la importurile de energie electrică;

j) stabilirea termenelor și a condițiilor de îndeplinire a obligațiilor de serviciu public în sectorul electroenergetic și asigurarea protecției drepturilor consumatorilor finali;

k) stabilirea unor măsuri menite să garanteze securitatea aprovizionării cu energie electrică a consumatorilor finali;

l) sporirea eficienței și reducerea impactului negativ al activităților din sectorul electroenergetic asupra mediului, precum și promovarea dezvoltării acestora în conformitate cu politicile economice de mediu și sociale ale statului;

m) asigurarea cooperării regionale și internaționale a operatorului sistemului de transport și a Agenției, precum și a cooperării între autoritățile de resort ale statului.

CAPITOLUL II

COMPETENȚE ADMINISTRATIVE ȘI DE REGLEMENTARE

Articolul 4. Competența Guvernului

(1) Pentru funcționarea și dezvoltarea durabilă a sectorului electroenergetic, Guvernul:

a) elaborează și promovează politica de stat în sectorul electroenergetic, stabilește direcțiile de dezvoltare ale acestuia;

b) asigură crearea premiselor necesare pentru dezvoltarea și funcționarea durabilă a sectorului electroenergetic;

c) aprobă strategia energetică pe termen lung, pentru 15 ani, și balanța energetică pe termen mediu, pentru 5 ani, elaborate de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei;

d) impune întreprinderilor electroenergetice, în interesul economic general, obligații de serviciu public în conformitate cu prezenta lege;

e) asigură securitatea energetică a statului, inclusiv pentru asigurarea aprovizionării cu energie electrică a consumatorilor finali, prin crearea, în caz de necesitate, a unor întreprinderi care să desfășoare activitatea de transport de distribuție sau de furnizare a energiei electrice în contextul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public;

f) autorizează instalarea centralelor electrice cu o putere mai mare de 20 MW și majorarea capacităților centralelor electrice de termoficare existente în cazul în care capacitatea adițională este mai mare de 20 MW, în conformitate cu regulamentul privind construcția/reconstrucția centralelor electrice;

g) stabilește cantitatea minimă obligatorie a rezervelor de combustibil necesară centralelor electrice pe bază de combustibili fosili;

h) lansează procedura de licitație, în condițiile legii;

i) desemnează furnizorul central de energie electrică;

j) desemnează operatorul pieței energiei electrice;

k) aprobă Regulamentul cu privire la protecția rețelelor electrice;

l) aprobă Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața energiei electrice;

m) promovează, în limita mijloacelor financiare disponibile, politica de ajutor social;

n) aprobă documentele normativ-tehnice care reglementează modul de amenajare și de exploatare a centralelor electrice, a rețelelor electrice și a instalațiilor electrice ale consumatorilor finali propuse de organul supravegherii energetice de stat;

o) asigură protecția mediului;

p) promovează interesele sectorului electroenergetic pe plan internațional.

(2) Guvernul, prin intermediul organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și în cooperare cu Agenția, asigură monitorizarea securității aprovizionării cu energie electrică. Monitorizarea, în special, va viza:

a) acoperirea balanței dintre cerere și ofertă pe piața energiei electrice;

b) nivelul cererii viitoare prognozate de energie electrică și sursele de acoperire disponibile;

c) capacitățile suplimentare planificate sau în curs de construcție;

d) calitatea și nivelul de întreținere a rețelelor electrice, securitatea exploatării rețelelor electrice, precum și îndeplinirea măsurilor de acoperire a sarcinii de vîrf și a deficitului în furnizarea energiei electrice în cazul indisponibilității unui sau a mai multor furnizori.

(3) Odată la doi ani, pînă la data de 31 iulie, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei urmează să întocmească, să publice în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina sa electronica, precum și să prezinte Secretariatului Comunității Energetice un raport de monitorizare privind securitatea aprovizionării cu energie electrică. În acest raport se vor constata rezultatele monitorizării aspectelor indicate în alineatul (2) din prezentul articol, măsurile luate sau preconizate de a fi luate pentru soluționarea acestora, precum și capacitatea sistemului electroenergetic de a

satisface cererea existentă și prognoza consumului de energie electrică, precum și informații cu privire la:

- a) securitatea exploatării rețelelor electrice;
- b) balanța energetică pe termen mediu, pentru 5 ani;
- c) perspectivele securității aprovizionării cu energie electrică pentru o perioadă ulterioară de 5 -15 ani;
- d) proiectele de investiții, cel puțin pentru următorii 5 ani, elaborate de operatorul sistemului de transport, de operatorii sistemelor de distribuție, precum și de alte părți privind construcția și punerea în funcțiune a noilor interconexiuni;
- e) măsurile adoptate, în temeiul prezentei legi, privind îndeplinirea serviciului universal și a furnizării de ultima opțiune, precum și efectul posibil al acestora asupra concurenței pieței de energie electrică naționale și regionale;

(4) La întocmirea raportului indicat în alineatul (3) al prezentului articol, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei utilizează informația prezentată de operatorul sistemului de transport, de operatorii sistemelor de distribuție, de Agenție, de alte organe centrale de specialitate ale administrației publice, precum și de alte autorități publice și asigură nedivulgarea informațiilor care constituie secret comercial.

(5) Guvernul creează și aprobă componența Comisiei de supraveghere a situațiilor excepționale pe piața energiei electrice, care se convoacă de către președintele ei. Criteriile de selecție a membrilor acestei comisii, rolul și funcțiile ei se stabilesc printr-un regulament aprobat de Guvern.

(6) Guvernul va asigura cooperarea la diferite niveluri, în scopul armonizării practicilor administrative în sectorul electroenergetic și pentru promovarea cooperării regionale.

Articolul 5. Competența autorităților administrației publice locale

(1) Autoritățile administrației publice locale acordă, la solicitare, autorizații de construire a obiectelor sistemului electroenergetic, inclusiv a centralelor electrice, în conformitate cu legea privind autorizarea executării lucrărilor de construcție.

(2) La eliberarea autorizațiilor de construire a caselor de locuit, a clădirilor și a altor construcții, autoritățile publice locale sînt obligate să țină cont de cerințele față de zonele de protecție a rețelelor electrice, stabilite în Regulamentul cu privire la protecția rețelelor electrice.

(3) Autoritățile administrației publice locale sînt responsabile de elaborarea proiectelor de construcție a rețelelor electrice de distribuție cu destinație locală în baza avizelor de racordare eliberate de operatorii sistemelor de distribuție și în conformitate cu planurile urbanistice și cu planurile de amenajare a teritoriului, prezintă proiectele respective operatorilor sistemelor de distribuție.

(4) Terenurile proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale se transmit în folosință, cu titlu gratuit, operatorilor de sistem pentru efectuarea lucrărilor necesare construcției și pentru exploatarea rețelelor electrice.

Articolul 6. Autoritatea de reglementare

(1) Autoritatea investită cu competențe de reglementare și de monitorizare a activităților din sectorul electroenergetic este Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică.

(2) Agenția este o autoritate publică centrală de reglementare, are statut de persoană juridică și este independentă în raport cu alte autorități publice sau private.

(3) Agenția este instituită, administrată și își exercită activitatea în conformitate cu Legea cu privire la energetică și cu prezenta lege.

(4) Directorii Consiliului de administrație și personalul Agenției la îndeplinirea atribuțiilor de reglementare acționează în mod independent de orice interes de piață, precum și nu solicită și nu acceptă instrucțiuni directe din partea Guvernului, a organelor centrale de specialitate ale administrației publice sau din partea altor autorități.

(5) Anual, pînă la 1 martie, Agenția pregătește un raport financiar pentru anul precedent, despre plățile regulatorii efectuate pe contul său curent, precum și despre cheltuielile pe care le-a efectuat de pe acest cont. În raportul financiar indică, de asemenea, împrumuturile bancare contractate, alte mijloace pe care le-a utilizat. Raportul financiar se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina electronică a Agenției.

(6) Anual, pînă la 31 mai, Agenția pregătește, prezintă Parlamentului și plasează pe pagina sa electronică raportul privind activitatea desfășurată în anul precedent, precum și despre monitorizarea activității participanților la piața energiei electrice.

(7) Regulamentul Agenției se aprobă de Parlament.

Articolul 7. Atribuțiile Agenției

(1) În domeniul reglementării activităților din sectorul electroenergetic supuse reglementării prin licențiere și autorizare, Agenția:

a) eliberează, prelungește, reperfectează, suspendă, reia valabilitatea sau retrage licențele eliberate, eliberează copii și duplicate ale acestora în conformitate cu prezenta lege și potrivit Legii privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător;

b) desemnează titularul de licență care va desfășura activitatea licențiată în locul titularului de licență pentru transportul energiei electrice, distribuția energiei electrice, operarea pieței energiei electrice sau pentru furnizarea energiei electrice în contextul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public a cărui licență a fost suspendată, căruia i s-a retras licența sau a cărui licență a expirat;

c) monitorizează și controlează, în modul și în limitele stabilite de lege, respectarea de către titularii de licențe a obligațiilor stabilite prin prezenta lege privind calitatea serviciilor prestate și privind performanța activităților desfășurate, precum și a altor condiții stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate;

d) certifică operatorul sistemului de transport și monitorizează respectarea continuă de către acesta a cerințelor privind separarea și independența, precum și a altor exigențe prevăzute de prezenta lege;

e) monitorizează respectarea continuă de către operatorul sistemului de distribuție a cerințelor privind separarea și independența, precum și a altor exigențe prevăzute de lege;

f) aprobă, pune în aplicare și monitorizează respectarea de către operatorii de sistem a prevederilor privind accesul reglementat, echitabil și nediscriminatoriu la rețelele electrice de transport și de distribuție, stabilite în prezenta lege, în Regulamentul privind racordarea și în Regulamentul privind condițiile de acces la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere și gestionarea congestiilor;

g) aprobă Normele tehnice ale rețelelor electrice, monitorizează și asigură aplicarea de către operatorul sistemului de transport și de operatorii sistemelor de distribuție a acestor norme și monitorizează respectarea de către operatorii de sistem a normelor respective, precum și a obligației de întreținere a rețelelor electrice;

h) aprobă Regulamentul privind racordarea care stabilește termenele și condițiile de racordare, de deconectare și de reconectare la rețelele electrice, inclusiv a centralelor electrice pentru a garanta că acestea sînt obiective, transparente și nediscriminatorii, în special prin prisma costurilor și a beneficiilor diverselor tehnologii de producere a energiei electrice și de producere distribuită și monitorizează respectarea acestora de către operatorii de sistem;

i) aprobă regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, monitorizează respectarea de către operatorii de sistem a indicatorilor de calitate;

j) eliberează, prelungește, reperfectează, suspendă, reia valabilitatea sau retrage autorizații pentru linii electrice directe, precum și eliberează duplicate ale acestora, în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și în legea privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător și monitorizează activitatea titularilor autorizațiilor pentru linii electrice directe;

k) eliberează, prelungește, reperfectează, suspendă, reia valabilitatea sau retrage autorizațiile pentru sisteme de distribuție închise, precum și eliberează duplicate ale acestora, în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și în legea privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător și monitorizează activitatea titularilor autorizațiilor pentru sisteme de distribuție închise;

l) aprobă clauzele obligatorii pentru contractele de furnizare a energiei electrice consumatorilor finali, stabilește termenele și condițiile de furnizare a energiei electrice consumatorilor finali, inclusiv termenele și condițiile de prestare a serviciului universal și de realizare a furnizării de ultimă opțiune și monitorizează respectarea acestora de către furnizori;

m) aprobă regulamentul privind procedurile de achiziție a bunurilor, a lucrărilor și a serviciilor utilizate în activitatea titularilor de licențe care sînt

obligați să respecte principiul desfășurării activităților licențiate cu cheltuieli minime și la eficiență maximă;

n) aprobă regulamentul privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor în sectorul electroenergetic și modul de recuperare a acestora prin tarif;

o) aprobă, în condițiile stabilite prin prezenta lege, planurile de dezvoltare a rețelelor electrice și planurile anuale de investiții ale operatorilor de sistem, monitorizează realizarea acestora și prezintă în raportul său anual informații privind realizarea planurilor anuale de investiții;

p) aprobă metoda de determinare, în scopul calculării tarifelor, a consumului tehnologic și a pierderilor de energie electrică în rețelele electrice de transport și în rețelele electrice de distribuție;

r) stabilește informațiile de ordin economic și tehnic referitoare la funcționarea sistemului electroenergetic, care urmează a fi date publicității de către titularii de licențe și modul de publicare a acestora, ținând cont de necesitatea nedivulgării informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată;

s) stabilește sistemul de informații în a căror bază titularii de licențe prezintă rapoarte Agenției și monitorizează modul de respectare de către titularii de licențe a obligațiilor privind prezentarea informațiilor necesare participanților la piața energiei electrice, stabilite prin prezenta lege și prin actele normative de reglementare, aprobate de Agenție.

(2) În domeniul de reglementare a prețurilor și a tarifelor, Agenția:

a) elaborează și aprobă metodologiile de calculare, de aprobare și de aplicare a prețurilor reglementate pentru energia electrică și energia termică produsă de centralele electrice de termoficare urbane, pentru energia electrică și energia termică produsă în regim de cogenerare de înaltă eficiență, a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al energiei electrice, pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, inclusiv a tarifelor diferențiate în funcție de nivelul de tensiune al rețelelor electrice, pentru serviciul de operare a pieței energiei electrice, precum și a prețurilor reglementate pentru energia electrică furnizată de furnizorul central de energie electrică, pentru energia electrică furnizată de furnizorul de ultimă opțiune și pentru energia electrică furnizată de furnizorul serviciului universal, inclusiv a tarifelor binome și a prețurilor diferențiate în funcție de orele de consum;

b) elaborează și aprobă metodologia de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciile auxiliare prestate utilizatorilor de sistem de către operatorul sistemului de transport și de către operatorii sistemelor de distribuție, inclusiv a tarifelor de racordare, a tarifelor de punere sub tensiune și a tarifelor de reconectare;

c) aprobă procedurile privind asigurarea transparenței la determinarea, prezentarea, examinarea și aprobarea tarifelor și a prețurilor reglementate;

d) aprobă prețurile reglementate pentru energia electrică și energia termică produsă de centralele electrice de termoficare urbane, pentru energia electrică și energia termică produsă în regim de cogenerare de înaltă eficiență, tarifele

reglementate pentru serviciul de transport al energiei electrice, pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, inclusiv tarifele diferențiate în funcție de nivelul de tensiune al rețelelor electrice, tariful reglementat pentru serviciul de operare a pieței energiei electrice, precum și prețurile pentru energia electrică furnizată de furnizorul central de energie electrică, de furnizorul de ultimă opțiune și de furnizorul serviciului universal, inclusiv tarifele binome și prețurile diferențiate în funcție de orele de consum, calculate în conformitate cu metodologiile de calculare a prețurilor și a tarifelor reglementate;

e) aprobă tarifele reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de operatorul sistemului de transport și de operatorii sistemelor de distribuție, calculate în conformitate cu metodologia de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciile auxiliare;

f) asigură ca prețurile și tarifele reglementate și metodologiile de calculare a acestora să fie aprobate cu suficient timp înainte de intrarea acestora în vigoare, precum și că aceste tarife sînt justificate, rezonabile, transparente și nediscriminatorii, bazate pe performanță, că acestea reflectă cheltuielile necesare și justificate și permit efectuarea de investiții pentru asigurarea funcționării continue a rețelelor electrice și că oferă stimulente necesare pentru a spori eficiența și pentru a asigura securitatea aprovizionării cu energie electrică;

g) monitorizează corectitudinea aplicării de către titularii de licențe a metodologiilor aprobate și a tarifelor și prețurilor reglementate aprobate în conformitate cu metodologiile respective;

h) stabilește, în condițiile prezentei legi, în vederea evitării discriminărilor, a subvențiilor încrucișate și a denaturării concurenței, cerințe privind separarea contabilității pentru fiecare tip de activitate desfășurată de întreprinderile electroenergetice, reglementată prin aprobarea de prețuri sau tarife, și pe categorii de consumatori cărora le este asigurată furnizarea de ultimă opțiune și prestarea serviciului universal și monitorizează respectarea acestor cerințe;

i) asigură excluderea subvențiilor încrucișate între activitățile de producere, de transport, de distribuție și de furnizare a energiei electrice, precum și între categoriile de consumatori și monitorizează respectarea de către întreprinderile electroenergetice reglementate prin aprobarea de prețuri sau tarife a principiului costurilor și al cheltuielilor necesare și justificate. Cheltuielile nu sînt necesare și justificate, nu se iau în calcul la aprobarea tarifelor pentru activitățile reglementate.

(3) În domeniul reglementării pieței energiei electrice și a schimburilor transfrontaliere de energie electrică, Agenția:

a) aprobă Regulile pieței energiei electrice care reglementează termenele și condițiile de organizare și de operare a pieței energiei electrice, inclusiv a pieței pentru ziua următoare, a pieței energiei electrice pe parcursul zilei, a pieței organizate a contractelor, a pieței energiei electrice de echilibrare și a pieței serviciilor de sistem, funcțiile și obligațiile operatorului pieței energiei electrice și ale operatorului sistemului de transport în legătură cu gestionarea piețelor menționate, precum și drepturile și obligațiile altor participanți la piața energiei electrice;

b) monitorizează piața energiei electrice și modul în care participanții la piața energiei electrice își îndeplinesc obligațiile stabilite în prezenta lege și Regulile pieței energiei electrice;

c) promovează, monitorizează și asigură transparența și concurența pe piața energiei electrice;

d) monitorizează importul de energie electrică sub aspectul fluxurilor de energie electrică ce au avut loc pe parcursul a 3 luni anterioare, stabilește condițiile de export al energiei electrice în cazul în care este necesar să se asigure securitatea aprovizionării cu energie electrică;

e) aplică principiul procurării obligatorii a energiei electrice de la centralele electrice eligibile care produc din SRE, a energiei electrice produse în regim de cogenerare de înaltă eficiență și a energiei electrice produse de centralele electrice de termoficare urbane, precum și principiul dispecerizării prioritare a centralelor electrice eligibile care produc din SRE, a centralelor de producere a energiei electrice și termice în regim de cogenerare de înaltă eficiență și a centralelor electrice de termoficare urbane;

f) stabilește, în Regulile pieței energiei electrice, modalitatea de repartizare între participanții la piața energiei electrice a energiei electrice furnizate de furnizorul central de energie electrică;

g) monitorizează nivelul și eficacitate a deschiderii pieței energiei electrice, evaluează nivelul de eficiență, de concurență și de transparență pe piața energiei electrice;

h) monitorizează nivelul de dezvoltare a concurenței pe piața energiei electrice, inclusiv a prețurilor angro și cu amănuntul, respectarea libertății contractuale, inclusiv pe termen lung sau de furnizare întreruptibilă, apariția unor practici contractuale restrictive sau de exclusivitate, a clauzelor care pot împiedica consumatorii noncasnici să încheie contracte cu mai mulți furnizori și sesizează Consiliul Concurenței în cazul în care constată cazuri de denaturare sau de restrângere a concurenței;

i) inițiază investigații pe piața energiei electrice în conformitate cu principiile stabilite în prezenta lege;

j) aprobă regulamentul privind condițiile de acces la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere, care stabilește normele privind condițiile de acces la interconexiuni, normele privind gestionarea și atribuirea capacității interconexiunilor, precum și mecanismele de gestionare a congestiilor;

k) monitorizează modul de aplicare de către operatorul sistemului de transport, de către utilizatorii de sistem a regulamentului privind condițiile de acces la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere;

l) monitorizează disponibilitatea și calitatea datelor tehnice și comerciale cu privire la interconexiuni, solicitate de utilizatorii de sistem pentru participarea în condiții nediscriminatorii la piața energiei electrice;

m) colaborează cu autoritățile de reglementare din statele care sînt Parte la Comunitatea Energetică, cu Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice și cu autoritățile de reglementare ale altor state privind aspectele

transfrontaliere, privind dezvoltarea pieței regionale de energie electrică și privind crearea de condiții necesare pentru concurență loială.

(4) În domeniul protecției consumatorilor finali, Agenția:

a) promovează protecția drepturilor și a intereselor legale ale consumatorilor finali, în special prin asigurarea prestării de către titularii de licențe a serviciilor de calitate, prin promovarea și asigurarea tratamentului echitabil și nediscriminatoriu în raport cu consumatorii finali, prin prevenirea măsurilor anticoncurențiale și prin asigurarea accesului la datele de consum, în condițiile stabilite în prezenta lege;

b) elaborează, aprobă și implementează regulamente, norme, ghiduri și aprobă hotărâri, decizii menite să asigure protecția drepturilor și a intereselor legitime ale consumatorilor finali în conformitate cu prevederile prezentei legi;

c) aprobă termenele și condițiile de schimbare, de către consumatorii eligibili, a furnizorului și monitorizează respectarea acestora de către titularii de licențe;

d) monitorizează respectarea de către titularii de licențe a drepturilor consumatorilor finali stabilite prin prezenta lege și prin regulamentul de furnizare a energiei electrice, regulamentul privind racordarea, regulamentul privind calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului;

e) examinează și soluționează problemele expuse în reclamațiile consumatorilor finali, în conformitate cu prezenta lege și cu respectarea prevederilor Legii cu privire la petiționare;

f) colaborează cu organizațiile care apără interesele consumatorilor;

g) prezintă, la solicitare, organizațiilor care promovează interesele consumatorilor, precum și consumatorilor finali, informația necesară referitoare la activitatea titularilor de licențe, cu excepția informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată;

h) examinează și soluționează în procedură extrajudiciară neînțelegerile survenite între consumatorii finali și furnizori, operatori de sistem, survenite inclusiv în legătură cu racordarea la rețelele electrice, precum și cele referitoare la încheierea contractelor de furnizare a energiei electrice;

i) emite decizii privind interzicerea deconectării de la rețelele electrice a instalațiilor electrice ale consumatorilor finali sau privind reconectarea pe parcursul examinării reclamațiilor consumatorilor finali.

(5) Agenția exercită alte funcții stabilite în prezenta lege și în Legea cu privire la energetică.

(6) În vederea îndeplinirii atribuțiilor sale și pentru executarea prezentei legi, Agenția colaborează cu ministerele și cu alte organe centrale de specialitate ale administrației publice, cu autoritățile publice, cu autoritățile de reglementare, cu autoritățile administrației publice locale, cu societatea civilă și consultă, după caz, participanții la piața energiei electrice. Prevederile prezentului alineat nu pot fi aplicate în sensul diminuării sau denaturării principiului independenței Agenției.

(7) Pentru a realiza obiectivele stabilite în prezenta lege, Agenția colaborează cu Consiliul Concurenței, cu organul central de specialitate al administrației publice în domeniul finanțelor și cu autoritatea de reglementare a pieței financiare prin stabilirea de comun acord a platformei necesare pentru un schimb de informații reciproc și continuu, precum și pentru inițierea și desfășurarea controalelor comune în legătură cu problemele ce țin de reglementarea sectorului electroenergetic. Principiul enunțat în prezentul alineat nu împiedică autoritățile care au participat la controale comune cu Agenția să își exercite drepturile și funcțiile stabilite în legile care reglementează activitatea autorităților respective.

Articolul 8. Drepturile Agenției

(1) Pentru îndeplinirea eficientă a atribuțiilor r sale, Agenția este în drept:

a) să controleze, în modul și în limitele prevăzute de lege, dacă titularii de licență respectă condițiile stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate și prevederile prezentei legi, inclusiv cele privind drepturile consumatorilor finali și calitatea serviciilor prestate;

b) să controleze dacă participanții la piața energiei electrice aplică în mod corect prețurile și tarifele reglementate la energia electrică;

c) să solicite și să aibă acces la informația din contabilitatea participanților la piața energiei electrice, la informația și la documentele aferente activităților practicate conform licenței, la informația și documentele contabile, la informația și la documentele care conțin informații ce constituie secret de stat, secret comercial sau alte informații oficiale cu accesibilitate limitată, inclusiv de la organele centrale de specialitate ale administrației publice, de la organele fiscale, vamale și de la alte autorități publice, în legătură cu activitatea participanților la piața energiei electrice;

d) să obțină de la participanții la piața energiei electrice copii, extrase din documentele menționate la lit. c), în condițiile legii, precum și informații suplimentare necesare;

e) să pună în aplicare principiul eficienței maxime la cheltuieli minime la producerea, la transportul, la distribuția, la furnizarea energiei electrice în contextul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public, precum și la operarea pieței energiei electrice;

f) să impună întreprinderilor electroenergetice, în interesul economic general, obligații de serviciu public în conformitate cu prezenta lege;

g) să elaboreze și să aprobe, în conformitate cu legea, metodologii, regulamente, alte acte normative de reglementare, care stabilesc drepturile și obligațiile producătorilor, ale operatorului sistemului de transport, operatorilor sistemelor de distribuție, operatorului pieței energiei electrice, furnizorilor și ale consumatorilor;

h) să aprobe hotărâri și să emită decizii obligatorii, în limitele competențelor prevăzute de lege;

i) să inițieze și să desfășoare consultări publice și de cooperare în scopul colectării informațiilor și a propunerilor necesare pentru evaluarea soluțiilor și

pentru aprobarea de hotărîri și decizii justificate, precum și în scopul armonizării practicilor de reglementare;

j) să inițieze investigații privind funcționarea pieței energiei electrice și să efectueze controale la participanții pieței energiei electrice în acest sens, să ia decizii și să pună în aplicare măsuri necesare pentru organizarea și funcționarea corespunzătoare a pieței energiei electrice și pentru promovarea concurenței loiale și efective;

k) să inițieze investigații în contextul sesizărilor parvenite inclusiv pentru soluționarea neînțelegerilor dintre participanții la piața energiei electrice;

l) să înainteze prescripții în cazul constatării încălcării de către participanții la piața energiei electrice a prevederilor stabilite în prezenta lege, în Legea cu privire la energetică și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție și să aprobe hotărîri și decizii privind lichidarea încălcărilor depistate;

m) să sesizeze Guvernul, în cazurile prevăzute la art. 15 alin. (7) și (8) din prezenta lege, în vederea realizării de către acesta a funcțiilor prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. e) din prezenta lege;

n) să constate contravenții în domeniul energiei electrice și să depună în instanța de judecată procesele-verbale de constatare a contravențiilor;

o) să participe la forurile și la evenimentele internaționale în domeniu.

p) să colaboreze cu autoritățile publice centrale și locale, cu alte autorități publice, cu autoritățile de reglementare din țările care sînt Parte a Comunității Energetice, cu Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice și cu Secretariatul Comunității Energetice.

(2) Agenția stabilește durata de timp necesară pentru efectuarea controalelor, inițiate în scopuri tarifare, la titularii de licențe, conform competenței, în funcție de complexitatea controlului, care nu poate depăși 90 zile calendaristice. Perioada de întocmire a actului de control și de prezentare a acestuia participantului la piața energiei electrice, supus controlului, nu poate depăși 30 zile lucrătoare de la data încheierii controlului.

(3) Agenția exercită alte drepturi stabilite în prezenta Lege și în Legea cu privire la energetică.

Articolul 9. Transparența activității Agenției. Hotărîrile și deciziile Agenției

(1) Transparența activității Agenției o asigură Consiliul de administrație, care, în acest scop:

a) face publice ședințele sale;

b) anunță părțile interesate, cu cel puțin cinci zile calendaristice înainte, despre ordinea de zi a ședinței preconizate și asigură persoanelor interesate, precum și publicului, acces liber la examinarea chestiunilor incluse pe ordinea de zi. La ședințele în cadrul cărora urmează să fie discutate informațiile oficiale cu accesibilitate limitată sînt invitate numai persoanele vizate.

(2) În cazul în care Consiliului de administrație i se propun spre examinare acte normative de reglementare, tarife sau prețuri reglementate ori alte hotărîri ce pot avea impact asupra piețelor relevante și asupra îndeplinirii obligațiilor de

serviciu public, Agenția trebuie să respecte procedura de consultare publică, plasînd pe pagina sa electronică proiectul actului ce urmează a fi aprobat prin hotărîre sau/și informațiile relevante ce urmează a fi prezentate Consiliului de administrație în legătură cu examinarea oportunității aprobării hotărîrilor ce pot avea impact asupra piețelor relevante și asupra îndeplinirii obligațiilor de serviciu public, inclusiv în legătură cu examinarea cererilor privind aprobarea de tarife sau de prețuri reglementate.

(3) Agenția publică pe pagina electronică proiectele actelor normative de reglementare în termenele și condițiile stabilite în Legea privind transparența în procesul decizional și efectuează analiza impactului de reglementare cu respectarea principiilor stabilite în Metodologia de analiză a impactului de reglementare și de monitorizare a eficienței actului de reglementare, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr. 1230 din 24 octombrie 2006.

(4) Cererile titularilor de licențe cu privire la aprobarea tarifelor și a prețurilor reglementate, precum și alte informații relevante se publică pe pagina electronică a Agenției în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la înregistrarea cererilor respective. Agenția oferă 15 zile lucrătoare publicului pentru prezentarea recomandărilor referitoare la tarifele respective. Prin derogare de la Legea privind transparența în procesul decizional, Agenția publică pe pagina sa electronică, cu cel puțin 5 zile lucrătoare înainte de data preconizată pentru ședința Consiliului de administrație, informațiile relevante ce urmează a fi prezentate Consiliului de administrație în legătură cu examinarea oportunității aprobării hotărîrilor ce pot avea impact asupra piețelor relevante și asupra îndeplinirii obligațiilor de serviciu public, inclusiv în legătură cu examinarea cererilor privind aprobarea de tarife sau de prețuri reglementate.

(5) Agenția face accesibile publicului rezultatele consultărilor publice, inclusiv motivele pentru care a respins obiecțiile și/sau propunerile prezentate de părțile interesate. Propunerile parvenite, precum și decizia privind acceptarea sau respingerea acestora se reflectă în sinteza recomandărilor care se publică pe pagina electronică a Agenției.

(6) Persoanele care au solicitat înscrierea adresei lor de poștă electronică pe lista de corespondență a Agenției urmează să fie informate referitor la începerea consultărilor.

(7) Cu excepția situațiilor ce țin de examinarea și de soluționarea neînțelegerilor dintre părți, pentru organizarea executării legilor, Consiliul de administrație aprobă, în numele Agenției, hotărîri. Hotărîrile Agenției care prezintă interes public, precum și mențiunile cu privire la licențele eliberate, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(8) Pentru organizarea executării actelor normative secundare în sectorul electroenergetic, precum și pentru soluționarea neînțelegerilor dintre părți, un director al Consiliului de administrație emite, în numele Agenției, decizii care vizează raporturile juridice dintre un consumator final, persoană fizică sau juridică și un titular de licență sau de autorizație sau raporturile juridice dintre doi titulari de licențe sau de autorizații.

(9) Agenția asigură că hotărârile și deciziile luate sînt pe deplin întemeiate, motivate și disponibile publicului, cu respectarea principiului nedivulgării informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată.

(10) Hotărârile și deciziile Agenției pot fi contestate în instanța de contencios administrativ în conformitate cu Legea contenciosului administrativ.

(11) La cererea persoanelor fizice și a persoanelor juridice, Agenția furnizează informația solicitată, cu excepția informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată. Informația din registrele de licențiere poate fi furnizată la cerere.

Capitolul III

ORGANIZAREA ȘI LICENȚIEREA ACTIVITĂȚILOR DESFĂȘURATE ÎN SECTORUL ELECTOENREGETIC

Articolul 10. Activitățile desfășurate în sectorul electroenergetic

(1) În sectorul electroenergetic se desfășoară și se reglementează următoarele activități:

- a) producerea energiei electrice;
- b) transportul energiei electrice;
- c) conducerea centralizată a sistemului electroenergetic;
- d) distribuția energiei electrice;
- e) furnizarea energiei electrice;
- f) operarea pieței energiei electrice.

(2) Întreprinderile din sectorul electroenergetic, care desfășoară activitățile indicate în alin. (1) din prezentul articol, sînt organizate și reglementate în conformitate cu legea și își desfășoară activitatea în conformitate cu principiile stabilite în prezenta lege și în Regulile pieței energiei electrice.

(3) Guvernul și Agenția asigură, în limitele competențelor stabilite prin lege, ca întreprinderile electroenergetice să își desfășoare activitatea în condiții nediscriminatorii, în baza principiilor caracteristice unei piețe electroenergetice competitive, sigure și durabile.

(4) Întreprinderile electroenergetice funcționează într-un sistem unic. Producătorii, operatorul pieței energiei electrice, operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție și furnizorii colaborează în conformitate cu principiul economiei de piață și al dirijării operativ-tehnologice unice a sistemului electroenergetic.

(5) Dirijarea operativ-tehnologică unică, echilibrarea sistemului electroenergetic și asigurarea livrării energiei electrice prin rețelele electrice de transport constituie principalele funcții ale operatorului sistemului de transport.

(6) Raporturile juridice dintre participanții la piața energiei electrice se stabilesc în bază de contract, conform condițiilor stipulate în licențele de activitate, în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție în condițiile prezentei legi.

Articolul 11. Obligații de serviciu public

(1) În interesul economic general, pentru a asigura securitatea, inclusiv securitatea aprovizionării cu energie electrică, continuitatea, calitatea și prețurile furnizărilor, precum și protecția mediului, întreprinderile electroenergetice pot fi obligate să îndeplinească obligații de serviciu public. Obligațiile de serviciu public pot fi impuse de Guvern sau de Agenție în calitate de măsură limitată în timp și care pot fi revizuite cu regularitate, în scopul determinării necesității menținerii a astfel de obligațiuni.

(2) În conformitate cu prevederile prezentei legi obligațiile de serviciu public pot fi impuse în special întreprinderilor electroenergetice care desfășoară următoarele activități reglementate:

- a) producerea energiei electrice;
- b) transportul energiei electrice;
- c) distribuția energiei electrice;
- d) furnizarea energiei electrice.

(3) Întreprinderilor electroenergetice care desfășoară activitățile menționate la alineatul (2) din prezentul articol, li se pot impune obligațiile de serviciu public care țin de:

- a) securitatea aprovizionării cu energie electrică;
- b) parametri de calitate și indicatorii de calitate stabiliți în conformitate cu prezenta lege;
- c) aplicarea prețurilor și a tarifelor stabilite în condiții reglementate în conformitate cu prezenta lege;
- d) protecția mediului și de creșterea eficienței energetice, precum și de promovarea utilizării tehnologiilor inteligente și ecologice;
- e) protecția sănătății, a vieții și a proprietății;
- f) măsurile stabilite pentru protecția consumatorilor finali.

(4) Obligațiile de serviciu public urmează a fi îndeplinite în mod transparent, nediscriminatoriu și ușor de verificat și trebuie să garanteze accesul egal și pe bază de reciprocitate al întreprinderilor electroenergetice din țările Parte a Comunității Energetice la consumatorii finali din Republica Moldova. Orice forme de retribuție financiară sau de alt gen, precum și drepturile exclusive, care pot fi acordate pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public se impun și se îndeplinesc în mod transparent și nediscriminatoriu.

(5) Odată la doi ani, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, în baza informației prezentate de Agenție, este obligat să elaboreze și să prezinte Guvernului și Secretariatului Comunității Energetice, rapoarte privind monitorizarea modului de îndeplinire de către întreprinderile electroenergetice a obligațiilor de serviciu public impuse în conformitate cu prezenta lege, care vor include informații, inclusiv cu privire la măsurile adoptate în temeiul prezentei legi referitor la condițiile de prestare a serviciului universal și a altor obligații de serviciu public, inclusiv a obligațiilor aferente protecției consumatorilor și protecției mediului, precum și referitor la impactul lor posibil asupra concurenței pe piața energiei electrice națională sau pe piața energiei electrice regională.

Articolul 12. Principii generale de licențiere a activităților electroenergetice

(1) Activitățile indicate în art. 10 alin. (1) din prezenta lege sînt activități reglementate și se desfășoară doar în baza licențelor eliberate de Agenție, în conformitate cu legea.

(2) Agenția eliberează următoarele tipuri de licențe:

- a) licență pentru producerea energiei electrice;
- b) licență pentru transportul energiei electrice;
- c) licență pentru conducerea centralizată a sistemului electroenergetic;
- d) licență pentru distribuția energiei electrice;
- e) licență pentru furnizarea energiei electrice;
- f) licență pentru operarea pieței energiei electrice;

(3) Activitatea de producere a energiei electrice se desfășoară de către producător în baza licenței pentru producerea energiei electrice. Licență pentru activitatea de producere a energiei electrice se eliberează doar producătorului care dispune de o centrală electrică cu o putere de 5 MW și mai mult și dacă această putere este folosită pentru consum public. În cazul în care puterea centralei electrice este utilizată doar pentru consum intern, licența se eliberează numai dacă această putere este de cel puțin 20 MW.

(4) Activitatea de transport al energiei electrice se desfășoară de către operatorul sistemului de transport în baza licenței pentru transportul energiei electrice.

(5) Dirijarea operativ-tehnologică unică și echilibrarea sistemului electroenergetic se efectuează de către un singur operator al sistemului de transport în baza licenței pentru conducerea centralizată a sistemului electroenergetic.

(6) Activitatea de distribuție a energiei electrice se desfășoară de către operatorul sistemului de distribuție în baza licenței pentru distribuția energiei electrice.

(7) Furnizorul serviciului universal, furnizorul de ultimă opțiune și furnizorul central de energie electrică își desfășoară activitatea de furnizare a energiei electrice în baza licenței pentru furnizarea energiei electrice, în condiții specifice și la tarifele reglementate, stabilite de Agenție.

(8) Activitatea de operare a pieței energiei electrice se desfășoară de către operatorul pieței energiei electrice, în baza licenței pentru operarea pieței energiei electrice.

(9) Licențele pentru producerea energiei electrice, transportul energiei electrice, conducerea centralizată a sistemului electroenergetic și pentru distribuția energiei electrice se eliberează pe un termen de 25 de ani. Licența pentru furnizarea energiei electrice și licența pentru operarea pieței energiei electrice se eliberează pe un termen de 10 ani. La expirarea termenului de valabilitate, la solicitarea titularului de licență, Agenția prelungește termenul de

valabilitate a licențelor eliberate în condițiile stabilite în prezenta lege și în Legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător.

(10) La licență se anexează, în mod obligatoriu, condițiile de desfășurare a activității licențiate, care sînt în conformitate cu legea și care fac parte integrantă a licenței.

Articolul 13. Sfera de acțiune a licențelor și externalizarea serviciilor de către titularii de licențe

(1) Licența pentru transportul energiei electrice și licența pentru distribuția energiei electrice, eliberate operatorului sistemului de transport și operatorului sistemului de distribuție acordă operatorului sistemului de transport și operatorului sistemului de distribuție dreptul de a desfășura tipul respectiv de activitate în limitele teritoriului specificat în licență.

(2) Licențele pentru producerea și pentru furnizarea energiei electrice sînt valabile pe întreg teritoriul Republicii Moldova, în condițiile specificate în licențele respective. Numărul licențelor eliberate pentru activitățile respective nu este limitat, iar intrarea pe piața energiei electrice de noi producători și de noi furnizori nu poate fi restricționată.

(3) Pentru operarea pieței energiei electrice se eliberează o singură licență care este valabilă pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

(4) Furnizorii pot fi obligați prin hotărîrea Agenției să îndeplinească obligația de serviciu public de a asigura serviciul universal și/sau furnizarea de ultimă opțiune în limitele teritoriului specificat de Agenție, în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege.

(5) Se interzice titularului de licență să transmită altor persoane fizice sau juridice drepturi și obligații aferente activității pentru a cărei desfășurare i s-a acordat licență. Prin derogare de la principiul enunțat, titularul de licență este în drept să externalizeze un serviciu pe care trebuie să îl îndeplinească cu condiția obținerii acordului prealabil al Agenției și după demonstrarea faptului că externalizarea serviciului respectiv vă conduce, în mod obligatoriu, la reducerea costurilor și la eficientizarea activității aferente serviciului externalizat, fără a fi afectată calitatea serviciului respectiv, independența și separarea operatorului sistemului de transport, a operatorului sistemului de distribuție în raport cu întreprinderile integrate sau înrudite.

(6) Externalizarea unui serviciu nu are ca efect transmiterea responsabilității titularului de licență pentru respectarea obligațiilor ce-i revin conform prezentei legi, actelor normative și licenței deținute. În cazul constatării de către Agenție a faptului că externalizarea unui serviciu de către titularul de licență a condus la înrăutățirea calității serviciului respectiv și/sau a faptului că externalizarea unui serviciu nu a avut ca efect reducerea costurilor și eficientizarea activității aferente serviciului externalizat sau dacă urmare a externalizării au fost încălcate principiile privind independența și separarea operatorului sistemului de transport, a operatorului sistemului de distribuție în raport cu întreprinderile integrate sau înrudite, titularul de licență este obligat să desfacă, în termen de cel mult 3 luni, de la solicitarea Agenției, contractul cu

prestatorul serviciului externalizat și să continue prestarea serviciului respectiv de sinestator.

(7) Se interzice externalizarea unui serviciu de către un titular de licență cu scopul de a se eschiva de la controlul Agenției. La solicitarea Agenției, titularul de licență este obligat să prezinte informația și documentele aferente serviciului externalizat, inclusiv documentele ce țin de activitatea prestatorului serviciului externalizat. În cazul în care urmare a externalizării unui serviciu de către titularul de licență, Agenția nu are acces la toate informațiile și documentele necesare pentru monitorizarea în modul corespunzător a modalității de prestare a serviciului externalizat, titularul de licență este obligat să desfacă, în termen de cel mult 3 luni de la solicitarea Agenției, contractul cu prestatorul serviciului externalizat și să continue prestarea serviciului respectiv de sinestator.

Articolul 14. Condițiile și procedura de obținere a licențelor

(1) Licențele pentru activitățile prevăzute la art. 12 alin. (2) lit. a) și d) din prezenta lege se acordă persoanelor fizice, întreprinzători individuali, sau persoanelor juridice, iar licențele pentru activitățile prevăzute la art. 12 alin. (2) lit. b), c) și e) din prezenta lege se acordă exclusiv persoanelor juridice.

(2) Pentru a obține licența privind transportul, distribuția și producerea energiei electrice, persoanele prevăzute la alin. (1) din prezentul articol trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

a) să fie înregistrate în Republica Moldova și să prezinte document confirmativ în acest sens;

b) să prezinte situația financiară pentru anul precedent, în cazul persoanei juridice care activează, sau extras din contul bancar, în cazul inițierii afacerii;

c) să fie dotate tehnic pentru desfășurarea activității, să dispună de centrală electrică, de rețele electrice de transport sau de distribuție, după caz, și să prezinte documente care confirmă dotarea tehnică și că centrala electrică sau rețelele electrice sînt conforme cerințelor tehnice stabilite prin lege;

d) să dispună de personal calificat, necesar activității pentru care solicită licență și să prezinte documente confirmative în acest sens.

(3) Pentru a obține licență privind furnizarea energiei electrice, persoanele stabilite la alin. (1) din prezentul articol trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

a) să fie înregistrate în Republica Moldova și să prezinte document confirmativ în acest sens;

b) să prezinte situația financiară pentru anul precedent, în cazul persoanei juridice care activează, sau extras din contul bancar, în cazul inițierii afacerii;

c) să dispună de personal calificat, necesar activității pentru care solicită licență și să prezinte documente confirmative în acest sens.

(4) Pentru a obține licență privind operarea pieței energiei electrice persoana stabilită în alin. (1) din prezentul articol trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

a) să fie înregistrate în Republica Moldova și să prezinte document confirmativ în acest sens;

b) să prezinte situația financiară pentru anul precedent, în cazul persoanei juridice care activează, sau extras din contul bancar, în cazul inițierii afacerii;

c) să dispună de personal calificat, necesar activității pentru care solicită licență și să prezinte documente confirmative în acest sens;

d) să fie desemnată în calitate de operator al pieței energiei electrice și să prezinte copia hotărârii Guvernului în acest sens.

(5) Pentru a obține licență privind conducerea centralizată a sistemului electroenergetic persoana stabilită în alin. (1) din prezentul articol trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

a) să fie înregistrată în Republica Moldova și să prezinte document confirmativ în acest sens;

b) să prezinte situația financiară pentru anul precedent, în cazul persoanei juridice care activează, sau extras din contul bancar, în cazul inițierii afacerii;

c) să dispună de centre de dispecerizare;

d) să dispună de personal calificat, necesar activității pentru care solicită licență și să prezinte documente confirmative în acest sens.

(6) Administratorul întreprinderii care solicită licență pentru activitățile specificate în alin. (2)-(5) din prezentul articol trebuie să corespundă următoarelor criterii:

a) să aibă studii superioare;

b) să nu aibă antecedente penale legate de activitățile desfășurate în domeniul electroenergetic sau antecedente penale pentru comiterea infracțiunilor din intenție, prevăzute de Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002.

(7) Agenția este în drept să refuze eliberarea operatorului sistemului de transport a licenței de transport al energiei electrice dacă acesta nu este certificat, în conformitate cu art. 27 și 29 din prezenta lege.

(8) Eliberarea licenței, prelungirea termenului de valabilitate a licenței, eliberarea duplicatului licențelor și reperfectarea licențelor, suspendarea temporară și reluarea valabilității licențelor, precum și retragerea licențelor pentru activitățile prevăzute la art. 12 alin. (2) din prezenta lege, se efectuează în condițiile prezentei legi și conform procedurilor stabilite în Legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător.

(9) Termenul de examinare a declarației privind eliberarea licenței pentru desfășurarea activităților pe piața energiei electrice și a declarației privind prelungirea termenului lor de valabilitate este de cel mult 15 zile calendaristice de la data depunerii la Agenție a documentației necesare complete.

Articolul 15. Obligațiile și drepturile titularului de licență

(1) Titularul de licență este obligat:

a) să îndeplinească condițiile stipulate în licență, precum și să întrunească, pe toată perioada de desfășurare a activității licențiate, condițiile stabilite pentru eliberarea licenței;

b) să nu admită discriminarea participanților la piața energiei electrice;

c) să nu întrerupă prestarea de servicii și furnizarea energiei electrice, cu excepția cazurilor de neplată, a motivelor tehnice și de securitate stipulate în contracte și în prezenta lege;

d) să respecte obligațiile referitoare la securitate, calitate, eficiență, precum și referitor la continuitatea aprovizionării cu energie electrică, respectând normele de securitate și de sănătate a muncii și de protecție a mediului, precum și prevederile contractelor încheiate cu consumatorii;

e) să țină contabilitatea în modul și în condițiile prevăzute de actele normative și să efectueze, în conformitate cu prezenta lege, separarea contabilității, separarea funcțională (organizațională și decizională) și separarea legală pe gen de activitate desfășurată;

f) să publice informații cu privire la sursele de energie electrică utilizate pentru acoperirea cererii în anul precedent, la cantitățile de combustibil utilizat de centralele electrice în producerea energiei electrice, la cantitățile de bioxid de carbon emise de centralele electrice;

g) să prezinte Agenției, în termenele și condițiile stabilite de aceasta, rapoarte, inclusiv raportul cu privire la activitatea desfășurată pe piața energiei electrice, altă informație solicitată de Agenție, necesară ei în exercitarea atribuțiilor, conform legii;

h) să efectueze trimestrial, în termen de cel mult 10 zile calendaristice ale trimestrului următor, plățile regulatorii, stabilite în conformitate cu Legea cu privire la energetică.

(2) Titularul de licență nu poate fi obligat să continue prestarea de servicii sau furnizarea energiei electrice persoanei fizice sau persoanei juridice care nu își onorează obligațiile de plată prevăzute în contract sau care nu respectă condițiile, aprobate, de prestare a acestor servicii, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege.

(3) Titularul de licență poate dezvălui informațiile și datele pe care le-a obținut de la consumatorul final sau de la terți și informațiile referitoare la consumul și la achitarea facturilor emise numai după ce a obținut acordul scris al consumatorului final sau al terțului, cu excepțiile prevăzute în art. 7 și 8 din prezenta lege sau în alte situații stabilite în Legea privind protecția datelor cu caracter personal.

(4) Operatorul sistemului de transport, operatorii sistemelor de distribuție, furnizorul central de energie electrică, operatorul pieței energiei electrice și furnizorii care îndeplinesc obligațiile de serviciu public privind asigurarea serviciului universal și/sau privind furnizarea de ultimă opțiune sînt obligați să se conducă, în activitatea licențiată după principiul eficienței maxime la cheltuieli minime și să prezinte Agenției calculele argumentate ale cheltuielilor pe care le-a suportat.

(5) Operatorul sistemului de transport, operatorii sistemelor de distribuție sînt obligați să publice pe pagina electronică informația necesară pentru asigurarea accesului eficient și nediscriminatoriu la rețelele electrice, precum și altă informație în condițiile prezentei legi.

(6) Titularul de licență are drept de acces la echipamentele de măsurare de pe teritoriul consumatorului final pentru realizarea evidenței cantității de energie electrică consumată și pentru verificarea funcționalității și a integrității echipamentului de măsurare, în conformitate cu regulamentul privind măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale.

(7) Operatorul sistemului de transport, operatorii sistemelor de distribuție, furnizorul central de energie electrică, operatorul pieței energiei electrice și furnizorii care îndeplinesc obligațiile de serviciu public privind asigurarea serviciului universal și/sau privind furnizarea de ultimă opțiune sînt obligați să anunțe Agenția cu cel puțin 3 luni înainte despre intenția lor de a solicita suspendarea temporară ori retragerea licenței sau cu cel puțin 3 luni înainte de expirarea licenței, în cazul în care nu intenționează să o prelungească. Dacă titularii de licență menționați anunță în termen despre intenția de suspendare sau de retragere a licenței, Agenția va da curs cererii lui la expirarea termenului de 3 luni de la înregistrarea unei astfel de cereri. Întreprinderea a cărei licență a expirat și care nu a respectat prevederile prezentului alineat este obligată să presteze activitatea pentru care i s-a acordat licență pe perioada de timp stabilită prin hotărîrea Consiliului de administrație al Agenției, dar care nu poate depăși 3 luni. În cazul în care Agenția nu poate desemna alt titular de licență care să desfășoare activitatea licențiată în locul titularului a cărui licență a fost suspendată, căruia i s-a retras licența sau a cărui licență a expirat, din motivul inexistenței acestuia, aceasta sesizează Guvernul pentru a întreprinde măsurile necesare în vederea creării unei întreprinderi noi.

(8) Furnizorii care nu sînt specificați în alin. (7) din prezentul articol sînt obligați să anunțe consumatorii cărora le furnizează energie electrică și Agenția, cu cel puțin 3 luni înainte, despre intenția de a solicita suspendarea sau retragerea licenței sau, cu cel puțin 3 luni înainte de expirarea licenței, despre intenția de a nu prelungi licența. Întreprinderea a cărei licență a expirat și care nu a respectat prevederile prezentului alineat este obligată să presteze activitatea pentru care i s-a acordat licență pe perioada de timp stabilită prin hotărîrea Consiliului de administrație al Agenției, dar care nu poate depăși 3 luni.

(9) Pe durata situațiilor excepționale pe piața energiei electrice, titularii de licență ce desfășoară activități în sectorul electroenergetic au următoarele obligații:

a) în cazul producătorilor, să mobilizeze întreaga capacitate de producere, la solicitarea operatorului sistemului de transport;

b) în cazul operatorului sistemului de transport, să preia cantitățile suplimentare de energie electrică puse la dispoziție de producători și să asigure serviciile de transport al energiei electrice, în condițiile prevăzute în Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața energiei electrice;

c) în cazul operatorilor sistemelor de distribuție, să întreprindă măsurile de limitare și/sau sistare a furnizării energiei electrice, conform Planului de acțiuni pentru situații excepționale pe piața energiei electrice.

Articolul 16. Reperfectarea, suspendarea și reluarea valabilității licenței

(1) Reperfectarea licenței se efectuează în conformitate cu prevederile Legii privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător..

(2) Suspendarea licenței poate fi efectuată prin hotărîrea Agenției, la cererea titularului de licență. În celelalte cazuri, licența poate fi suspendată la cererea Agenției, prin hotărîre judecătorească, adoptată în temeiul legii.

(3) În cazul în care se constată că titularul de licență nu și-a îndeplinit obligațiile, ceea ce a condus la întreruperea furnizării energiei electrice către consumatori pe o perioadă mai mare decît cea stabilită pentru înlăturarea cauzelor motivate, fiind pusă în pericol securitatea națională, viața și sănătatea oamenilor, sau în cazul în care acțiunile ori inacțiunile titularului de licență conduc la încălcarea ordinii publice și impun remedierea imediată a consecințelor survenite, licența poate fi suspendată de către Agenție, cu adresarea ei ulterioară în instanța de judecată. Adresarea în instanță trebuie să se facă în termen de 3 zile lucrătoare de la aprobarea de către Agenție a hotărîrii privind suspendarea. În cazul nerespectării acestui termen, suspendarea licenței devine nulă de drept. Hotărîrea Agenției privind suspendarea licenței se aplică pînă la aprobarea unei hotărîri judecătorești definitive și irevocabile.

(4) Drept temei pentru suspendarea licenței servesc:

- a) cererea titularului de licență privind suspendarea licenței;
- b) nerespectarea de către titularul de licență a termenului de depunere a cererii de eliberare a duplicatului licenței pierdute sau deteriorate;
- c) nerespectarea de către titularul de licență a prescripției privind lichidarea, în termenul stabilit de Agenție, a încălcării condițiilor de desfășurare a activității licențiate;
- d) incapacitatea provizorie a titularului de licență de a desfășura genul de activitate licențiat conform prevederilor legii;
- e) neefectuarea plății regulatorii în termenele stabilite de prezenta lege
- f) situația prevăzută în art. 28 alin. (6) de prezenta lege;

(5) În situațiile menționate la alin. (4) lit. b)-f) din prezentul articol, hotărîrea privind suspendarea licenței se aprobă de Agenție în termen de 3 zile lucrătoare de la data intrării în vigoare a hotărîrii judecătorești și este adusă la cunoștință titularului de licență în termen de 3 zile lucrătoare de la data aprobării. În hotărîrea Agenției privind suspendarea licenței se indică termenul concret de suspendare, care nu poate depăși 3 luni.

(6) Pentru perioada suspendării licenței privind transportul, pentru distribuția și operarea pieței energiei electrice, precum și pentru perioada suspendării licenței furnizorului central de energie electrică, a furnizorului serviciului universal și a furnizorului de ultimă opțiune, Agenția desemnează un nou titular de licență, în cadrul obligațiilor de serviciu public, pentru desfășurarea unuia din genurile de activitate menționate în locul titularului de licență căruia i-a fost suspendată licența. Întreprinderea electroenergetică a cărei licență a fost suspendată, nu va împiedica în nici un mod activitatea titularului de

licență desemnat, oferindu-i întreaga informație și documentație necesare pentru desfășurarea activității respective.

(7) Titularul de licență este obligat să informeze în scris Agenția despre lichidarea circumstanțelor care au condus la suspendarea licenței.

(8) Termenul de valabilitate a licenței nu se prelungește pe durata de suspendare a acesteia.

(9) Reluarea valabilității licenței se efectuează în temeiul hotărârii Agenției, aprobate în baza hotărârii instanței de judecată, în condițiile legii.

Articolul 17. Retragera licenței

(1) Licența poate fi retrasă prin hotărâre judecătorească, aprobată în temeiul legii, la cererea Agenției, cu excepția retragerii licenței conform temeiurilor prevăzute la alin. (2) lit. a) și b) din prezentul articol, care se efectuează direct de către Agenție.

(2) Drept temei pentru retragerea licenței servesc:

- a) cererea titularului de licență privind retragerea;
- b) decizia cu privire la anularea înregistrării de stat a titularului de licență;
- c) depistarea unor date neautentice în documentele prezentate Agenției în legătură cu eliberarea, prelungirea sau reperfectarea licenței;
- d) constatarea faptului că titularul de licență nu întrunește condițiile stabilite pentru eliberarea și prelungirea licenței;
- e) stabilirea faptului de transmitere a licenței sau a copiei de pe aceasta către o altă persoană în scopul desfășurării genului de activitate indicat în licență;
- f) neînlăturarea în termen a circumstanțelor care au condus la suspendarea licenței;
- g) nerespectarea repetată a prescripțiilor de lichidare a încălcării condițiilor de desfășurare a activității licențiate, emise de Agenție;
- h) incapacitatea de a desfășura, în conformitate cu actele normative în domeniu, activitatea pentru care a obținut licența.

(3) Agenția aprobă hotărârea privind retragerea licenței în cel mult 5 zile lucrătoare de la data intrării în vigoare a hotărârii judecătorești și o aduce la cunoștință titularului de licență, cu indicarea temeiurilor retragerii, în cel mult 3 zile lucrătoare de la data aprobării.

(4) În cazul retragerii licenței, taxa pentru licență nu se restituie.

(5) În cazul retragerii licenței pentru transportul, distribuția sau pentru operarea pieței energiei electrice, precum și a licenței furnizorului central de energie electrică, a furnizorului serviciului universal și a furnizorului de ultimă opțiune, Agenția desemnează un nou titular de licență, în cadrul obligațiilor de serviciu public, privind desfășurarea activității pentru unul din genurile de activitate menționate în locul titularului de licență căruia i-a fost retrasă licența. În acest caz, întreprinderea electroenergetică a cărei licență a fost retrasă nu va împiedica în nici un mod activitatea titularului de licență desemnat, oferindu-i întreaga informație și documentație, necesare pentru desfășurarea activității menționate.

(6) Titularul de licență căruia i-a fost retrasă licența este obligat, în termen de 10 zile lucrătoare de la data aprobării hotărîrii de retragere a licenței, să depună la Agenție licența retrasă.

(7) Titularul de licență căruia anterior i s-a retras licența poate să depună o nouă declarație privind eliberarea unei noi licențe de activitate în sectorul electroenergetic doar după expirarea termenului de 6 luni de la data retragerii licenței anterioare.

Articolul 18. Reorganizarea întreprinderilor electroenergetice

(1) Reorganizarea operatorului sistemului de transport și a operatorului sistemului de distribuție, inclusiv fuziunea acestuia cu alte societăți comerciale se efectuează doar cu acordul Agenției. În acest caz, Agenția este obligată ca, în termen de o lună, să prezinte acordul, avînd dreptul să modifice condițiile stipulate în licență. Din motive întemeiate, perioada de examinare poate fi prelungită pînă la cel mult 2 luni. Agenția poate solicita, după caz, opinia Consiliului Concurenței. Dacă Agenția nu răspunde solicitantului în termenul indicat, acordul se consideră oferit.

(2) Operatorul sistemului de transport, operatorul sistemului de distribuție nu are dreptul să procure acțiuni ale altor titulari de licență fără acordul scris al Agenției. Despre acordul respectiv, Agenția informează în scris titularul de licență, în termen de o lună de la data depunerii cererii acestuia. Din motive întemeiate, perioada de examinare poate fi prelungită pînă la cel mult 2 luni. Agenția poate solicita, după caz, opinia Consiliului Concurenței. Dacă Agenția nu răspunde solicitantului în termenul indicat, acordul se consideră oferit.

(3) În cazurile prevăzute de Legea concurenței, reorganizarea întreprinderilor electroenergetice se efectuează numai după notificarea Consiliului Concurenței și după autorizarea lor de către acesta.

CAPITOLUL IV PRODUCEREA ENERGIEI ELECTRICE

Articolul 19. Principiile generale de producere a energiei electrice

(1) Construcția, întreținerea, exploatarea, majorarea capacității centralelor electrice și racordarea acestora la rețelele electrice de transport sau la rețelele electrice de distribuție se efectuează în conformitate cu prezenta lege, legea privind autorizarea executării lucrărilor de construcție și, respectiv, potrivit Regulamentului privind racordarea.

(2) Autorizarea instalării unei centrale electrice noi, cu o putere instalată mai mare de 20 MW, precum și majorării capacității unei centrale electrice existente în cazul în care capacitatea adițională este mai mare de 20 MW se efectuează prin hotărîre de Guvern. După aprobarea hotărîrii de Guvern în cauză, beneficiarul este obligat să obțină autorizația de construire de la autoritățile administrației publice locale.

(3) Pentru desfășurarea activității de producere a energiei electrice producătorul, în conformitate cu prevederile prezentei legi, este obligat să obțină de la Agenție licența pentru producerea energiei electrice.

(4) Producătorul participă la piața energiei electrice dacă respectă cerințele tehnice de racordare la rețeaua electrică și parametrii de calitate a energiei electrice livrate în rețelele electrice.

(5) Producătorul este în drept să vândă energie electrică pe piața energiei electrice, cu respectarea condițiilor stabilite în prezenta lege. Producătorul este în drept să vândă energie electrică pe piața angro a energiei electrice în baza licenței de producere a energiei electrice, iar pe piața energiei electrice cu amănuntul cu condiția obținerii licenței de furnizare a energiei electrice.

(6) Producătorul trebuie să fie independent, din punct de vedere legal, de orice întreprindere care desfășoară activitatea de transport sau de distribuție a energiei electrice. El nu poate deține licență pentru transportul energiei electrice sau pentru distribuția energiei electrice.

(7) Producătorul respectă Regulamentul cu privire la dirijarea prin dispecerat a sistemului electroenergetic, elaborat de operatorul sistemului de transport și aprobat de Agenție.

Articolul 20. Procedura de autorizare pentru noile capacități de producere a energiei electrice

(1) Guvernul autorizează instalarea centralelor electrice noi, cu o putere instalată mai mare de 20 MW, precum și majorarea capacității centralelor electrice existente în cazul în care capacitatea adițională este mai mare de 20 MW.

(2) Obținerea autorizației de construire de la autoritățile administrației publice locale este obligatorie pentru construcția tuturor centralelor electrice.

(3) Autorizarea instalării sau a majorării capacității unei centrale electrice în cazurile stabilite în alin. (1) din prezentul articol și eliberarea autorizației de construire a centralei electrice noi se efectuează în conformitate cu prezenta lege, Legea privind autorizarea lucrărilor de construcție, în baza unor criterii obiective, transparente și nediscriminatorii, care vizează, în special, următoarele:

a) siguranța și securitatea centralei electrice, inclusiv impactul acesteia asupra siguranței și securității generale a sistemului electroenergetic;

b) protecția sănătății și a securității publice;

c) protecția mediului și reducerea emisiilor;

d) utilizarea terenurilor și alegerea amplasamentelor;

e) utilizarea bunurilor domeniului public;

f) eficiența energetică;

g) natura surselor primare;

h) caracteristicile specifice producătorului, cum ar fi capacitățile tehnice, economice și financiare ale acestuia;

i) conformitatea cu măsurile privind obligațiile de serviciu public, după caz;

j) crearea de capacități de producere pentru realizarea obiectivelor cu privire la creșterea ponderii energiei din surse regenerabile de energie.

(4) La autorizarea de către Guvern a instalării și majorării capacității centralelor electrice în cazurile stabilite în alin. (1) din prezentul articol trebuie să se țină cont de planurile de dezvoltare regională, de urbanism și dezvoltare a teritoriului și de standardele tehnice.

(5) Autorizarea instalării centralelor electrice noi cu o putere instalată mai mare de 20 MW sau a majorării capacității centralelor electrice existente, în cazul în care capacitatea adițională este mai mare de 20 MW poate fi refuzată solicitantului doar din motive obiective, nediscriminatorii și argumentate. Motivele refuzului vor fi comunicate în mod obligatoriu solicitantului.

(6) Solicitantul, în conformitate cu legea, se poate adresa în instanță de contencios administrativ în cazul refuzului de a i se autoriza instalarea centralelor electrice noi cu o putere instalată mai mare de 20 MW sau majorarea capacității centralei electrice existente, în cazul în care capacitatea adițională este mai mare de 20 MW.

Articolul 21. Procedura de licitație

(1) În cazul în care centralele electrice existente sau cele ce urmează a fi construite și măsurile de reglementare existente pentru desfășurarea activităților din sectorul electroenergetic, precum și măsurile întreprinse de management al eficienței energetice și de gestionare a cererii nu sînt suficiente pentru a se asigura securitatea aprovizionării cu energie electrică, pentru a proteja interesele de protecție a mediului și/sau pentru a promova noile tehnologii de producere a energiei electrice, Guvernul este în drept să inițieze procedura de licitație pentru construcția de noi capacități sau pentru creșterea capacităților existente de producere a energiei electrice.

(2) Procedura de licitație se va baza pe criterii obiective, transparente și nediscriminatorii, iar etapele desfășurării trebuie descrise într-un regulament aprobat de Guvern.

(3) Procedura de licitație se organizează de către Guvern sau, la decizia lui, de către organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei.

(4) Detaliile privind fiecare licitație pentru construcția centralelor electrice sau pentru măsurile de management al eficienței energetice și de gestionare a cererii se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova cu cel puțin 6 luni înainte de data limită de prezentare a ofertei.

(5) Caietul de sarcini se pune la dispoziția oricărei întreprinderi interesate, astfel încît aceasta să dispună de timp suficient pentru a-și depune oferta. În vederea asigurării principiului transparenței și nediscriminării, caietul de sarcini trebuie să conțină descrierea detaliată a prevederilor contractului și a procedurii care trebuie urmată de către toți participanții la licitație, lista completă a criteriilor în baza cărora va fi efectuată selecția ofertanților și vor fi atribuite contractul, inclusiv stimulentele și /sau măsurile de sprijin, care urmează să fie acoperite de ofertă.

(6) În cazul în care licitația este inițiată pentru capacitățile de producere necesare, trebuie luate în considerare și ofertele de furnizare a energiei electrice

cu garanții pe termen lung, provenite de la producătorii existenți, cu condiția ca acestea să permită acoperirea necesităților suplimentare, în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(7) Informațiile detaliate cu privire la fiecare procedură de licitație, stabilite de Guvern, se anunță și se publică pe pagina electronică a Guvernului, precum și pe pagina electronică a Comunității Energetice. Informația cu privire la condițiile pentru participare la licitație trebuie să fie făcute publice astfel încât toate întreprinderile înregistrate în țările Parte a Comunității Energetice să dispună de suficient timp pentru a depune ofertele.

(8) Organizarea, monitorizarea și controlul procedurii de licitație țin de competența Guvernului, care este obligat să întreprindă toate măsurile necesare pentru a asigura nedivulgarea informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată din oferte.

Articolul 22. Producerea promovată a energiei electrice

(1) În scopul asigurării realizării politicii energetice a statului și pentru sporirea eficienței energetice, producerea energiei electrice din surse regenerabile de energie și producerea energiei electrice și termice în regim de cogenerare de înaltă eficiență se realizează de către centralele electrice în conformitate cu prezenta lege și cu alte acte normative în domeniu.

(2) Promovarea producerii energiei electrice din surse regenerabile de energie și a producerii energiei electrice și termice în regim de cogenerare de înaltă eficiență, în special, include scheme de sprijin, stabilite în mod transparent și nediscriminatoriu.

(3) Producerea promovată a energiei electrice se va reglementa luând în considerare criteriile de fezabilitate economică, costul minim pentru consumatorii finali și efectul general asupra balanței energiei electrice și a exploatării sistemului electroenergetic.

Articolul 23. Obligațiile producătorului

(1) Producătorul este obligat:

a) să-și desfășoare activitatea în conformitate cu prezenta lege, cu respectarea condițiilor licenței, a Normelor tehnice ale rețelelor electrice, a Regulilor pieței energiei electrice;

b) să instaleze și să utilizeze echipamente de măsurare care permit măsurarea orară a cantităților de energie electrică consumate și/sau livrate în rețelele electrice cu respectarea prevederilor prezentei legi și ale regulamentului privind măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale;

c) să întrețină și să exploateze centrala electrică astfel încât să asigure funcționarea sigură și continuă a acesteia;

d) să respecte cerințele privind protecția mediului și să promoveze eficiența energetică;

e) să respecte Regulile pieței energiei electrice și să nu denatureze concurența pe piața energiei electrice;

f) să echipeze, să întrețină, să exploateze, să modernizeze și să întrețină centralele electrice, precum și instalațiile conexe utilizate pentru livrarea energiei electrice în rețelele electrice, precum și să majoreze capacitatea centralelor electrice, în condițiile stabilite în prezenta lege;

g) să pună la dispoziția operatorului sistemului de transport sau a operatorului sistemului de distribuție datele necesare pentru exploatarea rețelelor electrice și pentru gestionarea sistemului electroenergetic;

h) să acorde acces reprezentanților operatorului sistemului de transport și reprezentanților operatorului sistemului de distribuție la echipamentele și la instalațiile sale care sînt utilizate pentru măsurarea și pentru livrarea energiei electrice în rețelele electrice;

i) să se conformeze indicațiilor operatorului sistemului de transport sau, după caz, ale operatorului sistemului de distribuție în legătură cu dirijarea operativ-tehnologică a sistemului electroenergetic;

j) să prezinte Agenției rapoarte cu privire la activitatea desfășurată, precum și orice informație solicitată în conformitate cu prezenta lege și potrivit condițiilor licenței;

k) să scoată din exploatare grupurile energetice dispecerizabile numai cu acordul prealabil al operatorului sistemului de transport.

(2) Producătorii care exploatează centralele electrice pe bază de combustibili fosili sînt obligați să mențină rezerve de combustibil la nivel suficient pentru a asigura securitatea aprovizionării cu energie electrică, în condițiile stabilite prin Hotărîrea Guvernului.

(3) Producătorul, proprietar de centrală electrică publică cu o putere mai mică de 5 MW sau proprietar de centrală electrică destinată uzului intern cu o putere mai mică de 20 MW, este obligat doar să comunice Agenției data punerii în funcțiune a centralei electrice.

(4) Producătorii care exploatează centrale electrice, cu capacitatea instalată de 250 MW și mai mult, sînt obligați să păstreze, timp de 5 ani, pentru a prezenta la cerere, Agenției sau Consiliului Concurenței, datele orare necesare pentru a verifica corectitudinea deciziilor privind exploatarea și dispecerizarea, precum și comportamentul acestora pe piața energiei electrice și în legătură cu alocarea capacităților. De asemenea, producătorii sînt obligați să păstreze informația orară cu privire la capacitatea de producere disponibilă și rezervele alocate, precum și cu privire la activarea acestor rezerve.

(5) Producătorul îndeplinește și alte obligații stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție în condițiile prezentei legi.

Articolul 24. Drepturile producătorului

(1) Producătorul are următoarele drepturi:

a) să producă, în baza licenței de producere a energiei electrice, eliberate de Agenție, energie electrică cu respectarea parametrilor de calitate, a cerințelor de protecție a mediului și a cerințelor de securitate;

b) să aibă acces la rețelele electrice, în mod nediscriminatoriu, în condițiile prezentei legi;

- c) să vîndă energia electrică și serviciile de sistem pe piața angro a energiei electrice în baza licenței de producere a energiei electrice;
 - d) să vîndă energie electrică pe piața energiei electrice cu amănuntul în baza licenței pentru furnizarea energiei electrice;
 - e) să vîndă energia termică produsă în regim de cogenerare;
 - f) să acceseze schemele de sprijin, instituite la nivel național.
- (2) Producătorul poate avea și alte drepturi stabilite în prezenta lege și în actele normative în domeniu, inclusiv în actele de reglementare aprobate de Agenție.

CAPITOLUL V TRANSPORTUL ENERGIEI ELECTRICE

Articolul 25. Operatorul sistemului de transport

(1) Transportul energiei electrice, precum și dirijarea operativ-tehnologică unică a sistemului electroenergetic se efectuează de operatorul sistemului de transport în baza licenței pentru transportul energiei electrice, eliberată de Agenție în condițiile legii.

(2) Operatorul sistemului de transport este organizat în calitate de întreprindere electroenergetică, specializată și independentă, cu statut de persoană juridică, certificată potrivit prevederilor art. 27 din prezenta lege.

(3) Operatorul sistemului de transport își desfășoară activitatea în conformitate cu prevederile prezentei legi, potrivit condițiilor prevăzute în licența pentru transportul energiei electrice și cu respectarea actelor normative de reglementare aprobate de Agenție în condițiile stabilite în prezenta lege.

(4) La executarea obligațiilor și a funcțiilor sale, operatorul sistemului de transport este independent de orice întreprindere care desfășoară activitatea de producere, de distribuție sau de furnizare a energiei electrice și nu poate deține licența pentru producerea, distribuția sau pentru furnizarea energiei electrice, cu excepția situației stabilite în art. 40 alin. (9) din prezenta lege.

(5) Independența operatorului sistemului de transport se asigură prin punerea în aplicare și prin respectarea condițiilor și termenelor privind separarea operatorului sistemului de transport, stipulate în art. 26 din prezenta lege.

Articolul 26. Separarea operatorului sistemului de transport

(1) Întreprinderea electroenergetică care deține în proprietate și exploatează rețele electrice de transport își desfășoară activitatea în calitate de operator al sistemului de transport. În acest scop operatorul sistemului de transport este obligat să obțină licența pentru transportul energiei electrice în condițiile stabilite în prezenta lege, precum și în conformitate cu alte acte normative în domeniu.

(2) Operatorul sistemului de transport trebuie să fie independent de întreprinderile care desfășoară alte activități decît activitatea de transport al energiei electrice. În scopul asigurării independenței operatorului sistemului de transport, aceeași persoană sau aceleași persoane nu are/au dreptul:

a) să exercite, direct sau indirect, controlul asupra unei întreprinderi care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare și să exercite, direct sau indirect, controlul sau să exercite vreun drept asupra operatorului sistemului de transport sau în legătură cu o rețea electrică de transport;

b) să exercite, direct sau indirect, controlul asupra operatorului sistemului de transport sau în legătură cu o rețea electrică de transport și să exercite, direct sau indirect, controlul sau să exercite vreun drept asupra unei întreprinderi care desfășoară una dintre activitățile de producere sau de furnizare;

c) să numească membri în consiliul de supraveghere, în consiliul de administrație sau în alte organe care reprezintă întreprinderea din punct de vedere juridic, în cazul operatorului sistemului transport sau în cazul rețelei electrice de transport și, de asemenea, să exercite, direct sau indirect, controlul sau să exercite vreun drept asupra unei întreprinderi care desfășoară una dintre activitățile de producere sau de furnizare;

d) să fie membru în consiliul de supraveghere, în consiliul de administrație sau în alte organe care reprezintă întreprinderea din punct de vedere juridic, atât în cazul unei întreprinderi care desfășoară una dintre activitățile de producere sau de furnizare, precum și în cazul operatorului sistemului de transport sau al unei rețele electrice de transport.

(3) Drepturile menționate în alin. (2) din prezentul articol cuprind, în special:

a) competența de a exercita drepturi de vot;

b) competența de a numi membri în consiliul de supraveghere, în consiliul de administrație sau în alte organe care reprezintă întreprinderea din punct de vedere juridic;

c) deținerea unei cote majoritare.

(4) Obligația prevăzută la alin. (2) din prezentul articol se consideră îndeplinită în cazul în care două sau mai multe întreprinderi care dețin rețele electrice de transport au creat o asociație în participațiune care exercită în două sau mai multe țări, care sînt Parte a Comunității Energetice, rolul de operator de transport în raport cu rețelele electrice de transport în cauză. Nici o altă întreprindere nu poate lua parte la asociația în participațiune decît dacă a fost desemnată ca operator de sistem independent sau ca operator de transport independent în urma îndeplinirii cerințelor corespunzătoare privind separarea și dacă a fost certificată în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege.

(5) În cazul în care persoana sau persoanele menționate la alin. (2) din prezentul articol reprezintă un organ central de specialitate al administrației publice sau o autoritate publică, două organe centrale de specialitate ale administrației publice separate, care exercită controlul asupra operatorului sistemului de transport sau asupra unei rețele electrice de transport, pe de o parte, și asupra unei întreprinderi care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare, pe de altă parte, nu se consideră a fi aceeași persoană sau aceleași persoane.

(6) Întreprinderile electroenergetice care au luat deja măsuri aferente separării contabile, funcționale sau juridice, ce asigură o independență mai mare a operatorului sistemului de distribuție în cadrul întreprinderilor electroenergetice integrate nu pot anula aceste măsuri.

(7) Se interzice operatorului sistemului de transport, care face parte dintr-o întreprindere electroenergetică integrată pe verticală, să transmită informația ce constituie secret comercial și/sau personalul său întreprinderii care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare.

(8) În sensul prezentului articol, noțiunea de „întreprindere care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare” include noțiunea de „întreprindere care îndeplinește una din activitățile de producere sau de furnizare” în sensul prevăzut de Legea cu privire la gazele naturale, iar termenii „operatorul sistemului de transport” și „rețea de transport” vizează și noțiunea de „operator al sistemului de transport” și de „rețea de transport” în semnificația prevăzută în legea menționată.

(9) Agenția monitorizează respectarea de către operatorul sistemului de transport a condițiilor stabilite prin prezenta lege în vederea asigurării independenței și a separării acestuia.

Articolul 27. Desemnarea și certificarea operatorului sistemului de transport

(1) Înainte de a fi desemnată în calitate de operator al sistemului de transport, prin eliberarea licenței pentru transportul energiei electrice în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și în alte acte normative în domeniu, întreprinderea electroenergetică urmează să fie certificată în conformitate cu procedura de certificare prevăzută în prezentul articol.

(2) După îndeplinirea tuturor cerințelor privind separarea operatorului sistemului de transport, stabilite în art. 26 din prezenta lege, întreprinderea este obligată să notifice, în scris, Agenția în legătură cu acest fapt, să solicite certificarea și să prezinte toate documentele, datele și informațiile corespunzătoare.

(3) În termen de cel mult patru luni din data depunerii de către operatorul sistemului de transport a notificării și după prezentarea tuturor documentelor, datelor și informațiilor care atestă respectarea de către operatorul sistemului de transport a cerințelor privind separarea și privind independența, Agenția aprobă o hotărîre privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport.

(4) În cazul în care Agenția, după expirarea termenului indicat în alin. (3) din prezentul articol, nu aprobă hotărîrea privind certificarea provizorie sau nu comunică, în scris, operatorului sistemului de transport despre refuzul privind certificarea, aceasta se consideră acordată în baza principiului aprobării tacite. După expirarea termenului stabilit, la solicitarea operatorului sistemului de transport, Agenția este obligată, în termen de 5 zile lucrătoare, să aprobe o hotărîre referitor la constatarea aprobării tacite privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport.

(5) Agenția notifică fără întârziere Secretariatul Comunității Energetice despre hotărîrea privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de

transport, aprobată în mod explicit sau tacit și prezintă acestuia documente și informații pertinente în acest sens. În termen de patru luni de la primirea notificării, Secretariatul Comunității Energetice prezintă Agenției avizul său cu privire la îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a condițiilor de certificare. În cazul în care, în termenul stabilit, Secretariatul Comunității Energetice nu emite un aviz, se consideră că acesta nu a avut nici un fel de obiecții împotriva hotărârii Agenției privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport .

(6) În termen de cel mult două luni de la primirea avizului Secretariatului Comunității Energetice cu privire la îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a condițiilor privind certificarea, Agenția aprobă hotărârea cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport, luând în considerare avizul Secretariatului Comunității Energetice.

(7) Hotărârea Agenției cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport și avizul Secretariatului Comunității Energetice se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina electronică a Agenției, precum și a Comunității Energetice. În cazul în care hotărârea Agenției cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport diferă de avizul Secretariatului Comunității Energetice, Agenția indică în hotărâre și publică împreună cu hotărârea motivele care au stat la baza deciziei sale divergente, precum și informează în mod corespunzător Secretariatul Comunității Energetice.

(8) În cadrul procedurii de certificare, Agenția și Secretariatul Comunității Energetice sînt în drept să solicite operatorului sistemului de transport, producătorilor și furnizorilor să prezinte orice informații necesare privind certificarea operatorului sistemului de transport. Agenția și Secretariatul Comunității Energetice sînt obligate să nu divulge informațiile care constituie secret comercial.

(9) Operatorul sistemului de transport se consideră certificat numai în cazul aprobării hotărârii Agenției cu privire la certificare, după finalizarea procedurii specificate în prezentul articol și după publicarea hotărârii respective în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(10) După finalizarea procedurii de certificare, la solicitarea operatorului sistemului de transport sau din oficiu, Agenția urmează să decidă cu privire la eliberarea unei noi licențe pentru transportul energiei electrice sau referitor la reperfectarea licenței eliberate operatorului sistemului de transport pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi.

Articolul 28. Monitorizarea principiilor aferente separării operatorului sistemului de transport

(1) Agenția monitorizează respectarea de către operatorul sistemului de transport a cerințelor privind independența și separarea acestuia, stipulate în prezenta lege. În acest scop, Agenția este în drept să inițieze repetat procedura de certificare pentru evaluarea respectării cerințelor privind independența și separarea operatorului sistemului de transport în următoarele cazuri:

a) urmare a notificării parvenite de la operatorul sistemului de transport în conformitate cu alin. (2) din prezentul articol;

b) din oficiu, atunci cînd a luat cunoștință de faptul că o modificare planificată a drepturilor sau a influenței asupra operatorului sistemului de transport poate conduce la încălcarea condițiilor privind independența și privind realizarea separării operatorului sistemului de transport sau atunci cînd are motive să creadă că s-ar fi produs o asemenea încălcare;

c) la cererea motivată a Secretariatului Comunității Energetice.

(2) Operatorul sistemului de transport este obligat să notifice Agenția cu privire la orice tranzacție planificată care poate necesita o reevaluare a respectării de către acesta a condițiilor privind independența și separarea operatorului sistemului de transport.

(3) Agenția aprobă hotărîrea privind certificarea repetată a operatorului sistemului de transport în termen de cel mult patru luni din data apariției cazurilor indicate în alin. (1) din prezentului articol.

(4) În sensul prezentului articol, Agenția urmează să efectueze repetat certificarea operatorului sistemului de transport în conformitate cu prevederile art. 27 din prezenta Lege.

(5) În cazul în care Agenția constată că cerințele privind independența și/sau separarea operatorului sistemului de transport au fost încălcate, operatorul sistemului de transport este obligat să înlătore aceste încălcări în termenele stabilite în hotărîrea Agenției. Operatorul sistemului de transport prezintă Agenției toate documentele, datele și informațiile care atestă înlăturarea încălcărilor.

(6) În cazul în care operatorul sistemului de transport nu înlătură, în termenele stabilite, încălcările constatate, Agenția este în drept să inițieze procedura de suspendare a licenței pentru transportul energiei electrice, în conformitate cu prezenta lege.

Articolul 29. Certificarea în raport cu terții

(1) În cazul în care Agenția înregistrează o solicitare privind certificarea din partea unui operator al sistemului de transport, care este sub controlul unei persoane sau a unor persoane dintr-una sau mai multe țări terțe, Agenția este obligată să notifice Secretariatul Comunității Energetice în legătură cu acest fapt.

(2) Operatorul sistemului de transport este obligat să informeze Agenția despre survenirea oricăror circumstanțe în urma cărora o persoană sau unele persoane din una sau din mai multe țări terțe ar obține posibilitatea exercitării controlului asupra operatorului sistemului de transport sau asupra unei rețele electrice de transport. În acest caz, Agenția notifică fără întârziere Secretariatul Comunității Energetice cu privire la survenirea circumstanțelor menționate în prezentul alineat.

(3) Certificarea în raport cu țările terțe se efectuează cu respectarea procedurii stabilite în art. 27 din prezenta lege, ținîndu-se cont de cerințele specifice menționate în prezentul articol.

(4) Agenția este în drept să refuze certificarea operatorului sistemului de transport care este controlat de o persoană sau de persoane dintr-o țară terță sau din țări terțe, în cazul în care nu se demonstrează că:

a) operatorul sistemului de transport îndeplinește condițiile privind independența și privind separarea, stabilite prin prezenta lege;

b) acordarea certificării nu pune în pericol securitatea aprovizionării cu energie electrică a Republicii Moldova și a Comunității Energetice. La examinarea acestui aspect, Agenția ține cont de:

i) drepturile și obligațiile Comunității Energetice față de țara terță respectivă conform principiilor dreptului internațional, inclusiv de drepturile și de obligațiile care rezultă din oricare acord încheiat cu una sau cu mai multe țări terțe la care Comunitatea Energetică este parte și în care sînt abordate aspecte legate de securitatea aprovizionării cu energie electrică;

ii) drepturile și obligațiile Republicii Moldova în raport cu țara terță în cauză în conformitate cu acordurile încheiate cu aceasta, în măsura în care acestea nu contravin Tratatului Comunității Energetice;

iii) drepturile și obligațiile care rezultă din acordul de asociere sau din acordurile comerciale încheiate între Republica Moldova și Uniunea Europeană;

iv) alte circumstanțe specifice cazului dat și țării terțe implicate.

(5) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și/sau alte autorități ale administrației publice centrale sînt obligate să ofere Agenției, la cerere, un aviz cu privire la aspectele menționate la alin. (4) din prezentul articol.

(6) Agenția, luînd în considerare avizul Secretariatului Comunității Energetice, este în drept să refuze certificarea dacă acordarea certificării pune în pericol securitatea aprovizionării cu energie electrică sau a oricărei alte Părți a Comunității Energetice, sau dacă acordarea certificării pune în pericol interesele de securitate publică ale Republicii Moldova.

Articolul 30. Funcțiile și obligațiile operatorului sistemului de transport

(1) Operatorul sistemului de transport are următoarele funcții și obligații:

a) să asigure capacitatea pe termen lung a rețelelor electrice de transport pentru a acoperi cererile rezonabile de a transporta energia electrică, elaborînd și executînd planuri de dezvoltare a rețelelor electrice de transport, ținînd cont de prognoza producerii și a consumului de energie electrică;

b) să exploateze, să întrețină, să modernizeze și să dezvolte rețelele electrice de transport în condiții de securitate, de fiabilitate și de eficiență, cu respectarea prevederilor menite să asigure protecția mediului înconjurător. La exploatarea, întreținerea, modernizarea și dezvoltarea rețelelor electrice de transport, operatorul sistemului de transport aplică în mod obligatoriu metode moderne de management al eficienței energetice și de gestionare a cererii, cu respectarea standardelor minime privind întreținerea și dezvoltarea rețelelor electrice de transport, inclusiv a interconexiunilor;

c) să contribuie la securitatea aprovizionării cu energie electrică prin rețele electrice de transport întreținute în mod corespunzător și la fiabilitatea sistemului

electroenergetic și să prezinte organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei informațiile aferente în conformitate cu prezenta lege;

d) să gestioneze fluxurile de energie electrică în rețelele electrice de transport, ținând cont de schimburile cu alte sisteme interconectate. În acest scop, operatorul sistemului de transport asigură funcționarea sigură, fiabilă și eficientă a rețelelor electrice de transport, precum și disponibilitatea tuturor serviciilor de sistem, inclusiv a celor oferite la cerere, în măsura în care această disponibilitate nu depinde de un alt sistem de transport cu care este interconectată rețeaua sa;

e) să îndeplinească funcția de gestionare a congestiilor în rețelele electrice de transport, inclusiv în interconexiuni, în conformitate cu regulamentul privind condițiile de acces la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere și gestionarea congestiilor, precum și să asigure utilizarea eficientă a capacităților rețelelor electrice de transport, inclusiv a interconexiunilor;

f) să furnizeze altui operator al sistemului de transport sau unui operator al sistemului de distribuție informații suficiente pentru a asigura securitatea și eficiența exploatării, precum și dezvoltarea coordonată și interoperabilitatea rețelelor electrice interconectate;

g) să nu facă discriminare între utilizatorii de sistem sau categoriile de utilizatori de sistem, evitând în special discriminarea în favoarea întreprinderilor înrudite;

h) să furnizeze, într-un mod inteligibil, cuantificabil și accesibil, toate informațiile necesare utilizatorilor de sistem pentru accesul eficient la și pentru utilizarea rețelelor electrice de transport, precum și referitor la serviciile pe care le prestează și referitor la condițiile relevante aplicate, inclusiv informațiile despre capacitatea contractată și capacitatea disponibilă, fără a se limita la informații de ordin tehnic, cu excepția informațiilor determinate de Agenție ca fiind informații oficiale cu accesibilitate limitată;

i) să răspundă la orice solicitare de serviciu în termenele și condițiile stabilite în prezenta lege în Normele tehnice ale rețelelor electrice, în Regulamentul privind condițiile de acces la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere și gestionarea congestiilor, în Regulamentul privind racordarea, în Regulamentul privind calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice;

j) să efectueze racordarea, deconectarea și reconectarea la rețelele electrice de transport în condițiile și în termenele stabilite în prezenta lege, în Regulamentul privind racordarea;

k) să plaseze zilnic pe pagina sa electronică informații cu caracter operativ și tehnic privind funcționarea sistemului electroenergetic. Lista informațiilor ce urmează să fie publicate se aprobă de Agenție;

l) să întreprindă alte măsuri necesare pentru prestarea serviciului de transport al energiei electrice, precum și pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public, în condiții reglementate, echitabile și nediscriminatorii pentru toți utilizatorii de sistem, cu respectarea condițiilor prevăzute în licență, a

prevederilor stabilite în prezenta lege, în Regulile pieței energiei electrice, în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, în Normele tehnice ale rețelelor electrice și în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenție, cu respectarea principiilor de accesibilitate, disponibilitate, eficiență, continuitate, fiabilitate, de calitate și transparență;

m) să prezinte Agenției, cel puțin odată la 3 luni sau la solicitare, un raport cu privire la cantitatea energiei electrice importate, exportate și schimburile de energie electrică pe parcursul lunii/lunilor anterioare;

n) să efectueze lucrări de defrișare sau tăieri de modelare a vegetației pentru crearea și menținerea distanței de apropiere față de rețelele electrice, conform actelor normative prevăzute de lege.

(2) Operatorul sistemului de transport este obligat să organizeze, în conformitate cu licența pentru conducerea centralizată a sistemului electroenergetic, dirijarea operativ-tehnologică unică a sistemului electroenergetic și gestionarea fluxurilor de energie electrică provenite din sau dirijate către sistemele electroenergetice ale țărilor vecine în mod echitabil, transparent și nediscriminatoriu, potrivit clauzelor contractelor încheiate de participanții la piața energiei electrice, în conformitate cu cererile depuse de părțile care au încheiat contracte în acest sens. Regulile privind dirijarea operativ-tehnologică unică a sistemului electroenergetic se stabilesc în prezenta lege, în Normele tehnice ale rețelelor electrice, în Regulile pieței energiei electrice și în alte acte normative de reglementare, aprobate de Agenție.

(3) Dispecerizarea centralelor electrice și utilizarea capacității interconexiunilor se efectuează pe criterii obiective, publicate și aplicate în mod nediscriminatoriu, care asigură funcționarea corespunzătoare a pieței energiei electrice, ținându-se cont de ordinea de prioritate economică a energiei electrice provenită de la centralele electrice, de contractele notificate de participanții la piața energiei electrice sau de transferurile prin interconexiuni și de constrângerile de ordin tehnic ale rețelei electrice de transport, acordându-se prioritate energiei electrice produsă în regim de cogenerare de înaltă eficiență, energiei electrice produsă de centralele electrice de termoficare urbane și energiei electrice de la centralele electrice eligibile care produc din SRE.

(4) Operatorul sistemului de transport este obligat să construiască capacitate transfrontalieră suficientă pentru a conecta sistemul electroenergetic de transport din Republica Moldova cu sistemul electroenergetic din alte Părți ale Comunității Energetice și/sau pentru a-l integra în piața regională, răspunzând tuturor solicitărilor justificate din punct de vedere tehnic și economic referitor la capacitate și luând în considerare necesitatea asigurării securității aprovizionării cu energie electrică.

(5) În conformitate cu licența pentru conducerea centralizată a sistemului electroenergetic, operatorul sistemului de transport este responsabil pentru echilibrarea sistemului electroenergetic, cu respectarea principiului eficienței maxime la costuri minime. Regulile utilizate de operatorul sistemului de transport în acest scop se stabilesc în actele normative de reglementare aprobate

de Agenție în conformitate cu art. 84 din prezenta lege și trebuie să fie obiective, transparente și nediscriminatorii, inclusiv regulile privind metoda de calcul și modul de aplicare a plăților pentru prestarea serviciului de echilibrare utilizatorilor de sistem pentru provocarea dezechilibrelor în rețeaua electrică de transport.

(6) Operatorul sistemului de transport este obligat să achiziționeze energia electrică necesară pentru a acoperi consumul tehnologic și pierderile de energie electrică din rețelele electrice de transport în mod transparent și nediscriminatoriu și cu utilizarea mecanismelor de piață, care ar rezulta în cheltuieli minime pentru energia electrică procurată în acest scop. Costurile aferente procurării energiei electrice în conformitate cu prezentul alineat se iau în considerare de Agenție la aprobarea tarifului pentru serviciul de transport al energiei electrice.

(7) Operatorul sistemului de transport este în drept să colecteze venituri rezultate din gestionarea congestiilor, precum și plăți efectuate în temeiul mecanismului de compensare între operatorii de transport, în conformitate cu prezenta lege, acordând și gestionând accesul terților și oferind explicații motivate dacă refuză accesul.

(8) Operatorul sistemului de transport este obligat să presteze serviciul de transport al energiei electrice în conformitate cu un contract pentru prestarea serviciului de transport al energiei electrice, încheiat în conformitate cu prezenta lege, în condițiile stabilite în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenție.

(9) Operatorul sistemului de transport este obligat să se abțină, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, de la divulgarea informației oficiale cu accesibilitate limitată, obținută la desfășurarea activității licențiate și să se abțină de la oferirea în mod discriminatoriu a informației despre propria activitate, care poate fi avantajoasă din punct de vedere comercial utilizatorilor de sistem.

(10) Este interzis operatorului sistemului de transport să facă abuz de informația obținută de la terți în legătură cu acordarea accesului la rețelele electrice de transport, în situația în care procurarea sau vânzarea energiei electrice se efectuează prin intermediul întreprinderilor înrudite.

(11) Operatorul sistemului de transport îndeplinește și alte obligații și funcții, în termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție în condițiile stabilite în prezenta lege, cu respectarea principiilor asigurării stabilității, fiabilității, securității și a eficienței funcționării sistemului electroenergetic. La îndeplinirea funcțiilor și a obligațiilor stabilite prin prezentul articol și în prezenta lege, operatorul sistemului de transport ține cont de necesitatea facilitării integrării pieței energiei electrice la nivel regional, în conformitate cu Strategia energetică a Republicii Moldova.

Articolul 31. Funcțiile specifice ale operatorului sistemului de transport în legătură cu securitatea aprovizionării cu energie electrică

(1) Operatorul sistemului de transport decide privind construcția și investițiile în interconexiuni în strânsă cooperare cu operatorii de transport din statele cu care este interconectat sistemul electroenergetic al Republicii Moldova. La luarea deciziilor cu privire la construcția de noi interconexiuni trebuie să se țină cont de necesitatea menținerii unui echilibru rezonabil între costurile pentru construcția noilor interconexiuni și avantajele pentru consumatorii finali. Operatorul sistemului de transport este obligat să ofere informații cu privire la proiectele sale de investiții în interconexiuni cu privire la proiectele de investiții în interconexiuni ale altor părți, pe care le cunoaște, sau cu privire la investițiile legate de construcția liniilor electrice de transport interne care ar afecta substanțial capacitatea de interconexiune.

(2) Operatorul sistemului de transport este obligat să respecte normele și cerințele de exploatare menite să garanteze securitatea rețelelor electrice de transport, aprobate de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei. Normele și cerințele de exploatare menite să garanteze securitatea rețelei electrice de transport trebuie să fie transparente, nediscriminatorii și obiective și trebuie făcute publice.

(3) Pentru asigurarea nivelului stabilit de securitate la exploatarea rețelei electrice de transport, operatorul sistemului de transport menține un nivel suficient de capacitate de rezervă în rețeaua electrică de transport și cooperează cu operatorii de transport din statele cu care este interconectat sistemul electroenergetic al Republicii Moldova. Circumstanțele previzibile la care trebuie menținută siguranța se definesc în normele de securitate a exploatării rețelei electrice de transport.

(4) Operatorul sistemului de transport este obligat să respecte indicatorii de calitate, stabiliți în regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, aprobat de Agenție.

(5) În scopul asigurării schimburilor transfrontaliere de energie electrică și al securității exploatării rețelei, se interzice operatorului sistemului de transport să discrimineze între contractele transfrontaliere și contractele naționale.

(6) În cazul apariției de situații excepționale, operatorul sistemului de transport este obligat să întreprindă acțiunile prevăzute prin prezenta lege, precum și în Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața energiei electrice, aprobat de Guvern.

Articolul 32. Prezentarea datelor și informațiilor de către operatorul sistemului de transport

(1) Operatorul sistemului de transport este obligat să publice pe pagina sa electronică informații cu privire la serviciile prestate, referitor la condițiile relevante aplicate, precum și informația de ordin tehnic necesară pentru asigurarea unui acces eficient al utilizatorilor de sistem la rețelele electrice de transport.

(2) Pentru a asigura tarife transparente, obiective și nediscriminatorii și pentru a facilita utilizarea eficientă a rețelelor electrice de transport, operatorul sistemului de transport publică pe pagina sa electronică informații cu privire la modul de formare a tarifelor pentru serviciile prestate și referitor la metodologia de calcul și structura tarifelor.

(3) În ceea ce privește serviciile prestate, operatorul sistemului de transport este obligat să publice pe pagina sa electronică informații cu privire la calculul capacității totale de transport, a marjei de siguranță, în funcție de particularitățile rețelelor electrice de transport. Metodele de determinare a capacității totale de transport și a marjei de siguranță se aprobă în prealabil de Agenție.

(4) Operatorul sistemului de transport este obligat să publice pe pagina sa electronică informații cu privire la valoarea estimativă a capacităților disponibile și referitor la capacitatea deja alocată. Informația respectivă se publică la intervale de timp prestabilite în conformitate cu regulamentul aprobat de Agenție.

(5) Pentru a garanta securitatea și fiabilitatea funcționării rețelelor electrice de transport în contextul gestionării congestiilor, operatorul sistemului de transport colaborează cu operatorii de transport din statele vecine, inclusiv prin aplicarea unui mecanism de schimb de informații continuu. Operatorul sistemului de transport face schimb de informații cu privire la indicațiile echipamentelor de măsurare și de alte informații necesare pentru reglarea frecvenței, tensiunii și a schimbului de energie electrică cu operatorii de transport care exploatează sistemele electroenergetice interconectate.

(6) Operatorul sistemului de transport publică pe pagina sa electronică informații cu privire la cererea prognozată și cea reală de energie electrică, referitor la disponibilitatea și utilizarea centralelor electrice, cu privire la capacitatea și utilizarea capacității rețelelor electrice de transport, precum și referitor la energia de echilibrare și rezerve. În vederea reflectării informației cu privire la centralele electrice mici pot fi utilizate date agregate.

(7) Operatorul sistemului de transport este obligat să elaboreze și să prezinte, pînă la 31 martie, organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și Agenției un raport anual, care să cuprindă informații cu privire la realizarea funcțiilor și obligațiilor în anul precedent, precum și referitor la: echilibrul între ofertă și cerere pe piața energiei electrice, prognoza cererii și a capacităților de producție (centralelor electrice) planificate sau aflate în construcție, calitatea serviciului de transport al energiei electrice și nivelul de întreținere a rețelei electrice de transport, măsurile de acoperire a sarcinii de vîrf, punerea în aplicare a normelor tehnice și a Codului rețelelor, la nivelul consumului tehnologic și al pierderilor de energie electrică în rețelele electrice de transport, precum și cu privire la securitatea aprovizionării cu energie electrică, inclusiv privind acțiunile care trebuie întreprinse în caz de reducere a cantităților furnizate de unul sau de mai mulți furnizori. Raportul se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport.

Articolul 33. Prezentarea de informații operatorului sistemului de transport

(1) La cererea operatorului sistemului de transport, producătorii, operatorii sistemelor de distribuție, operatorul pieței energiei electrice, furnizorii și consumatorii finali racordați la rețelele electrice de transport prezintă operatorului sistemului de transport informații necesare în legătură cu:

a) dezvoltarea și exploatarea rețelelor electrice de transport, precum și pentru înregistrarea și analiza evenimentelor operative;

b) examinarea caracteristicilor consumului de energie electrică, producerii de energie electrică și alte informații necesare pentru reglajul frecvenței, tensiunii și pentru gestionarea schimbului de energie electrică;

c) acordarea accesului la rețele electrice de transport și pentru utilizarea rețelelor electrice de transport;

d) prognozarea cererii de energie electrică, precum și a abaterilor de la planurile de dezvoltare a producției și de la planurile anuale de investiții;

e) planificarea exploatării rețelelor electrice de transport pe termen scurt, inclusiv planul orar pentru producerea energiei electrice din surse regenerabile de energie;

f) prestarea serviciilor de sistem;

g) operarea piețelor centralizate, organizate și gestionate de către operatorul sistemului de transport;

h) monitorizarea calității serviciului de transport al energiei electrice;

i) monitorizarea securității aprovizionării cu energie electrică.

(2) Participanții la piața energiei electrice prezintă operatorului sistemului de transport și alte date și informații necesare pentru îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a obligațiilor și a responsabilităților stabilite prin prezenta lege și prin alte acte normative în domeniu, inclusiv a funcțiilor de colectare și de agregare a informațiilor respective.

Articolul 34. Dezvoltarea rețelelor electrice de transport și planurile de investiții

(1) Operatorul sistemului de transport efectuează dezvoltarea rețelelor electrice de transport în legătură cu creșterea cererii de energie electrică, astfel încât să fie asigurate fiabilitatea și continuitatea în aprovizionarea consumatorilor cu energie electrică. Cheltuielile de dezvoltare a rețelelor electrice de transport le suportă operatorul sistemului de transport. Aceste cheltuieli se iau în considerare la stabilirea tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice în cazul în care s-au efectuat în conformitate cu condițiile stipulate în licență, în metodologia de calculare a tarifelor, în regulamentul privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor în sectorul electroenergetic și modul de recuperare a acestora prin tarif (în continuare regulamentul privind investițiile), aprobate de Agenție.

(2) În contextul obligației stabilite în art. 30 alin.(1) lit. a) din prezenta lege, operatorul sistemului de transport este obligat, ținând cont de strategia energetică aprobată de Guvern, de oferta și de cererea actuale și prognozate, să

elaboreze și, după consultarea prealabilă cu participanții interesați, să prezinte Agenției un plan de dezvoltare a rețelelor electrice de transport pentru zece ani (în continuare planul de dezvoltare). Planul de dezvoltare trebuie să conțină măsuri eficiente pentru a garanta fiabilitatea sistemului electroenergetic și securitatea aprovizionării cu energie electrică și să indice participanților la piața energiei electrice principalele rețele electrice de transport care se preconizează a fi reconstruite sau reabilitate în următorii zece ani, să conțină informații cu privire la investițiile deja stabilite și să identifice noi investiții care trebuie să fie efectuate în trei ani și să prevadă un interval de timp pentru toate proiectele de investiții. Planul de dezvoltare trebuie să conțină, fără a se limita:

a) descrierea infrastructurii existente, a stării ei actuale și a gradului de uzură, lista intervențiilor efectuate în ultimul an, precum și rezultatele obținute în urma studiilor efectuate privind dezvoltarea rețelelor electrice și privind instalarea echipamentelor de măsurare electronice;

b) descrierea rețelelor electrice de transport și a obiectivelor aferente, necesare de a fi construite, modernizate, în următorii zece ani. În legătură cu executarea prevederii respective operatorul sistemului de transport trebuie să descrie scenariile de integrare a centralelor electrice care produc energie electrică din surse regenerabile de energie din perspectiva analizei cost-beneficiu, în conformitate cu țintele naționale stabilite în actele normative în domeniul energiei regenerabile;

c) calendarul pentru proiectele de investiții planificate de a fi efectuate în următorii zece ani;

d) estimarea capacităților necesare, prognoza evoluției producerii, inclusiv a producerii din surse regenerabile de energie, măsuri de eficiență energetică, prognoza consumului și estimări privind importurile;

e) descrierea mijloacelor și a investițiilor necesare pentru a satisface cererea estimată de energie electrică,

f) descrierea investițiilor care au fost aprobate și care urmează să fie aprobate și efectuate în următorii trei ani, precum și calendarul pentru realizarea acestor proiecte;

g) obiectivele planificate de a fi obținute în urma implementării planului de dezvoltare, în special, în ceea ce privește durata întreruperilor și tensiunea în rețelele electrice de transport.

(3) La elaborarea planului de dezvoltare, operatorul sistemului de transport trebuie să formuleze ipoteze rezonabile privind evoluția producerii, a furnizării, a consumului de energie electrică și a schimburilor transfrontaliere cu alte țări, luând în considerare planurile de investiții pentru rețelele adiacente. În acest scop, operatorul sistemului de transport colaborează cu operatorii sistemelor de distribuție, precum și cu operatorii de transport din statele vecine.

(4) Operatorul sistemului de transport este obligat să prezinte Agenției pentru examinare și aprobare planul de dezvoltare. La examinarea planului de dezvoltare Agenția, în caz de necesitate, este în drept să solicite operatorului sistemului de transport să consulte autoritățile publice, întreprinderile electroenergetice și unii utilizatori de sistem existenți sau potențiali în legătură

cu planul de dezvoltare și să prezinte Agenției informații cu privire la rezultatele consultărilor. Agenția este în drept să solicite operatorului sistemului de transport să își modifice planul de dezvoltare, inclusiv dacă acesta nu corespunde necesităților de investiții identificate în procesul de consultare.

(5) După examinarea și evaluarea planului de dezvoltare, inclusiv prin prisma abordării necesităților de investiții identificate în procesul de consultare, Agenția aprobă planul de dezvoltare respectiv.

(6) Planul de dezvoltare, aprobat de Agenție, se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport și pe pagina electronică a Agenției. Agenția monitorizează și evaluează punerea în aplicare a planului de dezvoltare aprobat. Odată la doi ani sau în funcție de necesitate, la solicitarea Agenției, operatorul sistemului de transport examinează oportunitatea modificării planului de dezvoltare și, după respectarea procedurii descrise în prezentul articol, prezintă spre aprobare Agenției planul de dezvoltare modificat.

(7) În situațiile în care operatorul sistemului de transport, din motive neimputabile lui, nu execută o investiție, care, în conformitate cu planul de dezvoltare respectiv, trebuia executată în următorii trei ani, și care este necesară conform planului de dezvoltare, cu ultimele modificări, Agenția, pentru a garanta executarea investiției în cauză, are obligația de a lua cel puțin una dintre următoarele măsuri:

a) să solicite operatorului sistemului de transport să execute investiția în cauză;

b) să organizeze licitație pentru executarea investiției în cauză, deschisă tuturor investitorilor care prezintă interes pentru investiție;

(8) În cazul în care Agenția a recurs la dreptul său stabilit în alin. (7) lit. b) din prezentul articol, aceasta poate obliga operatorul sistemului de transport să realizeze una sau mai multe dintre următoarele măsuri:

a) finanțarea de către o parte terță;

b) construcția de către o parte terță;

c) construcția rețelei electrice de transport de către operatorul sistemului de transport;

d) exploatarea rețelei electrice de transport noi de către operatorul sistemului de transport.

(9) Operatorul sistemului de transport este obligat să pună la dispoziția investitorilor toate informațiile necesare pentru realizarea investiției, să racordeze rețeaua electrică de transport nouă la rețelele electrice de transport existente și să depună toate eforturile necesare pentru a facilita punerea în aplicare a proiectului de investiții. Contractele cu privire la punerea în aplicare a unui astfel de proiect de investiții, inclusiv cu privire la finanțare, se supun spre aprobare Agenție.

(10) În cazul în care Agenția a recurs la drepturile sale prevăzute la alin. (7) și alin. (8) din prezentul articol, costurile respectivelor investiții se includ în tarif.

(11) În baza planului de dezvoltare, aprobat de Agenție, ținând cont de cererile parvenite din partea utilizatorilor de sistem existenți sau potențiali,

precum și de informația actualizată privind starea și gradul uzură al rețelelor electrice de transport, operatorul sistemului de transport este obligat să elaboreze și să prezinte Agenției spre aprobare, anual, în termen de pînă la 30 septembrie, planul de investiții pentru anul următor (în continuare – planul anual de investiții). Planurile anuale de investiții se elaborează de operatorul sistemului de transport în conformitate cu cerințele stipulate în Regulamentul privind investițiile.

(12) Agenția examinează și aprobă planul anual de investiții prezentat de operatorul sistemului de transport, în termen de pînă la 30 noiembrie, cu posibilitatea extinderii termenului de examinare cu cel mult o lună. La examinarea planului anual de investiții Agenția, în caz de necesitate, este în drept să solicite operatorului sistemului de transport să consulte autoritățile publice, întreprinderile electroenergetice și unii utilizatori de sistem existenți sau potențiali în legătură cu planul anual de investiții și să prezinte Agenției informații cu privire la rezultatele consultărilor. Dacă planul anual de investiții prezentat de operatorul sistemului de transport nu corespunde cerințelor stipulate în regulamentul privind investițiile, Agenția este în drept să solicite operatorului sistemului de transport să facă modificările de rigoare.

(13) Operatorul sistemului de transport publică pe pagina electronică planurile anuale de investiții aprobate de Agenție, detaliat pe proiecte, ce urmează a fi realizate de operator.

(14) Anual, pînă la 31 martie, operatorul sistemului de transport prezintă Agenției un raport privind realizarea planului de dezvoltare și a planului de investiții pentru anul precedent, cu respectarea cerințelor stipulate în Regulamentul privind investițiile. Agenția este în drept să nu aprobe, în scopul recuperării prin tarif, investițiile efectuate de operatorul sistemului de transport care nu corespund planurilor anuale de investiții aprobate de Agenție.

CAPITOLUL VI

SCHIMBURI TRANSFRONTALIERE DE ENERGIE ELECTRICĂ ȘI GESTIONAREA CONGESTIILOR

Articolul 35. Schimburile transfrontaliere de energie electrică și alocarea capacității

(1) În conformitate cu acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte, operatorul sistemului de transport gestionează transportul transfrontalier de energie electrică prin intermediul rețelelor electrice de transport, reieșind din capacitățile tehnice ale rețelelor electrice utilizate pentru fluxurile transfrontaliere de energie electrică, precum și ale celorlalte rețele electrice de transport.

(2) Normele și condițiile de acces la interconexiuni și rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere, metodele de determinare și condițiile de alocare a capacităților de transport, precum și referitor la gestionarea congestiilor se stabilesc într-un regulament elaborat de operatorul sistemului de transport care deține licență pentru conducere centralizată a

sistemului de gaze naturale în colaborare cu ceilalți operatori de sistem și aprobat de Agenție.

(3) Operatorul sistemului de transport este obligat să calculeze, în conformitate cu principiile stabilite în regulamentul privind condițiile de acces la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere și gestionarea congestiilor, capacitatea totală, capacitatea netă, capacitatea disponibilă, capacitatea deja alocată și marja de siguranță a rețelelor electrice și să le coordoneze cu operatorii de transport din statele vecine. Metodele de determinare a capacității totale de transport și a marjei de siguranță se elaborează de operatorul de sistem și se supun spre aprobare în prealabil prin hotărârea Agenției. Operatorul sistemului de transport este obligat să publice, săptămânal și lunar, pe pagina sa electronică informații cu privire la calculul capacității totale de transport și a marjei de siguranță, în funcție de particularitățile rețelelor electrice de transport.

(4) Operatorul sistemului de transport oferă participanților la piața energiei electrice capacitatea maximă a interconexiunilor și a rețelelor electrice de transport utilizate pentru schimburile transfrontaliere pentru participanții la piața energiei electrice, asigurând respectarea standardelor privind securitatea exploatarea sistemului electroenergetic al Republicii Moldova și a sistemelor vecine.

(5) Participanții la piața energiei electrice sînt obligați să informeze operatorul sistemului de transport în termenele și modul stabilit în Regulamentul privind condițiile de acces la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere dacă intenționează să utilizeze capacitățile de transport alocate. Orice capacități de transport alocate, care nu sînt utilizate, se realocă de operatorul sistemului de transport pe piața energiei electrice în mod deschis, transparent și nediscriminatoriu.

(6) Operatorul sistemului de transport este în drept să limiteze tranzacțiile de energie electrică numai în situații de urgență în care operatorul sistemului de transport trebuie să acționeze rapid și în care nu este posibilă livrarea din altă sursă sau schimburile în contrapartidă. Orice procedură de acest tip se aplică în mod nediscriminatoriu. Cu excepția cazurilor de forță majoră, participanții la piața energiei electrice cărora le-a fost alocată capacitatea de transport primesc compensații pentru orice limitare.

(7) În scopul asigurării schimburilor transfrontaliere de energie electrică și al securității exploatarea rețelei, se interzice operatorului sistemului de transport să facă discriminare între contractele transfrontaliere și contractele naționale.

(8) În cazul schimburilor transfrontaliere de energie electrică, operatorul sistemului de transport prestează serviciul de transport al energiei electrice la tarifele aprobate de Agenție în conformitate cu prevederile prezentei legi. Valorile fluxurilor transfrontaliere de energie electrică se stabilesc în baza indicațiilor înregistrate de echipamentele de măsurare instalate la interconexiuni.

(9) Se interzice aplicarea de către operatorul sistemului de transport a unei taxe speciale de rețea la tranzacțiile individuale pentru tranzitul declarat de energie electrică.

(10) Informațiile aferente gestionării fluxurilor transfrontaliere se prezintă de operatorul sistemului de transport Agenției și se publică pe pagina sa electronică în modul și condițiile prevăzute în prezenta lege și în regulamentul privind condițiile de acces la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere.

Articolul 36. Mecanismul de compensare între operatorii de transport

(1) Operatorii de transport primesc compensații pentru costurile suportate ca rezultat al găzduirii fluxurilor transfrontaliere de energie electrică în rețelele electrice de transport pe care le exploatează.

(2) Compensațiile prevăzute la alin. (1) din prezentul articol se achită de către operatorii de transport care gestionează sistemul de transport al statului de unde provin fluxurile transfrontaliere și de către operatorii de transport care gestionează sistemul de transport al statului unde aceste fluxuri se termină.

(3) Achitarea compensațiilor se face periodic, pentru o perioadă anumită în trecut. Ajustările expost ale compensațiilor se fac la necesitate, pentru a reflecta costurile efectiv suportate.

(4) Cantitatea fluxurilor transfrontaliere găzduite și cantitatea fluxurilor transfrontaliere desemnate ca provenind și/sau terminându-se în sistemele naționale de transport se stabilesc în baza fluxurilor fizice efective de energie electrică măsurate într-o anumită perioadă de timp.

(5) Costurile suportate ca rezultat al găzduirii fluxurilor transfrontaliere se stabilesc luând în considerare pierderile, investițiile în infrastructuri noi și un procent corespunzător din costul infrastructurii existente, în măsura în care această infrastructură este utilizată pentru transportul fluxurilor transfrontaliere, în special, ținând cont de necesitatea de a garanta securitatea aprovizionării cu energie electrică.

(6) La stabilirea costurilor suportate în conformitate cu alin. (5) din prezentul articol operatorii de transport utilizează metodologii de calcul standard recunoscute. Beneficiile pe care le are rețeaua electrică de transport ca rezultat al găzduirii fluxurilor transfrontaliere se iau în considerare pentru a reduce compensațiile primite.

Articolul 37. Gestionarea congestiilor

(1) Problemele legate de congestii în rețelele electrice de transport trebuie să fie rezolvate prin soluții nediscriminatorii, bazate pe mecanisme de piață, care să ofere semnale economice eficiente participanților la piața energiei electrice. Problemele legate de congestii în rețelele electrice se soluționează prin modalități care nu au legătură cu tranzacțiile de energie electrică, adică modalități care nu implică o selectare între contractele participanților individuali la piața energiei electrice.

(2) Operatorul sistemului de transport, în măsura posibilităților tehnice, compensează solicitările de capacitate ale oricărui flux de energie electrică în direcții opuse pe linia de interconexiune congestionată, pentru a utiliza această linie la capacitatea maximă.

(3) Ținând cont de necesitatea asigurării siguranței exploatării sistemului electroenergetic, operatorul sistemului de transport acordă prioritate tranzacțiilor care înlătură congestiile.

(4) În legătură cu alocarea capacității interconexiunilor, în cazul survenirii congestiilor, operatorul sistemului de transport organizează licitații privind alocarea capacității interconexiunilor și percepe plăți pentru capacitatea alocată, în conformitate cu prevederile regulamentului privind condițiile de acces la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere.

(5) Veniturile obținute în legătură cu alocarea capacității interconexiunilor se utilizează de operatorul sistemului de transport în următoarele scopuri:

- a) garantarea disponibilității reale a capacităților alocate;
- b) menținerea sau majorarea capacităților de interconexiune prin investiții în rețeaua electrică de transport, în special în interconexiuni noi.

(6) Dacă veniturile obținute de operatorul sistemului de transport nu pot fi utilizate în mod eficient în scopurile prevăzute la alin. (5) din prezentul articol, Agenția va lua în considerare aceste venituri neutilizate în calculul tarifului pentru serviciul de transport al energiei electrice sau aceste venituri vor fi plasate într-un cont intern separat al operatorului sistemului de transport pînă atunci cînd pot fi cheltuite în scopurile prevăzute la alin. (5) din prezentul articol.

(7) În cazul în care capacitatea solicitată a rețelei electrice de transport de către toți participanții la piața energiei electrice este mai mică decît capacitatea totală disponibilă a interconexiunii și nu există congestii, operatorul sistemului de transport oferă capacitate tuturor participanților la piața energiei electrice, fără a impune taxe suplimentare pentru gestionarea congestiilor.

(8) Operatorul sistemului de transport este obligat să informeze Agenția cu privire la utilizarea de facto a rețelelor electrice de transport și referitor la destinația veniturilor încasate în legătură cu utilizarea rețelelor electrice de transport pentru tranzacțiile transfrontaliere, inclusiv în cazul gestionării congestiilor.

(9) Operatorul sistemului de transport întocmește și prezintă un raport cu privire la îndeplinirea funcțiilor stabilite în sarcina lui prin prezentul capitol, precum și orice altă informație necesară Agenției pentru îndeplinirea funcțiilor sale, precum și pentru prezentarea acestora Secretariatului Comunității Energetice. Raportul privind fluxurile transfrontaliere, alocarea capacităților și gestionarea congestiilor în anul precedent se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport.

Articolul 38. Derogări pentru interconexiuni noi

(1) Pentru capacitatea integrală sau parțială a interconexiunilor noi de curent continuu sau a extensiilor acestora, la solicitare, poate fi acordată, pentru o perioadă limitată de timp, o derogare de la art. 7 alin. (2), de la art. 26 și de la art. 37 alin. (5) și alin. (6) din prezenta lege, precum și de la prevederile care reglementează accesul terților la rețelele electrice de transport, dacă sînt îndeplinite următoarele condiții:

- a) investiția contribuie la dezvoltarea concurenței la furnizarea energiei electrice;
- b) reieșind din gradul de risc, investiția nu ar avea loc dacă nu se acordă o derogare;
- c) interconexiunea este în proprietatea unei persoane fizice sau juridice care este separată cel puțin în privința formei sale juridice de operatorul sistemului de transport cu care va fi construită interconexiunea;
- d) tarifele urmează a fi achitate de utilizatorii interconexiunii respective;
- e) nici o parte a capitalului sau a costurilor de exploatare a interconexiunii nu a fost recuperată prin intermediul vreunei componente a tarifelor aplicate pentru utilizarea rețelelor electrice de transport sau de distribuție legate prin interconexiunea respectivă;
- f) derogarea nu trebuie să fie în detrimentul concurenței sau în detrimentul funcționării eficiente a pieței energiei electrice din Republica Moldova, în una sau mai multe regiuni, sau în detrimentul funcționării eficiente a rețelei electrice reglementate la care este racordată interconexiunea respectivă.

(2) Alin. (1) din prezentul articol se aplică, de asemenea și în cazul majorărilor semnificative de capacitate a interconexiunilor existente, precum și în cazuri excepționale, pentru interconexiunile de curent alternativ, cu condiția ca costurile și riscurile investiționale în cauză să fie suficient de mari comparativ cu costurile și riscurile suportate în mod normal la conectarea a două sisteme de transport vecine prin interconexiunea de curent alternativ.

(3) Derogarea prevăzută la alin. (1) și (2) din prezentul articol se acordă în fiecare caz în parte, prin hotărîrea Agenției și urmare a deciziei autorității de reglementare a țării vecine în cauză. Hotărîrea privind acordarea derogării poate acoperi capacitatea integrală sau parțială a interconexiunii noi sau pe cea a interconexiunii existente cu o capacitate majorată semnificativ.

(4) La primirea cererii privind acordarea derogării, Agenția notifică fără întârziere Secretariatul Comunității Energetice și Comitetul de reglementare al Comunității Energetice cu privire la solicitarea primită și transmite o copie a acesteia. Comitetul de reglementare al Comunității Energetice, în termen de două luni, prezintă, în cazul în care consideră necesar, un aviz consultativ Agenției.

(5) La aprobarea hotărîrii privind acordarea unei derogări, Agenția trebuie să examineze în fiecare caz în parte necesitatea impunerii unor condiții cu privire la durata derogării și a accesului nediscriminatoriu la interconexiune. La stabilirea acestor condiții, Agenția urmează să țină cont, în special, de capacitatea suplimentară ce va fi construită sau modificată, de durata proiectului și de specificul sistemului electroenergetic.

(6) Înainte de acordarea unei derogări, Agenția urmează să decidă referitor la regulile și mecanismele ce urmează a fi utilizate pentru gestionarea și alocarea capacităților. Una din regulile privind gestionarea congestiilor urmează să instituie obligația de a oferi capacitatea neutilizată pe piața energiei electrice, precum și dreptul utilizatorilor interconexiunii respective de a comercializa capacitățile contractate pe piața secundară. La evaluarea criteriilor prevăzute la

lit. a), b) și f) alin. (1) din prezentul articol, Agenția trebuie să țină cont de rezultatele procedurii de alocare a capacităților.

(7) Agenția este în drept să consulte, în caz de necesitate, alte organe centrale de specialitate ale administrației publice sau alte autorități publice în legătură cu aprobarea hotărîrii cu privire la acordarea derogării. Avizele primite de Agenție se publică pe pagina electronică a Agenției.

(8) Agenția aprobă hotărîrea cu privire la acordarea derogării în cazul în care, în termen de șase luni de la primirea solicitării, a ajuns la un acord comun cu autoritatea de reglementare a țării vecine. Hotărîrea cu privire la acordarea derogării urmează să fie motivată, inclusiv în privința condițiilor stabilite în conformitate cu alin. (6) din prezentul articol, și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se plasează pe pagina electronică a Agenției.

(9) Agenția informează despre aprobarea hotărîrii privind acordarea derogării sau privind respingerea cererii referitor la acordarea derogării Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice și expediază Secretariatului Comunității Energetice copia hotărîrii sale cu privire la acordarea derogării, copia cererii privind acordarea derogării, precum și alte informații pertinente, care să conțină date cu privire la:

a) motivele detaliate în baza cărora a fost acordată sau refuzată derogarea, inclusiv datele financiare care demonstrează necesitatea derogării;

b) analiza efectuată cu privire la efectul derogării asupra concurenței și asupra bunei funcționări a pieței energiei electrice;

c) motivele pentru perioada de timp și cota din capacitatea totală a interconexiunii respective pentru care se acordă derogarea;

d) rezultatul consultărilor cu autoritățile de reglementare implicate.

(10) În termen de două luni din data primirii notificării în conformitate cu alin. (9) din prezentul articol, Secretariatul Comunității Energetice poate lua o decizie prin care să solicite Agenției să modifice sau să retragă hotărîrea cu privire la acordarea derogării. Acest termen poate fi prelungit cu un termen suplimentar de două luni prin acordul comun al Secretariatului Comunității Energetice și al Agenției sau în cazul în care Secretariatul Comunității Energetice solicită informații suplimentare.

(11) În cazul în care Secretariatul Comunității Energetice a solicitat prezentarea de informații suplimentare, iar Agenția, în termenul stabilit, nu prezintă informația solicitată, notificarea Agenției se consideră retrasă, excepție fiind cazurile în care:

a) înainte de expirarea termenului respectiv, perioada de examinare a fost prelungită prin acordul comun al Secretariatului Comunității Energetice și al Agenției;

b) printr-o declarație temeinic motivată, Agenția a informat Secretariatul Comunității Energetice că aceasta consideră notificarea ca fiind completă.

(12) În funcție de decizia și de recomandările Secretariatului Comunității Energetice, Agenția este obligată să revoce sau să modifice hotărîrea cu privire la acordarea derogării și să notifice despre acest fapt Secretariatul Comunității Energetice, în termen de o lună de la primirea hotărîrii respective.

(13) Secretariatul Comunității Energiei este obligat să se abțină de la divulgarea informației oficiale cu accesibilitate limitată.

(14) Hotărîrea Agenției și decizia Secretariatului Comunității Energetice cu privire acordarea derogării expira după doi ani din data aprobării, în cazul în care construcția interconexiunii încă nu a început către acea dată, și după cinci ani din data aprobării, în cazul în care interconexiunea nu a devenit operațională către acea dată, cu excepția cazului în care Agenția, Secretariatul Comunității Energetice decide că orice întârziere se datorează unor impedimente majore, independente de voința persoanei căreia i-a fost acordată derogarea.

(15) Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice este în drept să aprobe hotărîrea privind acordarea derogării în unul din următoarele cazuri:

a) dacă Agenția și autoritățile de reglementare respective nu au ajuns la un acord comun în termen de 6 luni de la primirea solicitării de către ultima din autoritățile de reglementare respective;

b) la solicitarea comună a Agenției și a autorităților de reglementare implicate.

(16) Înainte de aprobarea hotărîrii în conformitate cu alin. (15) din prezentul articol Comitetul de Reglementare al Comunității Energetice este obligat să consulte autoritățile de reglementare respective și solicitantul.

(17) Investitorul care a obținut derogarea în conformitate cu prezentul articol își desfășoară activitatea în conformitate cu licența pentru transportul energiei electrice eliberată de Agenție în condițiile prezentei legi.

CAPITOLUL VII DISTRIBUȚIA ENERGIEI ELECTRICE

Articolul 39. Operatorul sistemului de distribuție

(1) Întreprinderea electroenergetică care deține cu titlu de proprietate sau de folosință și care exploatează rețelele electrice de distribuție își desfășoară activitatea în calitate de operator al sistemului de distribuție, în temeiul licenței pentru distribuția energiei electrice, eliberată de Agenție în conformitate cu legea.

(2) Operatorul sistemului de distribuție este organizat ca întreprindere electroenergetică, specializată și independentă, cu statut de persoană juridică.

(3) Operatorul sistemului de distribuție își desfășoară activitatea în conformitate cu termenele și condițiile prevăzute în prezenta lege, potrivit licenței pentru distribuția energiei electrice și cu respectarea actelor normative de reglementare aprobate de Agenție în condițiile stabilite în prezenta lege.

(4) La îndeplinirea funcțiilor și a obligațiilor sale, operatorul sistemului de distribuție este independent de orice întreprindere care desfășoară activitate de producere, de transport sau de furnizare a energiei electrice și nu poate deține licență pentru producerea, transportul sau furnizarea energiei electrice, cu excepția situației stabilite în art. 40 alin. (9) din prezenta lege.

Articolul 40. Separarea operatorului sistemului de distribuție

(1) Operatorul sistemului de distribuție care face parte dintr-o întreprindere electroenergetică integrată, trebuie să fie independent, cel puțin din punct de vedere organizațional, decizional și al formei juridice, în raport cu alte activități care nu țin de activitatea de distribuție a energiei electrice.

(2) Principiul independenței operatorului sistemului de distribuție stabilit în alin. (1) din prezentul articol nu impune obligația de a separa proprietatea activelor operatorului sistemului de distribuție de întreprinderea electroenergetică integrată pe verticală.

(3) În scopul asigurării independenței operatorului sistemului de distribuție în activitatea acestuia urmează a fi respectate următoarele condiții minime:

a) persoanele cu funcții de conducere ale operatorului sistemului de distribuție nu pot să facă parte din conducerea întreprinderilor electroenergetice integrate, responsabile, direct sau indirect, de gestionarea zilnică a activităților de producere, de transport sau de furnizare a energiei electrice;

b) urmează a fi întreprinse măsurile corespunzătoare pentru a se asigura faptul că interesele profesionale ale persoanelor cu funcții de conducere ale operatorului sistemului de distribuție sînt luate în considerare astfel încît aceste persoane să aibă posibilitatea de a acționa independent;

c) operatorul sistemului de distribuție trebuie să aibă drepturi decizionale depline și efective, independent de întreprinderile electroenergetice integrate, în ceea ce privește utilizarea activelor necesare în scopul exploatării, întreținerii și dezvoltării rețelelor electrice de distribuție. Pentru a îndeplini aceste funcții, operatorul sistemului de distribuție trebuie să dispună de resurse necesare, inclusiv de resurse umane, tehnice, fizice și financiare.

(4) Independența operatorului sistemului de distribuție nu împiedică întreprinderea dominantă să aprobe planul financiar anual sau oricare alt instrument echivalent, precum și să stabilească plafonul maxim de îndatorare al operatorului de distribuție întreprindere dependentă.

(5) Se interzice întreprinderii dominante să dea instrucțiuni operatorului sistemului de distribuție, întreprindere dependentă, cu privire la activitatea sa zilnică, cu privire la deciziile aferente dezvoltării și modernizării, rețelelor electrice de distribuție, care nu depășesc condițiile stabilite în planul financiar aprobat sau în oricare alt document echivalent.

(6) Se interzice operatorului sistemului de distribuție să obțină avantaje utilizînd faptul că face parte dintr-o întreprindere electroenergetică integrată pe verticală pentru a denatura concurența pe piața energiei electrice. În special, la desfășurarea activităților sale de comunicare și de publicitate, operatorul sistemului de distribuție, care face parte dintr-o întreprindere electroenergetică integrată pe verticală, nu este în drept să creeze confuzie cu privire la identitatea separată a furnizorului din cadrul întreprinderii electroenergetice integrate pe verticală.

(7) Întreprinderile electroenergetice care au luat deja măsuri aferente separării contabile, funcționale sau juridice, ce asigură o independență mai mare

a operatorului sistemului de distribuție în cadrul întreprinderilor electroenergetice integrate nu pot anula aceste măsuri sau măsurile întreprinse pentru separarea operatorului sistemului de distribuție.

(8) Agenția monitorizează respectarea de către operatorul sistemului de distribuție a condițiilor stabilite prin prezentul articol și prin prezenta lege în vederea asigurării independenței și a separării acestuia.

(9) Condițiile privind separarea operatorului sistemului de distribuție, stabilite prin prezentul articol, nu împiedică funcționarea unui operator combinat de transport și de distribuție, cu condiția ca operatorul respectiv să respecte cerințele privind separarea și independența operatorului sistemului de transport.

Articolul 41. Programul de conformitate și agentul de conformitate

(1) Operatorul sistemului de distribuție este obligat să elaboreze un program de conformitate, care să conțină măsurile întreprinse pentru a garanta separarea, excluderea de comportament și practici discriminatorii, precum și pentru a asigura monitorizarea corespunzătoare a respectării acestui program. Programul de conformitate trebuie să conțină, de asemenea, informații cu privire la obligațiile specifice impuse angajaților operatorului sistemului de distribuție pentru realizarea obiectivului menționat în prezentul alineat.

(2) Monitorizarea respectării de către operatorul sistemului de distribuție a programului de conformitate se asigură de un agent de conformitate, care nu suplinește funcțiile Agenției privind monitorizarea, stabilite prin prezenta lege. Operatorul sistemului de distribuție este obligat să asigure agentului de conformitate toate condițiile și resursele necesare pentru a-și desfășura activitatea și pentru a-i garanta independența, inclusiv să-i asigure accesul la toate informațiile necesare pentru îndeplinirea funcțiilor pe care le are operatorul sistemului de distribuție, precum și oricare întreprindere înrudită.

(3) Persoana, fizică sau juridică, ce urmează să exercite funcțiile agentului de conformitate se propune spre aprobare Agenției de către operatorul sistemului de distribuție. Concomitent, operatorul sistemului de distribuție urmează să prezinte Agenției proiectul contractului ce urmează a fi încheiat de acesta cu agentul de conformitate, inclusiv prevederile referitoare la: începerea, durata și încetarea contractului, condițiile de salarizare, drepturile și obligațiile de bază și alte drepturi și obligații.

(4) Agenția examinează propunerea parvenită în conformitate cu alin. (3) din prezentul articol, în termen de o lună de la data primirii propunerii respective. Agenția este în drept să respingă persoana propusă în calitate de agent de conformitate din motive de lipsă de independență sau de capacitate profesională. La examinarea proiectului contractului ce urmează a fi încheiat între operatorul sistemului de distribuție și agentul de conformitate, Agenția este în drept să solicite operatorului sistemului de distribuție să modifice prevederile din contractul respectiv dacă acestea afectează independența agentului de conformitate.

(5) După ce a încheiat contractul corespunzător cu agentul de conformitate, operatorul sistemului de distribuție este în drept să modifice

condițiile contractuale sau să desfacă acest contract numai dacă a obținut, în prealabil, acordul Agenției în acest sens. La solicitarea Agenției, operatorul sistemului de distribuție este obligat să desfacă contractul cu agentul de conformitate din motive de lipsă de independență sau de capacitate profesională. Agenția examinează solicitarea operatorului sistemului de distribuție în legătură cu modificarea sau desfacerea contractului cu agentul de conformitate în termen de cel mult 1 lună.

(6) Pe durata mandatului său, agentul de conformitate nu poate deține o altă funcție, nu poate avea o altă obligație profesională sau un interes, direct sau indirect, în raport cu nici o parte a întreprinderii electroenergetice integrate pe verticală sau față de acționarii, fondatorii majoritari ai acesteia.

(7) Agentul de conformitate are următoarele atribuții:

a) să monitorizeze punerea în aplicare a programului de conformitate;

b) să elaboreze un raport anual, care să conțină măsurile întreprinse de operatorul sistemului de distribuție și să prezinte raportul respectiv Agenției. Raportul privind măsurile întreprinse de operatorul sistemului de distribuție în contextul planului de conformitate se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de distribuție;

c) să raporteze organelor de conducere ale operatorului sistemului de distribuție referitor la respectarea programului de conformitate și privind punerea în aplicare a acestuia și să formuleze recomandări în acest sens;

d) să notifice Agenția cu privire la orice încălcare gravă a punerii în aplicare a programului de conformitate;

e) să raporteze Agenției cu privire la orice relații comerciale sau financiare ale operatorului sistemului de distribuție în cadrul întreprinderii electroenergetice integrate pe verticală.

Articolul 42. Funcțiile și obligațiile operatorului sistemului de distribuție

(1) Operatorul sistemului de distribuție are următoarele funcții și obligații de bază:

a) să asigure capacitatea pe termen lung a rețelelor electrice de distribuție pentru a acoperi cererile rezonabile de distribuție a energiei electrice, elaborând și executând planuri de perspectivă privind dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție, ținând cont de prognoza consumului de energie electrică;

b) să exploateze, să întrețină, să modernizeze și să dezvolte rețelele electrice de distribuție în condiții de securitate, fiabilitate și eficiență, cu respectarea prevederilor menite să asigure protecția mediului înconjurător și eficiența energetică. La exploatarea, întreținerea, modernizarea și dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție operatorul sistemului de distribuție aplică în mod obligatoriu metode moderne de management al eficienței energetice și de gestionare a cererii;

c) să gestioneze fluxurile de energie electrică din rețelele electrice de distribuție;

d) să acorde prioritate, la dispecerizare, energiei electrice de la centralele electrice eligibile care produc din SRE, energiei electrice produsă în regim de

cogenerare de înaltă eficiență și energiei electrice produsă de centralele electrice de termoficare urbane;

e) să nu facă discriminare între utilizatorii de sistem sau categoriile de utilizatori de sistem, în special în favoarea întreprinderilor înrudite;

f) să furnizeze operatorului sistemului de transport, operatorilor sistemelor de distribuție, care exploatează rețelele electrice interconectate cu rețeaua sa, informații suficiente pentru a asigura eficiența și securitatea exploatării rețelelor electrice, dezvoltarea coordonată și interoperabilitatea rețelelor electrice interconectate;

g) să furnizeze într-un mod inteligibil, cuantificabil și accesibil, informații suficiente utilizatorilor de sistem pentru a asigura accesul eficient la rețelele electrice de distribuție și pentru utilizarea rețelelor electrice de distribuție, precum și referitor la serviciile pe care le prestează;

h) să răspundă la orice solicitare de serviciu în termenele și condițiile stabilite în prezenta lege în Normele tehnice ale rețelelor electrice, în Regulamentul privind dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție, în Regulamentul privind racordarea, în Regulamentul privind măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale, în Regulamentul privind calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice;

i) să efectueze racordarea, deconectarea și reconectarea la rețelele electrice de distribuție în condițiile și în termenele stabilite în prezenta lege și în Regulamentul privind racordarea;

j) să întreprindă alte măsuri necesare pentru prestarea serviciului de distribuție a energiei electrice, precum și pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public, în condiții reglementate, echitabile și nediscriminatorii pentru toți utilizatorii de sistem, în conformitate cu condițiile prevăzute în licență, cu prevederile stabilite în Regulile pieței energiei electrice, în Regulamentul cu privire la calitatea serviciului de transport și de distribuție a energiei electrice și în Normele tehnice ale rețelelor electrice, în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenție, cu respectarea principiilor de accesibilitate, disponibilitate, eficiență, continuitate, fiabilitate, calitate și de transparență;

k) să respecte, în activitatea licențiată, normele de amenajare a rețelelor electrice, actele normative, standardele tehnice și documentele normativ-tehnice aplicabile în domeniul protecției mediului, stabilite prin lege, în vederea reducerii impactului rețelelor electrice de distribuție asupra mediului;

l) să efectueze lucrări de defrișare sau tăieri de modelare a vegetației pentru crearea și menținerea distanței de apropiere față de rețelele electrice de distribuție în zonele de protecție a rețelelor electrice.

(2) Operatorul sistemului de distribuție este obligat să presteze serviciul de distribuție a energiei electrice, în conformitate cu un contract pentru prestarea serviciului de distribuție a energiei electrice, încheiat în conformitate cu prezenta lege, în condițiile stabilite în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenție.

(3) Operatorul sistemului de distribuție procură energie electrică pentru a acoperi consumul tehnologic și pierderile de energie electrică din rețelele

electrice de distribuție și pentru a menține o rezervă de capacitate în rețelele lor, conform unor proceduri transparente, nediscriminatorii și în conformitate cu Regulile pieței energiei electrice, aprobate de Agenție.

(4) Cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, operatorul sistemului de distribuție este obligat să se abțină de la divulgarea informației oficiale cu accesibilitate limitată, obținută la desfășurarea activității licențiate și să se abțină de la oferirea în mod discriminatoriu a informației despre propria activitate, care poate fi avantajoasă din punct de vedere comercial utilizatorilor de sistem.

(5) Este interzis operatorului sistemului de distribuție să facă abuz de informația obținută de la terți în legătură cu acordarea accesului la rețelele electrice de distribuție, în situația în care procurarea sau vânzarea energiei electrice se efectuează prin intermediul întreprinderilor înrudite.

(6) Operatorul sistemului de distribuție îndeplinește și alte obligații și funcții, în termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție în condițiile stabilite în prezenta lege.

Articolul 43. Prezentarea datelor și a informațiilor de către operatorul sistemului de distribuție

(1) Operatorul sistemului de distribuție este obligat să publice pe pagina sa electronică informații cu privire la serviciile prestate, referitor la condițiile aplicate, precum și informația de ordin tehnic necesară pentru asigurarea unui acces eficient al utilizatorilor de sistem la rețelele electrice de distribuție.

(2) Pentru a asigura tarife transparente, obiective și nediscriminatorii și pentru a facilita utilizarea eficientă a rețelelor electrice de distribuție, operatorul sistemului de distribuție publică pe pagina sa electronică informații cu privire la modul de formare a tarifelor pentru serviciile prestate și privind metodologia de calcul și structura tarifelor.

(3) Anual, pînă la 30 aprilie, operatorul sistemului de distribuție este obligat să elaboreze și să prezinte Agenției și organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei un raport care să cuprindă informații privind activitatea desfășurată în anul precedent, calitatea serviciului de distribuție a energiei electrice, nivelul de întreținere a rețelei electrice de distribuție, măsurile de acoperire a sarcinii de vîrf și consumul tehnologic și pierderile de energie electrică în rețelele electrice de distribuție. Raportul se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de distribuție.

Articolul 44. Prezentarea de informații operatorului sistemului de distribuție

La cererea operatorului sistemului de distribuție, producătorii, furnizorii și consumatorii finali racordați la rețelele electrice de distribuție prezintă operatorului sistemului de distribuție informații necesare pentru:

- a) dezvoltarea și exploatarea rețelelor electrice de distribuție, precum și pentru înregistrarea și analiza evenimentelor operative;
- b) examinarea caracteristicilor consumului de energie electrică, producerii de energie electrică, precum și alte informații necesare pentru îndeplinirea de către operatorul sistemului de distribuție a funcțiilor sale;
- c) acordarea accesului la rețelele electrice de distribuție și utilizarea rețelelor electrice de distribuție, precum și pentru a elabora planul de investiții și planul de dezvoltare a rețelelor electrice de distribuție;
- d) monitorizarea calității serviciului de distribuție a energiei electrice;
- e) monitorizarea securității aprovizionării cu energie electrică.

Articolul 45. Dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție și planurile de investiții

(1) Operatorul sistemului de distribuție este responsabil de dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție în legătură cu creșterea cererii de energie electrică, astfel încât să fie asigurate fiabilitatea și continuitatea în aprovizionarea consumatorilor cu energie electrică, cu respectarea prevederilor prezentei legi și a Regulamentului privind dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție, aprobat de Agenție. Cheltuielile de dezvoltare a rețelelor electrice de distribuție le suportă operatorul sistemului de distribuție. Aceste cheltuieli se iau în considerare la stabilirea tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei electrice în cazul în care s-au efectuat în conformitate cu condițiile stipulate în licență, în metodologia de calculare a tarifelor și în regulamentul privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor în sectorul energetic și modul de recuperare a acestora prin tarif (în continuare – regulamentul privind investițiile), aprobate de Agenție.

(2) La dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție, operatorii sistemelor de distribuție trebuie să țină cont de interesele de mediu și de eficiența energetică, să aplice metode moderne de management al eficienței energetice și de gestionare a cererii, precum și să ia în considerare necesitatea promovării producerii distribuite care poate înlocui unele măsuri de modernizare sau de dezvoltare a rețelelor electrice de distribuție.

(3) Operatorul sistemului de distribuție este obligat, ținând cont de strategia energetică aprobată de Guvern, de oferta și de cererea energiei electrice actuale și prognozate să elaboreze și, după consultarea prealabilă cu participanții interesați, să prezinte Agenției spre aprobare un plan de dezvoltare a rețelelor electrice de distribuție pentru trei ani (în continuare – planul de dezvoltare). La elaborarea planului de dezvoltare a rețelelor electrice de distribuție, operatorul sistemului de distribuție trebuie să țină cont inclusiv de planurile urbanistice care conțin informații privind sarcinile electrice. Planul de dezvoltare trebuie să conțină măsuri eficiente pentru a garanta fiabilitatea rețelelor electrice de distribuție ale operatorului sistemului de distribuție și trebuie să indice informații cu privire la:

- a) infrastructura existentă și starea actuală a acesteia;

b) rețelele electrice de distribuție, necesare de a fi construite, modernizate, pe fiecare nivel de tensiune, cu reflectarea volumului total de investiții și a numărului de instalații. În legătură cu executarea prevederii respective operatorul sistemului de distribuție trebuie să descrie scenariile de integrare a centralelor electrice care produc energie electrică din surse regenerabile de energie din perspectiva analizei cost-beneficiu, în conformitate cu țintele naționale stabilite în actele normative în domeniul energiei regenerabile;

c) măsurile de eficiență energetică și prognoza consumului;

d) mijloacele și investițiile necesare pentru a satisface cererea prognozată de energie electrică;

e) investițiile care au fost aprobate și care urmează să fie aprobate și efectuate în următorii trei ani;

f) obiectivele planificate de a fi obținute în urma implementării planului de dezvoltare.

(4) La elaborarea planului de dezvoltare, operatorul sistemului de distribuție trebuie să formuleze ipoteze rezonabile privind distribuția energiei electrice, luând în considerare planurile de investiții pentru rețelele adiacente. În acest scop, operatorul sistemului de distribuție colaborează cu operatorul sistemului de transport și cu alți operatori ai sistemelor de distribuție.

(5) Operatorul sistemului de distribuție este obligat să prezinte Agenției pentru examinare și aprobare planul de dezvoltare. La examinarea planului de dezvoltare Agenția, în caz de necesitate, este în drept să solicite operatorului sistemului de distribuție să consulte autoritățile publice, întreprinderile electroenergetice și unii utilizatori de sistem existenți sau potențiali în legătură cu planul de dezvoltare și să prezinte Agenției informații cu privire rezultatele consultărilor. Agenția este în drept să solicite operatorului sistemului de distribuție să își modifice planul de dezvoltare, inclusiv dacă acesta nu corespunde necesităților de investiții identificate în procesul de consultare.

(6) După examinarea și evaluarea planului de dezvoltare, inclusiv prin prisma abordării necesităților de investiții identificate în procesul de consultare, Agenția aprobă planul de dezvoltare respectiv.

(7) Planul de dezvoltare, aprobat de Agenție se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de distribuție și pe pagina electronică a Agenției. Agenția monitorizează și evaluează punerea în aplicare a acestui plan de dezvoltare. În funcție de necesitate sau la solicitarea Agenției, operatorul sistemului de distribuție examinează oportunitatea modificării planului de dezvoltare și, după respectarea procedurii descrise în prezentul articol, prezintă spre aprobare Agenției planul de dezvoltare modificat.

(8) În baza planului de dezvoltare, aprobat de Agenție, ținând cont de cererile parvenite din partea utilizatorilor de sistem existenți sau potențiali, precum și de informația actualizată privind starea și gradul uzură al rețelelor electrice de distribuție, operatorul sistemului de distribuție este obligat, să elaboreze și să prezinte Agenției spre aprobare, anual, în termen de până la 31 octombrie, planul de investiții pentru anul următor. Planurile anuale de investiții

se elaborează de operatorul sistemului de distribuție în conformitate cu cerințele stipulate în regulamentul privind investițiile.

(9) Agenția examinează și aprobă planul anual de investiții prezentat de operatorul sistemului de distribuție în termen de până la 31 decembrie, cu posibilitatea extinderii termenului de examinare cu cel mult o lună. La examinarea planului anual de investiții, Agenția, în caz de necesitate, este în drept să solicite operatorului sistemului de distribuție să consulte autoritățile publice, întreprinderile electroenergetice și unii utilizatori de sistem existenți sau potențiali în legătură cu planul anual de investiții și să prezinte Agenției informații cu privire la rezultatele consultărilor. Dacă planul anual de investiții prezentat de operatorul sistemului de distribuție nu corespunde cerințelor stipulate în regulamentul privind investițiile Agenția este în drept să solicite operatorului sistemului de distribuție să facă modificările de rigoare.

(10) Operatorii sistemelor de distribuție publică pe pagina electronică planurile anuale de investiții aprobate de Agenție, detaliat pe proiecte, ce urmează a fi realizate de operatori. Anual, la solicitarea operatorilor sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție urmează să le prezinte planul de dezvoltare și planurile de investiții pentru a contribui la elaborarea de către operatorii sistemelor de transport a planurilor de dezvoltare a rețelelor electrice de transport pentru zece ani.

(11) Anual, până la 30 aprilie, operatorul sistemului de distribuție prezintă Agenției un raport privind realizarea planului de dezvoltare și a planului de investiții pentru anul precedent, care se examinează și se aprobă de Agenție în conformitate cu cerințele stipulate în regulamentul privind investițiile. Agenția este în drept să nu aprobe, în scopul recuperării prin tarif, investițiile efectuate de operatorul sistemului de distribuție care nu corespund planurilor investiționale, aprobate de Agenție.

CAPITOLUL VIII

ACCESUL LA REȚELELE ELECTRICE ȘI PRESTAREA SERVICIILOR DE TRANSPORT ȘI DE DISTRIBUȚIE A ENERGIEI ELECTRICE

Articolul 46. Accesul la rețelele electrice de transport și de distribuție

(1) Operatorul de sistem este obligat să acorde acces la rețelele electrice de transport și de distribuție tuturor utilizatorilor de sistem existenți sau potențiali, în mod transparent, obiectiv și fără discriminare, ținând cont de prioritatea dispecerizării centralelor electrice eligibile care produc din SRE, a centralelor electrice de termoficare în regim de cogenerare de înaltă eficiență și a centralelor electrice de termoficare urbane.

(2) Accesul la rețelele electrice de transport și de distribuție se acordă în baza tarifelor determinate și aprobate în conformitate cu metodologiile de calculare a tarifelor reglementate, aprobate de Agenție, publicate în Monitorul Oficial și aplicate față de toți utilizatorii de sistem pe principii obiective și nediscriminatorii.

(3) Operatorul de sistem poate refuza accesul la rețelele electrice de transport sau de distribuție, în cazul lipsei de capacitate pe motiv că nu există rețea electrică sau dacă rețeaua electrică existentă nu dispune de capacitatea tehnică necesară pentru a fi satisfăcute cerințele solicitantului. Refuzul privind accesul la rețea trebuie formulat în scris de operatorul de sistem, cu prezentarea, motivelor și a argumentelor justificate din punct de vedere tehnic și economic și cu prezentarea informațiilor pertinente despre măsurile necesare pentru înlăturarea motivelor de refuz, inclusiv a măsurilor aferente dezvoltării rețelelor electrice de transport și de distribuție și despre termenele concrete de dezvoltare a acestora.

(4) Operatorul sistemului de transport nu este în drept să refuze accesul la rețelele electrice de transport centralelor electrice pe motiv că aceasta ar putea cauza în viitor posibile limitări de capacitate, precum congestiile din zonele îndepărtate ale rețelelor electrice de transport.

(5) Operatorul sistemului de transport este obligat să informeze Agenția despre orice caz în care unui participant la piață sau unui solicitant i se refuză accesul la rețelele electrice de transport, precum și despre congestii, propunând modalități de soluționare a acestora.

(6) Solicitanții cărora li s-a refuzat accesul la rețelele electrice de transport sau de distribuție, sînt în drept să adreseze o reclamație Agenției în acest sens, în conformitate cu prezenta lege. La examinarea reclamației, Agenția verifică dacă operatorii de sistem și-au executat obligațiile stabilite în prezenta lege, inclusiv cu privire la prezentarea de informații pertinente despre măsurile necesare dezvoltării rețelelor electrice și despre termenele concrete de realizare a dezvoltării rețelelor electrice respective.

(7) Operatorul de sistem limitează accesul la rețelele electrice de transport sau de distribuție numai în termenele și condițiile stabilite în conformitate cu prezenta lege.

(8) Pentru a gestiona accesul la rețelele electrice de transport și de distribuție, operatorul de sistem are obligația să țină un registru electronic în care, pentru fiecare punct de acces, identificat printr-un număr specific, urmează să precizeze toate datele necesare gestionării accesului la rețea, inclusiv datele cu privire la: identitatea persoanei cu care este încheiat contractul pentru prestarea serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice, furnizorul existent, adresa locului de consum, puterea contractată, punctul de racordare, punctul de delimitare, tensiunea nominală în punctul de delimitare, valoarea rezistenței buclei faza-neutru la tensiunea pînă la 1000 V, caracteristicile aparatelor de protecție, pentru corelarea protecției în punctele de delimitare, caracteristicile echipamentului de măsurare, precum și mențiunea cu privire la faptul dacă respectivul loc de consum este conectat sau deconectat.

(9) Datele din registrul electronic pot fi accesate de consumatorii finali respectivi sau de furnizorii de energie electrică, în baza acceptului în scris al consumatorului final sau în baza contractului de furnizare a energiei electrice, încheiat între consumatorul final și furnizorul de energie electrică care solicită acces la informația din registrul electronic.

(10) Operatorul de sistem este obligat să publice pe pagina sa electronică informația necesară pentru asigurarea accesului eficient la și utilizarea rețelelor electrice de transport și de distribuție, precum și altă informație în condițiile prezentei legi.

Articolul 47. Eliberarea avizului de racordare la rețelele electrice

(1) Orice persoană fizică sau juridică are dreptul să solicite racordarea instalației de utilizare, a centralei electrice ce îi aparține la rețeaua electrică a operatorului de sistem care își desfășoară activitatea în limitele teritoriului autorizat prin licență.

(2) Operatorul sistemului de transport este obligat să elibereze solicitantului, potențial consumator final, avizul de racordare în termen de cel mult 15 zile calendaristice de la înregistrarea solicitării și după prezentarea documentelor stabilite în Regulamentul privind racordarea, iar operatorul sistemului de distribuție eliberează avizul de racordare în termen de cel mult 10 zile calendaristice de la înregistrarea solicitării și, respectiv, de la prezentarea documentelor stabilite în Regulamentul menționat. În cazul solicitării privind racordarea unei centrale electrice, avizul de racordare se eliberează de operatorul de sistem în termen de cel mult 30 zile calendaristice de la înregistrarea solicitării și după prezentarea documentelor stabilite în Regulamentul privind racordarea.

(3) Operatorul de sistem este obligat să colaboreze cu solicitantul la alegerea și la realizarea celei mai avantajoase soluții de racordare. La eliberarea avizului de racordare, operatorul de sistem este obligat să comunice solicitantului costul estimat pentru executarea instalației de racordare.

(4) Prin avizul de racordare eliberat, solicitantul poate fi obligat să suporte doar cheltuielile privind construcția unei instalații de racordare care să corespundă puterii electrice solicitate. Nerespectarea acestei cerințe are drept consecință rambursarea de către operatorul de sistem a diferenței dintre cheltuielile efectiv suportate de solicitant și cele ce urmau a fi suportate conform legii. Operatorul de sistem dispune de dreptul de a majora, din surse proprii, capacitatea instalației de racordare respective în cazul în care există perspectiva evidentă de apariție a altor utilizatori de sistem care pot fi conectați la instalația respectivă. Ulterior, operatorul de sistem urmează să recupereze cheltuielile aferente majorării capacității instalației de racordare respective de la solicitanți în beneficiul cărora a fost majorată capacitatea instalației de racordare .

(5) Operatorul de sistem este în drept să refuze eliberarea avizului de racordare doar în cazurile și cu respectarea condițiilor prevăzute în art. 46 alin. (3) din prezenta lege. Se interzice operatorului de sistem să condiționeze racordarea de transmitere de către solicitant, cu titlu gratuit, a liniilor sau a stațiilor electrice pe care le deține cu titlu de proprietate.

(6) Operatorul sistemului de transport nu este în drept să refuze racordarea unei centrale electrice din motivul unei viitoare posibile limitări a

capacității rețelei electrice de transport, ca, de exemplu, în cazul congestiei în unul din punctele îndepărtate ale rețelei electrice de transport.

(7) Se interzice operatorului sistemului de transport să refuze un nou punct de racordare pe motiv ca ar suporta costuri suplimentare în legătură cu majorarea capacității rețelei electrice de transport prin înlocuirea elementelor rețelei respective, aflate în imediata apropiere a punctului de racordare.

Articolul 48. Proiectarea și executarea instalațiilor de racordare

(1) Proiectarea și executarea instalației de racordare, precum și punerea sub tensiune a instalației de utilizare a unui solicitant, potențial consumator final, se efectuează de operatorul de sistem după achitarea de către solicitant a costului de proiectare și a tarifului de racordare aprobat de Agenție în condițiile legii. Consumatorul final potențial este în drept să angajeze un proiectant și un electrician autorizat pentru proiectare și, respectiv, pentru executarea instalației de racordare. Prevederile prezentului alineat se indică în mod obligatoriu în avizul de racordare eliberat solicitantului de operatorul de sistem.

(2) În cazul în care pentru realizarea racordării este necesară întreținerea liniei electrice cu instalarea ulterioară de elemente de rețea, executarea instalațiilor de racordare se efectuează de operatorul de sistem, iar cheltuielile aferente se suportă de solicitant.

(3) Termenul de executare a instalației de racordare și de punere sub tensiune a instalației de utilizare la rețeaua electrică, după achitarea tarifului de racordare, nu va depăși:

a) 10 zile lucrătoare, pentru racordarea instalației de utilizare la rețeaua electrică de distribuție de tensiune joasă, cu condiția că nu sînt necesare lucrări de terasament;

b) 40 zile calendaristice, pentru celelalte cazuri de racordare a instalației de utilizare la rețeaua electrică de distribuție de tensiune joasă;

c) 60 zile calendaristice, pentru racordarea instalației de utilizare la rețeaua electrică de distribuție de tensiune medie și la rețele electrice de tensiune înaltă.

(4) Prin derogare de la prevederile alin. (3) din prezentul articol, în cazul racordării specifice a instalațiilor de utilizare la stațiile electrice de 35 sau 110 kV, precum și la instalațiile de 6 sau 10 kV, operatorul de sistem și solicitantul sînt în drept să negocieze și să stabilească alte termene de racordare.

(5) În cazul în care instalația de racordare este executată de electricieni autorizați, termenul de punere sub tensiune a instalației de utilizare a solicitantului nu va depăși 2 zile lucrătoare de la data admiterii instalației de racordare în exploatare și după achitarea tarifului de racordare.

(6) Instalațiile de racordare executate de operatorul de sistem devin proprietatea operatorului de sistem, care este responsabil de modernizarea, întreținerea și de exploatarea acestora. Instalațiile de racordare executate de electricienii autorizați aparțin consumatorilor finali care sînt în drept să le

transmită cu titlu gratuit în proprietatea operatorului de sistem în condițiile stabilite în alin. (9) din prezentul articol.

(7) În cazul racordării locului de consum cu o putere contractată de cel mult 150 kW la rețeaua electrică de distribuție de tensiune joasă și medie, admiterea în exploatare a instalației electrice se confirmă prin declarația electricianului autorizat, cu excepția grădinițelor, școlilor, spitalelor, azilurilor de bătrâni și a orfelinelor, cazuri în care admiterea în exploatare se face de organul supravegherii energetice de stat.

(8) În cazul racordării unei centrale electrice la rețeaua electrică, admiterea în exploatare a centralei electrice și a instalației de racordare se confirmă prin actul de corespundere, eliberat de organul supravegherii energetice de stat.

(9) Persoanele fizice și juridice, indiferent de forma de proprietate și organizare juridică, care au în proprietate instalații electrice, linii electrice și posturi de transformare sînt în drept să le transmită, cu titlu gratuit, în proprietatea operatorului de sistem. Operatorul sistemului de distribuție este obligat să primească instalațiile electrice transmise cu titlu gratuit cu condiția efectuării de către proprietarul instalațiilor electrice, liniilor electrice și posturilor de transformare a lucrărilor necesare pentru a asigura corespunderea acestora cu cerințele de securitate. Corespunderea rețelelor electrice ce urmează a fi transmise în proprietatea operatorului de sistem se atestă în baza actului de corespundere, eliberat proprietarului instalației electrice, liniei electrice sau a postului de transformare de către organul supravegherii energetice de stat. Activele dobîndite cu titlu gratuit nu se iau în considerare la calcularea bazei de active reglementate a operatorului de sistem, iar venitul obținut în urma transmiterii, cu titlu gratuit, a liniilor și stațiilor electrice menționate se consideră venit neimpozabil.

(10) Procedura și condițiile de racordare la rețelele electrice de transport și de distribuție a instalațiilor de utilizare ale utilizatorilor de sistem, inclusiv a centralelor electrice se stabilesc în Regulamentul privind racordarea, elaborat de operatorul sistemului de transport care deține licență pentru conducerea centralizată a sistemului electroenergetic în colaborare cu ceilalți operatori de sistem și aprobat de Agenție. La elaborarea Regulamentului privind racordarea, operatorul sistemului de transport respectiv urmează să aplice prevederile stabilite în art. 52 din prezenta lege. Regulamentul privind racordarea, aprobat de Agenție se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe paginile electronice ale Agenției și ale operatorilor de sistem .

Articolul 49. Linii electrice directe

(1) Dacă un producător și un consumator final intenționează să încheie un contract de furnizare a energiei electrice și nu au acces la rețelele electrice, aceștia sînt în drept să construiască linii electrice directe.

(2) Construcția liniilor electrice directe poate fi efectuată cu condiția obținerii, în prealabil, a autorizației pentru linie electrică directă, eliberată de Agenție și, ulterior, a autorizației de construire eliberată de autoritățile publice locale.

(3) Dreptul consumatorului eligibil de a i se furniza energie electrică prin intermediul liniei electrice directe nu exclude posibilitatea ca acesta să încheie contracte de furnizare a energiei electrice cu alți furnizori în termenele și condițiile stabilite în prezenta lege.

(4) Agenția acordă autorizația pentru linie electrică directă, în conformitate cu criteriile obiective și nediscriminatorii. Eliberarea autorizației pentru linie electrică directă poate fi condiționată de Agenție de imposibilitatea sau de refuzul de acces la rețeaua electrică sau de examinarea de către Agenție a disputelor privind accesul la rețea.

(5) Agenția este în drept să refuze eliberarea autorizației pentru linie electrică directă, în cazul în care aceasta ar obstrucționa punerea în aplicare a prevederilor legii, menite să asigure executarea obligațiilor de serviciu public, a garanțiilor serviciului universal și protecția consumatorului. Refuzul trebuie să fie în scris, motivat și justificat în modul corespunzător.

(6) Eliberarea, prelungirea termenului, reperfectarea, suspendarea, reluarea valabilității sau retragerea autorizației pentru linia electrică directă, precum și eliberarea duplicatului acesteia se efectuează în condițiile prezentei legi și în conformitate cu Legea privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.

Articolul 50. Sisteme de distribuție închise

(1) Persoanele fizice sau juridice se alimentează cu energie electrică printr-un sistem de distribuție închis în condițiile stabilite în prezentul articol.

(2) Asigurarea livrării energiei electrice prin sistemul de distribuție închis și, respectiv, alimentarea cu energie electrică a utilizatorilor sistemului de distribuție închis nu implică necesitatea obținerii licenței de distribuție a energiei electrice și a licenței de furnizare a energiei electrice.

(3) Pentru a asigura livrarea și alimentarea cu energie electrică a utilizatorilor sistemului de distribuție închis, operatorul sistemului de distribuție închis este obligat să obțină de la Agenție autorizație. Agenția acordă autorizație pentru sistem de distribuție închis la solicitarea unei persoane juridice dacă sînt întrunite următoarele condiții:

a) din motive tehnice sau de securitate specifice, procesul de exploatare sau procesul de producție al utilizatorilor sistemului de distribuție închis sînt integrate;

b) sistemul respectiv de distribuție alimentează cu energie electrică persoana care îl deține cu titlu de proprietate, persoana care exploatează acest sistem sau întreprinderile lor înrudite.

(4) În vederea obținerii autorizației pentru sistem de distribuție închis, solicitantul, persoană juridică, este obligat să prezinte Agenției copia de pe decizia de înregistrare a întreprinderii, schema electrică a instalațiilor electrice din sistemul de distribuție închis, actul de corespundere emis de organul supravegherii energetice de stat și care atestă corespunderea sistemului de distribuție închis cu cerințele de securitate, precum și informații cu privire la utilizatorii sistemului de distribuție închis.

(5) Prin intermediul sistemului de distribuție închis pot fi alimentați cu energie electrică consumatorii ale căror instalații de utilizare se află în zona geografică a sistemului de distribuție închis sau în nemijlocita apropiere de sistemul de distribuție închis sau care se află în raporturi de muncă sau în alte raporturi similare cu proprietarul sistemului de distribuție închis, în condițiile stabilite într-un regulament aprobat de Agenție.

(6) În cazul modificării numărului utilizatorilor sistemului de distribuție închis, operatorul sistemului de distribuție respectiv este obligat să notifice Agenția.

(7) Operatorul sistemului de distribuție închis achiziționează energie electrică pentru consum propriu și pentru alimentarea utilizatorilor sistemului său, după caz, pe piața energiei electrice cu amănuntul.

(8) În cazul în care operatorul sistemului de distribuție închis nu-și execută obligațiile stabilite în prezenta lege utilizatorii sistemului de distribuție închis sînt în drept să adreseze o reclamație Agenției în conformitate cu prezenta lege.

(9) Agenția este în drept să retragă autorizația în cazul în care operatorul sistemului de distribuție închis își încalcă repetat obligațiile stabilite prin prezenta lege și refuză să se conformeze deciziilor sau hotărîrilor Agenției.

(10) Eliberarea, prelungirea termenului, reperfectarea, suspendarea, reluarea valabilității sau retragerea autorizației pentru sistem de distribuție închis, precum și eliberarea duplicatului acesteia se efectuează în condițiile prezentei legi și în conformitate cu Legea privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.

(11) Întovărășirile pomicole, cooperativele de construcție a garajelor, alte asociații de coproprietari de acest tip care nu constituie sisteme de distribuție închise în sensul alin. (3) din prezentul articol pot obține, la solicitare, autorizație pentru sistem de distribuție închis cu respectarea tuturor condițiilor stabilite prin prezentul articol. Dacă nu solicită autorizație pentru sistem de distribuție închis raporturile juridice din cadrul întovărășirilor pomicole, a cooperativelor de construcție a garajelor, a altor asociații de coproprietari de acest tip se stabilesc în baza actului de constituire și a deciziilor luate în cadrul adunării asociațiilor.

(12) Operatorul sistemului de distribuție închis, întovărășirile pomicole, cooperativele de construcție a garajelor, alte asociații de coproprietari sînt în drept să transmită instalațiile lor electrice cu titlu gratuit operatorului de sistem, cu condiția îndeplinirii avizului de racordare, eliberat de operatorul de rețea pentru racordarea instalațiilor electrice ale membrilor întovărășirilor pomicole și cu respectarea condițiilor stabilite în art. 48 alin. (9) din prezenta lege.

Articolul 51. Raporturile juridice dintre operator și utilizatorii sistemului de distribuție închis

(1) Pentru alimentarea cu energie electrică a utilizatorilor sistemului de distribuție închis, operatorul este în drept să perceapă doar tariful calculat în conformitate cu metodologia aprobată de Agenție.

(2) Agenția elaborează și aprobă metodologia de calculare a tarifului reglementat pentru operarea sistemului de distribuție închis care urmează să se bazeze pe următoarele principii:

a) costul energiei electrice furnizate se determină în baza prețului de procurare a energiei electrice achitat furnizorului;

b) tariful pentru serviciul operatorului sistemului de distribuție închis se determină reieșind din cheltuielile justificate ale operatorului sistemului de distribuție închis necesare pentru întreținerea și exploatarea sistemului și pentru desfășurarea activității de livrare a energiei electrice, cheltuielile necesare pentru acoperirea consumului tehnologic și a pierderilor de energie electrică în sistemul de distribuție închis, precum și aplicarea unei marje rezonabile de profit care nu va depăși 5% din valoarea netă a activelor utilizate de operatorul sistemului de distribuție închis în legătură cu activitatea autorizată. Profitul se aplică în cazul operatorilor sistemelor de distribuție închise care desfășoară activitatea de antreprenariat.

(3) La solicitarea unuia din utilizatorii sistemului de distribuție închis, Agenția este obligată să verifice dacă tariful aplicat de operatorul sistemului de distribuție închis corespunde principiilor stabilite în Metodologie. Operatorul sistemului de distribuție închis este obligat să prezinte Agenției toate documentele necesare acestuia pentru verificarea respectării de către operator a metodologiei aprobate. În cazul în care Agenția constată că tariful respectiv include mai multe costuri decât cele stabilite în metodologie, Agenția urmează să aprobe prin hotărîre tariful care urmează să fie aplicat de operatorul sistemului de distribuție închis în raport cu utilizatorii sistemului său. Revizuirea tarifului respectiv urmează să fie efectuată prin hotărîrea Agenției.

(4) Operatorul sistemului de distribuție închis nu este în drept să perceapă alte plăți în legătură cu activitatea desfășurată în baza autorizației pentru sistem de distribuție închis.

(5) Utilizatorul sistemului de distribuție închis este în drept să încheie contract de furnizare a energiei electrice cu orice furnizor. În acest caz, operatorul sistemului de distribuție închis este obligat să recalculeze tariful aplicat în raport cu utilizatorul respectiv și să includă în tarif doar costurile aferente serviciului operatorului sistemului de distribuție închis. Se interzice operatorului sistemului de distribuție închis să împiedice în orice mod utilizatorul să-și exercite dreptul de a schimba furnizorul. Raporturile juridice dintre operatorul sistemului de distribuție închis, utilizatorul sistemului care a optat pentru schimbarea furnizorului și furnizorul acestuia urmează să fie stabilite într-un regulament aprobat de Agenție.

Articolul 52. Normele tehnice ale rețelelor electrice

(1) În scopul asigurării funcționării sigure, inofensive și stabile a rețelelor electrice de transport și de distribuție, în vederea creării condițiilor necesare pentru prestarea utilizatorilor de sistem a serviciului de transport al energiei electrice și a serviciului de distribuție a energiei electrice în mod continuu, fiabil și eficient, operatorii de sistem planifică, dezvoltă, modernizează, exploatează și întrețin rețelele electrice de transport și de distribuție cu respectarea cerințelor minime de ordin tehnic și organizatoric stabilite în Normele tehnice ale rețelelor electrice aprobate de Agenție.

(2) Obiectivele de bază ale normelor tehnice ale rețelelor electrice sînt:

a) stabilirea unui set de reguli pentru dirijarea prin dispecer a fluxurilor din rețelele electrice, inclusiv din interconexiuni;

b) stabilirea procedurilor de dirijare prin dispecer a grupurilor generatoare sau a consumatorilor întreruptibili;

c) stabilirea cerințelor tehnice pentru grupurile generatoare racordate la rețelele electrice;

d) asigurarea interoperabilității sistemelor electroenergetice pe criterii obiective și nediscriminatorii;

e) stabilirea unui set de reguli tehnice pentru asigurarea accesului utilizatorilor de sistem la rețelele electrice de transport și de distribuție;

f) stabilirea responsabilităților și a obligațiilor operatorilor de sistem și ale utilizatorilor de sistem;

g) specificarea parametrilor tehnici ce urmează a fi respectați la funcționarea rețelelor electrice de transport și de distribuție;

h) stabilirea principiilor de planificare, dezvoltare, interconectare, exploatare, întreținere și de modernizare a rețelelor electrice de transport și de distribuție;

i) stabilirea interfețelor și a fluxurilor informaționale între operatorii de sistem, precum și între operatorii de sistem și utilizatorii de sistem;

j) stabilirea procedurilor de exploatare a rețelelor electrice de transport și de distribuție în regim normal, în condiții excepționale, de incidente, de evenimente de forță majoră și alte situații de exploatare.

(3) Schimbul de informații între operatorii de sistem, precum și între operatorii de sistem și utilizatorii de sistem se desfășoară în conformitate cu procedura privind colectarea și circulația datelor între participanții la piața energiei electrice, cu respectarea altor norme în domeniu.

(4) Operatorul sistemului de transport care deține licență pentru conducere centralizată a sistemului electroenergetic este obligat să elaboreze în colaborare cu ceilalți operatori de sistem proiectul normelor tehnice ale rețelelor electrice și să-l prezinte Agenției pentru examinare și aprobare. În proiectul menționat operatorul sistemului de transport urmează să includă prevederile ce stabilesc normele tehnice pentru rețelele electrice de distribuție, elaborate și prezentate acestuia de operatorii sistemelor de distribuție.

(5) Agenția publică pe pagina sa electronică proiectul normelor tehnice ale rețelelor electrice, prezentat de operatorul sistemului de transport și consultă

utilizatorii de sistem și autoritățile de resort în conformitate cu actele normative în domeniu. Propunerile parvenite, precum și decizia privind acceptarea sau respingerea acestora se reflectă în sinteza recomandărilor care se publică pe pagina electronică a Agenției. Normele tehnice ale rețelelor electrice aprobate de Agenție se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se plasează pe pagina electronică a Agenției și a operatorilor de sistem.

Articolul 53. Codul rețelelor electrice

(1) Pentru a asigura și gestiona un acces eficient și transparent la rețelele electrice, racordarea, exploatarea și dezvoltarea rețelelor electrice în legătură cu tranzacțiile transfrontaliere, exploatarea rețelelor electrice se efectuează în conformitate cu codul rețelelor electrice.

(2) Codul rețelelor electrice stabilesc procedurile aplicate de operatorul de sistem în scopul îndeplinirii în mod eficient a atribuțiilor stabilite prin prezenta lege, în special, în legătură cu:

- a) alocarea capacității și gestionarea congestiilor;
- b) cerințele tehnice pentru funcționarea centralelor electrice;
- c) asigurarea echilibrului în sistemul electroenergetic;
- d) accesul și racordarea la rețelele electrice;
- e) securitatea operațională;
- f) planificarea operațională și programarea;
- g) reglajul frecvenței și rezervele;
- h) gestionarea situațiilor de urgență și restabilirea livrării, inclusiv măsuri de limitare a consumului în caz de necesitate.

(4) În contextul obligațiilor asumate de Republica Moldova în cadrul Tratatului Comunității Energetice, operatorul sistemului de transport care deține licență pentru conducere centralizată a sistemului de electroenergetic, elaborează proiectul codului rețelelor electrice. Operatorii sistemelor de distribuție sînt obligați să colaboreze cu operatorul sistemului de transport în vederea elaborării codului rețelelor electrice.

(5) Agenția publică pe pagina sa electronică proiectul codului rețelelor electrice, prezentat de operatorul sistemului de transport și consultă participanții la piața energiei electrice, inclusiv utilizatorii de sistem și autoritățile de resort în conformitate cu actele normative în domeniu. Propunerile parvenite, precum și decizia privind acceptarea sau respingerea acestora se reflectă în sinteza recomandărilor care se publică pe pagina electronică a Agenției. Codul rețelelor electrice aprobate de Agenție se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se plasează pe pagina electronică a Agenției și a operatorilor de sistem.

Articolul 54. Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice

(1) Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice se evaluează în baza indicatorilor de calitate stabiliți în Regulamentul privind calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, aprobat de

Agenție, care reflectă continuitatea livrării energiei electrice, parametrii de calitate a energiei electrice livrate și calitatea relațiilor dintre operatorul de sistem și utilizatorii de sistem. Agenția stabilește indicatori generali, care se calculează pentru operatorul de sistem, și indicatori garantați, care vizează utilizatorul de sistem individual, precum și valorile minime ale indicatorilor de calitate, care vor fi actualizate în funcție de situația obiectivă din sectorul electroenergetic și de cerințele utilizatorilor de sistem.

(2) Pentru nerespectarea valorilor minime ale indicatorilor de calitate, Agenția este în drept să reducă tarifele pentru transportul și pentru distribuția energiei electrice în mărimi de pînă la 5% din valoarea tarifului respectiv și/sau să stabilească compensații individuale ce urmează a fi achitate de operatorul de sistem utilizatorilor de sistem, în conformitate cu regulamentul privind calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, aprobat de Agenție.

(3) Operatorul de sistem este obligat să țină evidența tuturor cererilor, sesizărilor, solicitărilor legate de indicatorii de calitate a serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice și să prezinte anual Agenției, în termenele stabilite în Regulamentul privind calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, rapoarte privind calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice.

(4) Operatorul de sistem este obligat să înființeze și să asigure activitatea serviciului telefonic 24/24 pentru a recepționa sesizările utilizatorilor de sistem cu privire la calitatea serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice, precum și cu privire la necesitatea înlăturării eventualelor defecte ale utilajului sau ale rețelelor electrice.

Articolul 55. Evidența și măsurarea energiei electrice

(1) Energia electrică produsă, importată, exportată, transportată, distribuită și furnizată urmează a fi măsurată prin intermediul echipamentelor de măsurare. Echipamentele de măsurare care servesc la măsurarea fluxurilor de energie electrică, la determinarea și la decontarea consumurilor de energie electrică între părțile contractante trebuie să fie legalizate, adecvate și verificate metrologic în modul stabilit în Legea metrologiei, iar operatorii de sistem sînt responsabili de instalarea și de sigilarea acestora în condițiile stabilite în prezentul articol.

(2) Măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale se efectuează în conformitate cu prevederile Regulamentului privind măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale, aprobat de Agenție, care se aplică în mod nediscriminatoriu producătorilor, operatorilor de sistem, furnizorilor și consumatorilor de energie electrică și care reglementează, în special:

a) stabilirea punctelor de măsurare și a cerințelor tehnice minime ale echipamentului de măsurare pentru fiecare categorie de puncte de măsurare;

b) măsurarea cantităților de energie electrică produsă, importată, exportată, transportată, distribuită, furnizată sau consumată, precum și a fluxurilor transfrontaliere;

c) definirea funcțiilor și a obligațiilor producătorilor, operatorilor de sistem, furnizorilor și consumatorilor de energie electrică în legătură cu măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale;

d) colectarea și prezentarea de către operatorii de sistem a datelor cu privire la echipamentele de măsurare utilizate și ale indicațiilor citite ale echipamentelor de măsurare, în scopul facturării și menținerii bazelor de date;

e) măsurarea valorilor mărimilor specifice serviciilor de sistem, colectarea și acumularea datelor respective;

f) cerințele privind funcționarea și clasa de exactitate a echipamentelor de măsurare, precum și metodele de măsurare a energiei electrice în rețelele electrice de transport și de distribuție, în special în legătură cu modul de instalare, de verificare metrologică și de întreținere a echipamentului de măsurare;

g) modul de colectare, procesare, stocare și de prezentare a informațiilor privind indicațiile echipamentelor de măsurare solicitanților, inclusiv operatorilor de sistem, furnizorilor și consumatorilor finali.

(5) Operatorii de sistem țin evidența energiei electrice utilizând doar echipamente de măsurare adecvate, legalizate și verificate metrologic, ale căror tipuri sînt incluse în Registrul de stat al mijloacelor de măsurare permise spre utilizare în Republica Moldova, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și plasat pe pagina electronică a Institutului Național de Metrologie.

(6) Operatorii de sistem efectuează lucrările de instalare, de exploatare, de întreținere și de verificare metrologică periodică a echipamentelor de măsurare ale consumatorilor finali racordați la rețelele lor electrice.

(7) Pentru consumatorii casnici, cheltuielile legate de procurarea, instalarea, sigilarea, verificarea metrologică, întreținerea, repararea și înlocuirea echipamentelor de măsurare se suportă de operatorul sistemului de distribuție din surse incluse în tarifele pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, cu excepția situațiilor în care consumatorul casnic solicită instalarea unui echipament de măsurare electronic care permit înregistrarea orară a energiei electrice consumate. În acest din urmă caz consumatorul casnic respectiv suportă cheltuielile de procurare, întreținere și de înlocuire a echipamentului de măsurare respectiv.

(8) Cheltuielile privind procurarea, instalarea, sigilarea, verificarea metrologică, înlocuirea, repararea și întreținerea echipamentelor de măsurare la consumatorii noncasnici se suportă de consumatorii noncasnici.

(9) Producătorii și consumatorii finali sînt obligați să acorde acces reprezentanților operatorilor de sistem la echipamentele de măsurare care se află în limitele proprietății lor, în vederea exercitării funcțiilor stabilite pentru operatorii de sistem prin prezenta lege, precum și prin regulamentul privind măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale.

(10) Producătorii și consumatorii finali sînt obligați să păstreze intacte și să nu intervină în echipamentele de măsurare, instalate în limitele proprietății lor. În cazul în care deteriorarea echipamentului de măsurare se produce din vina

consumatorului, acesta va suporta cheltuielile de dezinstalare, reparare, verificare metrologică, instalare sau înlocuire a echipamentului de măsurare deteriorat.

(11) Operatorii sistemelor de distribuție sînt în drept să instaleze la consumatorii casnici echipamente de măsurare electronice, care permit înregistrarea orară a energiei electrice consumate, doar după ce vor demonstra eficiența economică a acestor măsuri și după aprobarea acestor măsuri de către Agenție.

Articolul 56. Întreruperi, limitări și sistarea livrării energiei electrice

(1) Operatorul de sistem este în drept să întrerupă prestarea serviciilor pentru un timp cît mai scurt dacă a survenit una din următoarele împrejurări:

- a) sînt puse în pericol viața și sănătatea oamenilor;
- b) apare pericolul prejudicierii proprietății;
- c) se încalcă balanța de puteri în sistemul electroenergetic;
- d) se încalcă regimul de funcționare a obiectelor sistemului electroenergetic;
- e) se efectuează racordări și alte operațiuni de exploatare și de întreținere care nu pot fi executate în alt mod;

f) s-au produs incidente ori se lichidează consecințele lor.

(2) În condițiile și termenele stabilite în Regulamentul cu privire la calitatea serviciului de transport și distribuție a energiei electrice, operatorul de sistem avizează din timp utilizatorii de sistem despre data și durata întreruperii prestării serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice, dacă întreruperea nu este cauzată de o situație excepțională.

(3) Operatorul de sistem este în drept să limiteze ori să întrerupă prestarea serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice în caz de criză de combustibil, survenită la scară națională, sau în cazul unor interese ce țin de apărarea națională. La dispariția circumstanțelor care au condus la limitarea sau la întreruperea prestării serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice, operatorul de sistem este obligat să reia cît mai repede prestarea serviciilor.

(4) Operatorul de sistem nu repară prejudiciile pe care le-a cauzat prin limitarea sau întreruperea prestării serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice în condițiile prevăzute la alin. (3) din prezentul articol dacă acțiunile lor sînt conforme prevederilor alin. (1) și (2) din prezentul articol.

(5) Operatorul de sistem este în drept să limiteze ori să sisteze prestarea serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice în situațiile și condițiile stabilite în Regulamentul privind racordarea. Cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, operatorul de sistem nu poate fi obligat să continue prestarea serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice utilizatorului de sistem care nu-și onorează obligațiile de plată sau care nu respectă condițiile de prestare a acestor servicii, stabilite în Regulamentul privind racordarea.

(6) În cazul conectării neautorizate a instalațiilor electrice sau a receptoarelor electrice la rețeaua electrică, sau în cazul consumului de energie electrică prin evitarea echipamentului de măsurare, operatorul de sistem este în

drept să deconecteze de la rețelele electrice instalațiile electrice sau receptoarele electrice respective, documentînd acest fapt.

(7) La solicitarea furnizorului operatorul de sistem este obligat să deconecteze instalațiile electrice ale utilizatorilor de sistem, în termenele și în condițiile stabilite în Regulamentul privind racordarea și în Regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(8) Operatorul de sistem este obligat să reia prestarea serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice, după înlăturarea de către utilizatorul de sistem a cauzelor care au condus la sistarea prestării serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice și după achitarea tarifului pentru reconectare.

(9) Operatorul de sistem este în drept să deconecteze de la rețeaua electrică instalațiile utilizatorilor de sistem pentru încălcarea prevederilor Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice care conduce la reducerea fiabilității furnizării de energie electrică și/sau dacă sînt puse în pericol persoanele, bunurile ori mediul.

(10) Operatorul de sistem este în drept să limiteze sau să sisteze livrarea energiei electrice în cazul apariției de situații excepționale pe piața energiei electrice. Restricțiile în livrarea energiei electrice în situații excepționale trebuie aplicate cu respectarea principiilor stabilite în Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața energiei electrice, aprobat de Guvern. Orice măsură de salvagardare trebuie luată de către operatorul sistemului de transport după consultare cu alți operatori de transport din țările cu care este interconectat sistemul electroenergetic al Republicii Moldova, cu respectarea acordurilor bilaterale încheiate, inclusiv a acordurilor privind schimbul de informații.

(11) Existența unei situații excepționale se constată de operatorul de transport și se confirmă de Comisia de supraveghere a situațiilor excepționale pe piața energiei electrice, în modul stabilit într-un regulament aprobat de Guvern. Pe perioada situațiilor excepționale pe piața energiei electrice, măsurile întreprinse de operatorul sistemului de transport, precum și de ceilalți participanți la piața energiei electrice, în conformitate cu Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața energiei electrice, sînt obligatorii și prevalează în raport cu prevederile contractuale și actele normative în domeniu. La dispariția cauzelor care au determinat apariția situației excepționale pe piața energiei electrice, operatorii de sistem sînt obligați să reia de îndată activitatea în condiții obișnuite.

CAPITOLUL IX

FOLOSIREA TERENURILOR ȘI DREPTURILE ASUPRA PROPRIETĂȚII UNUI TERȚ

Articolul 57. Principii generale

(1) Terenurile proprietate publică a autorităților administrației publice locale, necesare pentru construcția, întreținerea, exploatarea, reabilitarea sau modernizarea rețelelor electrice de transport și de distribuție, se transmit operatorilor de sistem în folosință, cu titlu gratuit.

(2) Așupra terenurilor și a altor bunuri proprietate privată, operatorii de sistem, cu acordul proprietarilor, în condițiile legii, pe durata lucrărilor de construcție, de întreținere, de exploatare, de reabilitare, de modernizare, inclusiv de rețehnologizare a rețelelor electrice, beneficiază de următoarele drepturi:

- a) dreptul de uz (folosință) asupra terenului pentru executarea lucrărilor necesare construcției, reabilitării sau modernizării rețelelor electrice;
- b) dreptul de uz (folosință) asupra terenului pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor electrice prin efectuarea reviziilor, a reparațiilor și a altor intervenții necesare pentru întreținerea și exploatarea rețelelor electrice;
- c) servitutea de trecere subterană, de suprafață sau aeriană a terenului pentru executarea lucrărilor la locul de amplasare a rețelelor electrice cu ocazia intervenției privind efectuarea modernizării și a reabilitării sau pentru desfășurarea lucrărilor de reparație, de revizie sau a altor lucrări de exploatare și de întreținere, privind înlăturarea consecințelor incidentelor, precum și pentru accesul la locul lor de amplasare;
- d) dreptul de a obține restrângerea sau sistarea unor activități care ar pune în pericol viața și sănătatea persoanelor, bunurile sau anumite activități;
- e) dreptul de acces la terenul unde se află rețelele electrice.

(3) Operatorii de sistem sînt obligați să notifice în scris proprietarul terenurilor sau al bunurilor, care poate fi afectat ca urmare a lucrărilor la rețelele electrice, cu excepția cazurilor de incidente, situație în care proprietarul este înștiințat în termenul cel mai scurt posibil.

(4) Proprietarii terenurilor pot indica o alta perioadă pentru efectuarea lucrărilor de construcție, întreținere, exploatare, reabilitare, modernizare, inclusiv de rețehnologizare a rețelelor electrice, pe parcursul următoarelor 12 luni.

(5) La încetarea exercitării drepturilor prevăzute la alin. (2) din prezentul articol, operatorii de sistem sînt obligați să asigure degajarea terenului și repunerea lui în situația inițială.

(6) Operatorii de sistem sînt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile prevăzute la alineatul (2) din prezentul articol și să plătească proprietarului de teren sau de alte bunuri proprietate privată despăgubirea cuvenită pentru pagubele produse la efectuarea lucrărilor menționate, inclusiv în cazul înlăturării consecințelor incidentelor.

Articolul 58. Dreptul de uz (folosință) asupra proprietății unui terț

(1) Dreptul de uz (folosință) asupra terenului pentru executarea lucrărilor necesare construcției, reabilitării sau modernizării rețelelor electrice se stabilește prin contract, încheiat cu proprietarul terenului, și se întinde pe durata executării lucrărilor. La exercitarea dreptului menționat, operatorii de sistem, cu acordul prealabil al proprietarului terenului sau al imobilului, sînt în drept:

- a) să depoziteze materiale, echipamente, utilaje și instalații, necesare executării lucrărilor;
- b) să capteze apă, în condițiile legii;
- c) să instaleze utilaje și să lucreze cu acestea, să amplaseze birouri și locuințe de șantier;

d) să oprească ori să restrângă activități ale proprietarului în măsura strict necesară executării lucrărilor menționate.

(2) Dreptul de uz (folosință) prevăzut la alin. (1) încetează la expirarea termenului stabilit pentru executarea lucrărilor sau înaintea acestui termen, la data finisării anticipate a lucrărilor sau la data sistării acestora. Oricare dintre aceste situații trebuie notificată fără întârziere proprietarului.

(3) Dreptul de uz (folosință) asupra terenului pentru exploatarea și întreținerea rețelelor electrice, prin efectuarea reviziilor, a reparațiilor și a altor intervenții necesare, în scopul asigurării funcționării lor normale, se stabilește prin contract, încheiat cu proprietarul, și se întinde pe toată durata de funcționare a rețelelor electrice, iar exercitarea lui se face ori de câte ori este nevoie pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor electrice. În exercitarea dreptului menționat, operatorii de sistem, cu acordul prealabil al proprietarului, sînt în drept:

a) să depoziteze materiale, echipamente, utilaje și instalații pentru întreținere, revizie, reparație și pentru alte intervenții, necesare asigurării funcționării normale a rețelelor electrice;

b) să instaleze utilaje și să lucreze cu acestea;

c) să afecteze culturi, plantații sau alte amenajări existente și să restrângă activități ale proprietarului în măsura și pe durata strict necesară în vederea executării activităților de întreținere, revizii, reparații sau de alte intervenții pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor electrice.

Articolul 59. Servitutea de trecere subterană, de suprafață sau aeriană a terenului unui terț

(1) Servitutea de trecere subterană, de suprafață sau aeriană a terenului cuprinde dreptul la construcția rețelelor electrice, precum și de acces la rețelele electrice pentru intervenții, reparații, revizii sau desfășurarea altor lucrări de exploatare și de întreținere, pentru înlăturarea consecințelor avariilor, precum și pentru efectuarea reabilitării sau a modernizării rețelelor electrice.

(2) Servitutea se acordă în conformitate cu condițiile stipulate în Codul civil al Republicii Moldova nr.1107-XV din 6 iunie 2002.

Articolul 60. Restrîngerea sau sistarea unor activități și accesul la terenul unde se află rețelele electrice

(1) Pentru a evita punerea în pericol a persoanelor, a bunurilor sau a unor activități desfășurate în zona de efectuare a lucrărilor de construcție, reabilitare, modernizare, întreținere și de exploatare a rețelelor electrice, operatorii de sistem au dreptul să solicite restrîngerea sau sistarea, pe durata desfășurării lucrărilor și a activităților în vecinătate. În acest caz, persoanele afectate se înștiințează în scris despre data începerii și, respectiv, a finalizării lucrărilor.

(2) Operatorii de sistem trebuie să exercite cu bună-credință și în mod rezonabil dreptul de acces la terenul unde se află rețelele electrice.

Articolul 61. Exproprierea

(1) Terenurile necesare construirii, reabilitării, re tehnologizării, întreținerii și exploatării rețelelor electrice care aparțin cu titlu de proprietate unor terți pot fi expropriate de autoritatea competentă pentru cauză de utilitate publică, cu respectarea procedurii prevăzută de Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică, cu condiția despăgubirii proprietarului terenului respectiv.

(2) Exproprierea terenului poate avea loc doar dacă operatorii de sistem nu au reușit să obțină dreptul de uz sau de servitute asupra terenului și/sau dacă demonstrează că lucrările enumerate la art. 57 din prezenta lege vor împiedica substanțial folosirea ori chiar vor exclude posibilitatea folosirii de către proprietar a terenului său.

(3) După trecere în proprietatea publică a statului sau a autorităților administrației publice locale, terenul expropriat urmează să fie dat în folosință, cu titlu gratuit, operatorului de sistem pentru efectuarea lucrărilor necesare construcției sau exploatării rețelelor electrice.

Articolul 62. Zonele de protecție

(1) Pentru a se asigura protecția și funcționarea normală a rețelelor electrice, pentru a se evita punerea în pericol a persoanelor, a bunurilor și a mediului, în conformitate cu Regulamentul cu privire la protecția rețelelor electrice, aprobat de Guvern, se stabilesc zone de protecție a rețelelor electrice.

(2) În scopul protecției rețelelor electrice, persoanelor fizice și juridice li se interzice, fără acordul operatorului de sistem:

a) să efectueze construcții de orice fel în zona de protecție a rețelelor electrice ;

b) să efectueze săpături de orice fel ori să înființeze plantații perene în zona de protecție a rețelelor electrice ;

c) să depoziteze materiale pe căile de acces și în zonele de protecție a rețelelor electrice.

(3) Persoanelor fizice și juridice li se interzice;

a) să arunce obiecte de orice fel pe rețelele electrice;

b) să deterioreze construcțiile, îngrădirile sau inscripțiile de identificare și de avertizare aferente rețelelor electrice;

c) să limiteze ori să îngreșească prin împrejurări, prin construcții ori în orice alt mod accesul la rețeaua electrică;

d) să intervină în orice alt mod asupra rețelelor electrice.

(4) Se interzice emiterea autorizațiilor de construire care permit efectuarea lucrărilor de construcție în zonele de protecție a rețelelor electrice.

(5) Operatorii de sistem sînt obligați să sesizeze organul supravegherii energetice de stat și să ceară încetarea lucrărilor în cazul în care constată că în zona de protecție a rețelelor electrice se efectuează lucrări cu încălcarea Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice.

CAPITOLUL X CONSUMATORUL FINAL

Articolul 63. Prevederi generale

(1) Toți consumatorii finali sînt eligibili să li se furnizeze energie electrică de către orice furnizor la alegere și au dreptul la furnizarea energiei electrice, în bază de contract, în condiții de accesibilitate, de continuitate și de fiabilitate.

(2) Orice consumator final este în drept să încheie contract de furnizare a energiei electrice cu orice furnizor, la alegere. Durata contractului de furnizare și prețul energiei electrice furnizate se negociază de către furnizor și consumatorul final în condiții de piață. Furnizorii sînt obligați să încheie contracte pentru prestarea serviciului de transport, a serviciului de distribuție a energiei electrice, pentru a asigura livrarea energiei electrice pînă la locul de consum al consumatorilor finali deserviți.

(3) Fiecare consumator final are dreptul la alegerea liberă și la schimbarea furnizorului, în condițiile în care și-a onorat obligațiile de plată a energiei electrice consumate către furnizorul actual, precum și dreptul de a dispune de toate datele relevante cu privire la consumul de energie electrică. La schimbarea furnizorului, consumatorul eligibil nu poate fi obligat la plata vreunei taxe.

(4) Consumatorii casnici și societățile comerciale mici beneficiază de dreptul la serviciu universal.

(5) Toți consumatorii finali care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul își încetează activitatea, furnizorul i s-a suspendat sau i s-a retras licența, furnizorul este în imposibilitate de a furniza energie electrică) au dreptul de a beneficia, pe o perioadă limitată de timp, stabilită în conformitate cu art. 73 din prezenta lege, de furnizarea energiei electrice de către furnizorul de ultimă opțiune.

(6) În baza unei înțelegeri exprese consumatorul final autorizează accesul gratuit al furnizorului cu care a încheiat contract de furnizare a energiei electrice sau cu care intenționează să încheie contract de furnizare a energiei electrice la datele de evidență a consumului său de energie electrică deținute de operatorul de sistem. Operatorul sistemului de transport, operatorul sistemului de distribuție este obligat, în baza unei cereri semnate de consumatorul final, să prezinte aceste date furnizorului în cauză. Condițiile generale care definesc modalitatea de prezentare a datelor și procedura de acordare a accesului la date pentru furnizori și pentru consumatorii finali se stabilesc în regulamentul de furnizare a energiei electrice. Nici consumatorul final, nici furnizorii nu suportă costuri suplimentare pentru acest serviciu.

(7) Consumatorii noncasnici au dreptul de a încheia în aceleași timp contracte de furnizare a energiei electrice cu mai mulți furnizori. În acest caz, unul din furnizori trebuie să-și asume responsabilitatea de echilibrare pentru consumatorul respectiv. Condițiile în care consumatorii noncasnici mari pot să exercite acest drept se stabilesc de Agenție în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

(8) Instalațiile electrice ale consumatorilor finali nu trebuie să pună în pericol viața și sănătatea oamenilor, să prejudicieze proprietatea, să provoace deranjamente în funcționarea normală a obiectelor sistemului electroenergetic și să afecteze furnizarea energiei electrice către alți consumatori finali.

(9) În cazul perturbărilor tehnice sau de altă natură în furnizarea energiei electrice, care nu sînt cauzate de instalațiile sale, consumatorul final este în drept să solicite eliminarea acestor perturbări în cel mai mic termen posibil, în conformitate cu termenele și condițiile stipulate în prezenta lege, în Regulamentul privind calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, în Regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(10) Întreruperile cauzate de punerea în aplicare a măsurilor de limitare a livrărilor, întreprinse în caz de perturbări pe piața energiei electrice, nu sînt considerate perturbări în furnizarea energiei electrice conform alin. (8) din prezentul articol.

(11) Drepturile și obligațiile consumatorilor finali se stabilesc, fără a se limita, în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție în condițiile stabilite în prezenta lege.

Articolul 64. Obligațiile consumatorului final

Consumatorul final are următoarele obligații:

a) să respecte condițiile contractuale, să instaleze doar aparate, utilaj și materiale electrice care corespund normelor tehnice și să utilizeze energia electrică doar prin receptoare omologate, în mod rațional, inofensiv, eficient și fără fraude;

b) să achite integral plata datorată pentru energia electrică furnizată și penalitățile calculate, conform prevederilor contractuale și în termenele stabilite în factura de plată;

c) să păstreze intacte echipamentul de măsurare și sigiliile aplicate, să nu întreprindă acțiuni menite să sustragă energie electrică prin ocolirea echipamentului de măsurare sau prin denaturarea indicațiilor acestuia și să sesizeze imediat furnizorul în cazul în care depistează defecțiuni în funcționarea echipamentului de măsurare sau violarea sigiliilor operatorului de sistem;

d) să rezilieze contractul de furnizare a energiei electrice și să achite integral furnizorului plata pentru energia electrică consumată și, după caz, penalitățile aferente, în conformitate cu contractul de furnizare a energiei electrice, dacă nu mai dorește să achiziționeze energie electrică de la furnizorul respectiv;

e) să asigure, în conformitate cu condițiile stipulate în Regulamentul privind măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale, acces personalului operatorului de sistem pentru controlul și pentru citirea indicațiilor echipamentului de măsurare, precum și pentru controlul, deservirea și reparația instalațiilor electrice ce aparțin operatorului de sistem și sînt situate pe proprietatea consumatorului final;

f) să nu intervină și să nu permită altor persoane să intervină în utilajul rețelelor electrice ale operatorului de sistem, amplasate pe proprietatea consumatorului final;

g) să nu utilizeze receptoarele electrice în situația în care acestea provoacă deranjamente în funcționarea utilajului operatorului de sistem sau influențează negativ parametrii de calitate a energiei electrice furnizate altor consumatori finali;

h) să respecte cerințele privind securitatea la exploatarea instalațiilor electrice.

Articolul 65. Drepturile consumatorului final

(1) Consumatorul final are următoarele drepturi:

a) să aibă acces la rețelele electrice de interes public și să consume energie electrică la parametrii de calitate stabiliți;

b) să aleagă și să încheie contract de furnizare a energiei electrice cu orice furnizor, la alegere;

c) să solicite furnizorului încheierea, modificarea, prelungirea, suspendarea sau rezilierea contractului de furnizare a energiei electrice;

d) să schimbe furnizorul în condițiile stabilite în prezenta lege și în Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului;

e) să solicite înlăturarea de către operatorul de sistem a deranjamentelor din rețelele electrice și/sau rețelele interne ale blocurilor de locuit;

f) să solicite prezentarea de către furnizor a informațiilor privind istoricul de consum privind plățile și penalitățile calculate și achitate;

g) să solicite sistarea furnizării energiei electrice pentru o perioadă de timp determinată, conform Regulamentului de furnizare a energiei electrice;

h) să aibă acces la echipamentul de măsurare în cazul în care acesta este instalat pe proprietatea operatorului de sistem, să fie prezent la citirea indicațiilor, la controlul, la verificarea și la efectuarea constatării tehnico-științifice a echipamentului de măsurare;

i) să verifice și să constate respectarea de către furnizor a prevederilor contractului de furnizare a energiei electrice;

j) să solicite repararea prejudiciilor cauzate de către furnizor, de către operatorul de sistem în cazul livrării energiei electrice cu încălcarea parametrilor de calitate, a indicatorilor de calitate stabiliți sau urmare a încălcării de către furnizor, de către operatorul de sistem a prevederilor prezentei legi, a contractului încheiat sau a actelor normative de reglementare aprobate de Agenție în condițiile stabilite în prezenta lege;

k) la eliberarea de către operatorul de sistem a unui nou aviz de racordare, în cazul majorării puterii contractate;

l) să aibă acces la serviciul telefonic 24 din 24 ore al operatorului de sistem și la serviciul telefonic al furnizorului serviciului universal, al furnizorului de ultimă opțiune.

Articolul 66. Răspunderea consumatorului final pentru neîndeplinirea condițiilor contractuale

(1) Consumatorul final poartă răspundere pentru neîndeplinirea condițiilor contractuale și, în special:

a) pentru neachitarea consumului de energie electrică, a serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice, în termenele și în condițiile stabilite în contract;

b) în cazul refuzului nemotivat al consumatorului final de a oferi acces la echipamentul de măsurare sau la instalațiile electrice ale operatorului de sistem, amplasate pe proprietatea consumatorului final;

c) pentru consumul de energie prin ocolirea echipamentului de măsurare, prin denaturarea indicațiilor acestuia sau prin alte modalități de consum al energiei electrice neînregistrat de echipamentul de măsurare.

d) alte cazuri în conformitate cu prevederile contractuale, potrivit Regulamentului de furnizare a energiei electrice și Regulamentului privind racordarea la și utilizarea rețelelor electrice.

(2) În cazul neachitării consumului de energie electrică, a serviciului de transport, a serviciului de distribuție a energiei electrice, în termenele indicate în factura de plată, furnizorul, operatorul de sistem este în drept să aplice penalități în conformitate cu prevederile prezentei legi, precum și să recurgă la deconectarea instalațiilor electrice ale consumatorului final de la rețeaua electrică, în modul și condițiile stabilite în prezenta lege, în Regulamentul de furnizare a energiei electrice și în Regulamentul privind racordarea.

(3) Deconectarea instalațiilor electrice ale consumatorului final de la rețeaua electrică pe motivul neachitării de către acesta a facturii de plată poate fi efectuată numai după expirarea termenului de cel puțin 10 zile de la data expirării termenului limită de achitare, indicat în factura de plată. Furnizorul, operatorul de sistem este obligat, prin factura de plată expediată consumatorului final spre achitare, să-l informeze despre posibilele consecințe în caz de neachitare.

(4) În cazul refuzului nemotivat al consumatorului final de a oferi operatorului de sistem acces la echipamentul de măsurare sau la instalațiile electrice ale operatorului de sistem, instalate pe proprietatea consumatorului final, operatorul de sistem este în drept să deconecteze instalațiile electrice ale consumatorului final de la rețeaua electrică.

(5) În cazul în care se constată documentar faptul că un consumator final a consumat energie electrică prin ocolirea echipamentului de măsurare, prin denaturarea indicațiilor acestuia sau prin alte modalități de consum al energiei electrice neînregistrat de echipamentul de măsurare, consumatorul final achită contravaloarea energiei electrice consumate, care se determină prin aplicarea sistemului paușal.

(6) Reconectarea la rețeaua electrică a instalațiilor electrice ale consumatorului final, anterior deconectate, se va efectua doar după înlăturarea de către consumatorul final a cauzelor care au condus la deconectare. Reconectarea

se va efectua în termene cât mai restrânse, însă nu mai târziu de 2 zile după înlăturarea cauzei de deconectare și după achitarea tarifului de reconectare.

(7) Se interzice deconectarea instalațiilor electrice ale consumatorilor finali în zilele de vineri, sâmbătă și duminică, în zilele de sărbătoare nelucrătoare sau cu o zi înainte de ziua de sărbătoare nelucrătoare, precum și în celelalte zile după ora 18:00, excepție fiind cazurile de depistare a conectării neautorizate la rețelele electrice când instalațiile electrice conectate neautorizat se deconectează odată cu depistarea acestor cazuri.

(8) Deconectarea și reconectarea instalațiilor electrice ale consumatorului final de la/rețeaua electrică se efectuează de operatorul de sistem, la cererea furnizorului sau din proprie inițiativă, în cazurile și condițiile stabilite în prezenta lege, în Regulamentul de furnizare a energiei electrice, precum și în Regulamentul privind racordarea.

(9) Drepturile și obligațiile operatorului de sistem, ale furnizorului și ale consumatorilor finali în legătură cu deconectarea de la și reconectarea la rețelele electrice a instalațiilor electrice ale consumatorilor finali se stabilesc în prezenta lege, în Regulamentul de furnizare a energiei electrice, precum și în Regulamentul privind racordarea.

(10) Fiecare operator de sistem, anual, publică pe pagina sa electronică informații cu privire la numărul consumatorilor finali care au fost deconectați de la rețelele electrice, motivele deconectării, precum și alte date în conformitate cu exigențele stabilite de Agenție.

Articolul 67. Protecția consumatorilor vulnerabili

(1) Consumatorii vulnerabili sînt protejați prin politici de protecție socială.

(2) Consumatorii vulnerabili pot beneficia de măsuri speciale de protecție, în condițiile stabilite în actele normative în domeniul protecției sociale. Măsurile respective nu trebuie să împiedice deschiderea efectivă și funcționarea pieței energiei electrice în conformitate cu principiile stabilite în prezenta lege.

(3) În cazul consumatorilor vulnerabili, furnizorul poate aplica mecanisme de susținere pentru a evita întreruperea furnizării energiei electrice acestei categorii de consumatori, inclusiv în cazul neachitării la timp a facturilor de plată pentru energia electrică consumată.

CAPITOLUL XI FURNIZAREA ENERGIEI ELECTRICE

Articolul 68. Furnizarea energiei electrice

(1) Furnizarea energiei electrice se efectuează de furnizorii care dețin licență pentru furnizarea energiei electrice.

(2) Furnizorii sînt obligați să furnizeze energie electrică consumatorilor finali în conformitate cu termenele și condițiile prevăzute în prezenta lege, în licență și în Regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(3) Furnizarea energiei electrice consumatorilor finali se efectuează la prețuri de piață, nereglementate, în bază de contract, negociat între furnizor și consumatorii finali în conformitate cu prezenta lege.

(4) Prin derogare de la prevederile alin. (3) din prezentul articol, consumatorii casnici și societățile comerciale mici au dreptul de a li se furniza energie electrică de către furnizorul serviciului universal, cu respectarea parametrilor de calitate stabiliți, la tarife reglementate, rezonabile, transparente, nediscriminatorii și ușor de comparat, în conformitate cu prevederile prezentei legi și în condițiile prevăzute în Regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(5) Consumatorii care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul își încetează activitatea, furnizorul este în imposibilitate de a furniza energie electrică), au dreptul de a li se furniza energia electrică de către furnizorul de ultima opțiune, la tarife reglementate, rezonabile, transparente, nediscriminatorii și ușor de comparat, pentru o perioadă limitată de timp, de cel mult 90 de zile calendaristice, în conformitate cu prevederile prezentei legi și în condițiile prevăzute în Regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(6) Furnizorii achiziționează energie electrică pe piața contractelor bilaterale sau pe piața organizată de energie electrică, cu respectarea condițiilor stabilite în prezenta lege, inclusiv ținând cont de statutul prioritar al energiei electrice produsă de centralele electrice de termoficare urbane, al energiei electrice produsă în regim de cogenerare de înaltă eficiență și al energiei electrice de la centralele electrice eligibile care produc din SRE.

(7) Furnizorii care îndeplinesc obligațiile de serviciu public procură energie electrică la cel mai mic preț, în condiții transparente și nediscriminatorii, asigurând, totodată, fiabilitatea furnizării energiei electrice către consumatorii finali. Furnizorii care îndeplinesc obligațiile de serviciu public sînt obligați să încheie, să prelungească contractele de procurare a energiei electrice în termene rezonabile și să le prezinte spre avizare Agenției cu cel puțin 15 zile înainte de expirarea contractelor precedente.

(8) Furnizorul are obligația de serviciu public să presteze serviciul universal și/sau să asigure furnizarea de ultimă opțiune în limitele teritoriului stabilit de Agenție și să încheie, la solicitare, contracte de furnizare a energiei electrice cu orice consumator final, care are dreptul la acest serviciu, în conformitate cu prezenta lege, cu respectarea Regulamentului de furnizare a energiei electrice și la prețurile reglementate, aprobate de Agenție. Condițiile și termenele care trebuie respectate la încheierea contractelor de furnizare în contextul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public se stabilesc în Regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(9) Furnizorul serviciului universal, furnizorul de ultimă opțiune, furnizorul central de energie electrică este în drept să vîndă energie electrică la prețuri negociate cu condiția ținerii contabilității separate pentru fiecare tip de furnizare.

(10) Termenele și condițiile de încheiere a contractelor de furnizare a energiei electrice se stabilesc în prezenta lege și în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

Articolul 69. Funcțiile și obligațiile furnizorului

(1) La desfășurarea activității sale, furnizorul este obligat să respecte prevederile prezentei legi, ale actelor normative de reglementare aprobate de Agenție în condițiile stabilite în prezenta lege, precum și să asigure continuitatea furnizării energiei electrice la parametri de calitate stabiliți și în conformitate cu clauzele contractelor de furnizare a energiei electrice încheiate cu consumatorii finali.

(2) Fiecare furnizor este obligat să dispună de centre de deservire a consumatorilor finali, astfel încât ultimii să primească toate informațiile necesare care să le permită să facă uz de drepturile consfințite prin lege și prin alte acte normative în domeniu, inclusiv prin actele de reglementare aprobate de Agenție, în special:

a) informații privind prețurile practicate, precum și privind clauzele contractuale standard, condițiile ce trebuie îndeplinite pentru încheierea contractului de furnizare a energiei electrice și alte informații relevante;

b) informații privind modalitățile de plată, referitor la posibilele consecințe în cazul neachitării în termen a facturilor pentru energia electrică consumată, precum și privind situațiile în care furnizorul este în drept să perceapă plata preventivă pentru energia electrică furnizată consumatorilor finali;

c) informații privind procedura de schimbare a furnizorului, despre dreptul consumatorilor finali de a schimba furnizorul necondiționat și fără perceperea unei taxe, precum și referitor la dreptul consumatorului final de a primi o factură finală de achitare a plății pentru energia electrică consumată, în termen de cel mult două săptămâni, după schimbarea furnizorului;

d) informații despre modalitățile de soluționare pe cale extrajudiciară a eventualelor neînțelegeri cu consumatorii finali, referitor la compensațiile ce urmează a fi achitate consumatorilor finali, precum și privind termenele de soluționare a reclamațiilor parvenite de la consumatorii finali;

e) informații despre modalitățile în care furnizorul urmează să comunice consumatorilor finali datele cu privire la consumul real de energie electrică și referitor la costurile reale;

f) informații cu privire la furnizarea lor a energiei electrice conform parametrilor de calitate stabiliți, precum și referitor la drepturile de care dispun în calitate de beneficiari ai serviciului universal, în cazul furnizorilor serviciului universal și informații despre drepturile de care dispun în calitate de beneficiari ai serviciului de ultimă opțiune, în cazul furnizorului de ultimă opțiune;

g) alte informații în conformitate cu prezenta lege și Regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(3) Informațiile enumerate în alin. (1) din prezentul articol urmează a fi publicate și pe pagina electronică a furnizorilor și ajustate periodic în cazul modificării legislației.

(4) Furnizorul serviciului universal, furnizorul de ultimă opțiune este obligat să înființeze și să asigure funcționarea unui serviciu telefonic, precum și să asigure ca centrele de deservire a consumatorilor finali să funcționeze

conform programului de lucru de cel puțin 5 zile pe săptămână a câte 8 ore pe zi. Personalul responsabil de examinarea reclamațiilor consumatorilor finali trebuie să dispună de dreptul real de a lua decizii, în numele furnizorului, și de posibilitatea de a conlucra cu operatorii de rețea pentru a soluționa problemele abordate de consumatorii finali, iar prezentarea informațiilor solicitate, gestionarea cererilor și a reclamațiilor consumatorilor finali, fixarea întâlnirilor cu reprezentanții furnizorului trebuie să fie posibilă inclusiv prin telefon și prin posta electronică.

(5) Furnizorul este obligat să ofere consumatorilor finali posibilitatea de a achita consumul de energie electrică prin mai multe modalități de plată, aplicate față de consumatorii finali în mod nediscriminatoriu. Orice diferență în ceea ce privește clauzele și condițiile privind plata urmează a fi argumentată din punctul de vedere al costurilor furnizorului. Furnizorul este în drept să solicite consumatorilor finali plata preventivă, conform estimărilor bazate pe consumul probabil, cu aplicarea de criterii echitabile, stabilite în Regulamentul de furnizare a energiei electrice, inclusiv în cazul în care consumatorul se află în procedura de insolvență.

(6) Fiecare furnizor facturează energia electrică în baza unei facturi de plată, emise cu respectarea prevederilor Regulamentului de furnizare a energiei electrice. Furnizorul include în factura pentru energia electrică furnizată și costurile suportate în legătură cu prestarea lui a serviciilor de transport, de distribuție a energiei electrice. Furnizorul poate include în factura de furnizare a energiei electrice și alte taxe în conformitate cu legea și cu Regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(7) Furnizorul este obligat să indice în factura de plată și în materialele promoționale, puse la dispoziția consumatorilor finali:

a) informații cu privire la contribuția fiecărei surse de energie în structura totală utilizată de furnizor la aprovizionarea consumatorilor cu energie electrică;

b) cel puțin sursele de referință existente, de exemplu, pagina electronică, care să conțină informații cu privire la impactul activității asupra mediului, inclusiv sub aspectul emisiilor de bioxid de carbon și al deșeurilor radioactive rezultate din structura generală a combustibilului folosit la producerea energiei electrice în anul precedent;

c) informații cu privire la dreptul consumatorilor de a soluționa pe cale extrajudiciară neînțelegerile cu furnizorul, precum și termenele în care este în drept să conteste decizia furnizorului.

(8) Furnizorul indică, periodic, în factura de plată, în materiale promoționale informația cu privire la consumul de energie electrică a consumatorului final, astfel încât acesta să aibă posibilitatea să-și regularizeze propriul consum de energie electrică, referitor la prețurile aplicate, precum și cu privire la costul energiei electrice consumate. Informația respectivă se comunică la intervale de timp corespunzătoare, reieșind din capacitatea echipamentelor de măsurare instalate la consumatorii finali și ținând cont de periodicitatea de citire a indicațiilor echipamentului de măsurare, precum și de raportul eficacitate-

costuri al acestor măsuri. Se interzice furnizorului să perceapă de la consumatorii finali plăți suplimentare pentru acest serviciu.

(9) Anual, fiecare furnizor este obligat să elaboreze și să publice pe pagina sa electronică un program de acțiuni referitor la acordarea asistenței consumatorilor finali privind realizarea obligațiilor contractuale, prevenirea suspendării furnizării energiei electrice, sprijinirea furnizării energiei electrice consumatorilor finali în locuri depărtate de centrele urbane, stimularea producerii energiei electrice din surse regenerabile de energie și a producerii energiei electrice și a energiei termice în regim de cogenerare, precum și referitor la promovarea eficienței energetice.

(10) Anual, pînă la 30 aprilie, fiecare furnizor întocmește și prezintă Agenției un raport privind activitatea sa din anul precedent. Raportul respectiv se publică și pe pagina electronică a furnizorului.

(11) Fiecare furnizor este obligat să întreprindă măsurile necesare în vederea oferirii asistenței și a protejării intereselor consumatorilor finali, precum și în legătură cu examinarea plîngerilor acestora în mod eficient, inclusiv pentru soluționarea litigiilor pe cale extrajudiciară.

(12) Furnizorul este obligat să exercite și alte funcții, să îndeplinească alte obligații stabilite prin prezenta lege și prin actele normative de reglementare aprobate de Agenție în condițiile stabilite în prezenta lege.

Articolul 70. Contractul de furnizare a energiei electrice

(1) Furnizarea energiei electrice consumatorilor finali se efectuează numai în baza contractului de furnizare a energiei electrice, încheiat între furnizor și un consumator final, în conformitate cu prezenta lege și cu Regulamentul de furnizare a energiei electrice

(2) Contractul de furnizare a energiei electrice trebuie să conțină în mod obligatoriu următoarele:

- a) denumirea și adresa furnizorului;
- b) obiectul contractului, parametrii de calitate a energiei electrice furnizate, cantitățile orare de energie electrică contractate;
- c) mijloacele prin care se pot obține informații actualizate despre prețurile în vigoare;
- d) cazurile și condițiile de întrerupere a furnizării energiei electrice, de deconectare sau de reconectare la rețelele electrice a instalațiilor electrice ale consumatorilor finali;
- e) durata contractului, cazurile și modalitatea de prelungire, modificare, suspendare și reziliere a contractului de furnizare a energiei electrice, inclusiv să prevadă expres dreptul consumatorilor finali de a rezilia contractul, în mod unilateral și gratuit;
- f) prevederi referitor la modalitatea de notificare de către furnizor a consumatorului final cu privire la majorarea prețului de furnizare a energiei electrice înainte de aplicarea acestuia;
- g) tipurile de servicii de întreținere oferite, în cazul în care sînt oferite;

h) termenele de plată, modalitățile de plată, cazurile în care furnizorul este în drept să impună plata preventivă pentru consumul energiei electrice, precum și măsurile ce vor fi întreprinse de furnizor în cazul nerespectării de către consumatorul final a obligațiilor contractuale;

i) eventualele compensații și modalități de rambursare care se aplică în cazul în care furnizorul nu-și îndeplinește obligațiile contractuale, inclusiv în cazul facturării eronate sau realizate cu întârziere;

j) modalitățile de inițiere a procedurilor de soluționare a neînțelegerilor aferente neexecutării sau executării defectuoase a clauzelor contractuale;

k) drepturile și obligațiile furnizorului și ale consumatorului final, inclusiv informații cu privire la gestionarea plîngerilor;

l) alte clauze stabilite în Regulamentul de furnizare a energiei electrice, aprobat de Agenție.

(3) Condițiile contractuale trebuie să fie echitabile și urmează să fie prezentate potențialului consumator final, în prealabil, înainte de încheierea contractului de furnizare a energiei electrice. În cazul în care contractul de furnizare a energiei electrice se încheie prin intermediari, consumatorul final urmează să fie notificat cu privire la condițiile contractuale înainte de încheierea contractului.

(4) Furnizorul este obligat să elaboreze și să publice pe pagina electronică și să comunice prin utilizarea altor metode transparente clauzele contractuale standard ale contractului de furnizare a energiei electrice, propus pentru negocieri consumatorilor finali. Clauzele contractuale standard urmează a fi elaborate în conformitate cu prezenta lege, cu actele normative în domeniu, precum și potrivit regulamentului de furnizare a energiei electrice. Clauzele contractuale standard pot fi detaliate și completate în anexe și în alte acte adiționale. Furnizorul și consumatorul final pot prevedea în contractul de furnizare a energiei electrice posibilitatea reducerii sarcinii electrice în anumite perioade de timp ale zilei. Clauzele contractuale obligatorii ce urmează a fi introduse în contractul de furnizare a energiei electrice încheiat între furnizorul serviciului universal sau furnizorul de ultimă opțiune și consumatorii finali se aprobă de Agenție.

(5) Contractul de furnizare a energiei electrice trebuie să fie elaborat cu utilizarea unui limbaj clar, inteligibil și neechivoc. Se interzice furnizorului să oblige consumatorii finali la prezentarea de documentație contractuală excesivă, să instituie în sarcina consumatorilor finali obligații administrative excesive, precum și să recurgă la practici de vânzare incorecte sau înșelătoare. Se interzice furnizorului să introducă în contract clauze care să interzică sau să condiționeze schimbarea furnizorului de către consumatorul final respectiv, precum și să perceapă de la consumatorul final taxa pentru rezilierea contractului. Clauzele contractuale care conțin asemenea prevederi sînt nule de drept.

(6) Contractul de furnizare a energiei electrice se încheie dacă instalațiile electrice ale consumatorului final sînt racordate la rețelele electrice, cu respectarea normelor de siguranță.

(7) Furnizorul serviciului universal, furnizorul de ultimă opțiune este obligat să încheie contract de furnizare a energiei electrice cu potențialul consumator final care a îndeplinit sau care întrunește condițiile de încheiere a contractului, în conformitate cu prezenta lege și cu Regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(8) Pentru achitarea cu întârziere a consumului de energie electrică, consumatorii finali plătesc penalitate în mărime determinată și în modul stabilit prin contract, în urma negocierilor. Quantumul penalității este negociabil, dar nu poate depăși rata medie anuală ponderată a dobânzii la creditele noi acordate în monedă națională de băncile comerciale, pentru un an, înregistrată în anul precedent și publicată în raportul Băncii Naționale a Moldovei. La solicitarea consumatorilor finali, furnizorii vor renegocia quantumul penalității stabilite în contractele de furnizare încheiate cu toți consumatorii finali, cu respectarea plafonului maxim stabilit.

(9) Pentru întovărășirile pomicole și cooperativele de construcție a garajelor, energia electrică se furnizează în baza unui contract unic de furnizare, încheiat între întovărășirea pomicolă sau cooperativa de construcție a garajelor și furnizor, dacă asociațiile respective de proprietari nu au făcut uz de dreptul stabilit în art. 50 alin. (12) din prezenta lege.

(10) Furnizorul poate solicita operatorului de sistem deconectarea instalațiilor electrice ale consumatorilor finali doar în cazurile și cu respectarea termenelor și a condițiilor stabilite în prezenta lege și Regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(11) Furnizorul este obligat să notifice consumatorul final despre propunerea de a modifica contractul de furnizare a energiei electrice, cu cel puțin 15 zile lucrătoare înainte, precum și despre faptul că acesta din urmă este în drept să nu accepte modificarea sau să rezilieze contractul de furnizare a energiei electrice în caz de dezacord. Furnizorul este obligat, în mod direct, transparent și inteligibil, să notifice consumatorii finali despre orice majorare a prețurilor nu mai târziu de sfârșitul primei perioade de facturare care urmează intrării în vigoare a majorării.

(12) Cu excepția cazurilor de neachitare de către consumatorul final a facturilor pentru energia electrică, furnizorul poate rezilia în mod unilateral contractul de furnizare a energiei electrice cu condiția expedierii consumatorului final a notificării prealabile cu cel puțin 30 zile calendaristice înainte. Furnizorul serviciului universal, furnizorul de ultimă opțiune este în drept să suspende sau să rezilieze în mod unilateral contractul de furnizare a energiei electrice numai în cazurile și cu respectarea condițiilor stabilite în Regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(13) Furnizorul este obligat să depună toată diligența pentru soluționarea pe cale extrajudiciară a neînțelegerilor aferente executării contractului de furnizare a energiei electrice și să pună în aplicare un mecanism eficient și nediscriminatoriu de rambursare a cheltuielilor sau de achitare a compensațiilor consumatorilor finali.

Articolul 71. Procedura de schimbare a furnizorului

(1) Orice consumator final este eligibil și are dreptul să-și schimbe furnizorul. Procedura de schimbare a furnizorului de către consumatorii finali se stabilește într-un regulament aprobat de Agenție. Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului reglementează în special:

- a) etapele procedurii de schimbare a furnizorului;
- b) condițiile care trebuie îndeplinite de către furnizorul nou;
- c) drepturile și obligațiile furnizorului nou în raport cu celelalte părți implicate în procesul de schimbare a furnizorului;
- d) drepturile și obligațiile furnizorului actual în contextul rezilierii contractului de furnizare a energiei electrice;
- e) drepturile și obligațiile operatorului de sistem care exploatează rețelele electrice la care sînt racordate instalațiile electrice ale consumatorului final;
- f) drepturile și obligațiile consumatorului final care inițiază procedura de schimbare a furnizorului;
- g) modalitățile de soluționare a obligațiilor financiare anterioare ale consumatorilor finali.

(2) Schimbarea furnizorului se efectuează în termen de cel mult 20 de zile calendaristice, în baza unei cereri depuse de consumatorul final. Procedura de schimbare a furnizorului poate fi gestionată de consumatorul final sau de furnizorul nou, în baza procurii de reprezentare a consumatorului final, întocmită cu respectarea prevederilor Codului civil.

(3) În cazul schimbării furnizorului, operatorul de sistem este obligat, la solicitarea consumatorului final, să încheie, cu acesta sau cu furnizorul nou, contract pentru prestarea serviciului de transport al energiei electrice, contract pentru prestarea serviciului de distribuție a energiei electrice pentru locul (-urile) de consum indicate de consumatorul final. Pentru consumatorul final care schimbă furnizorul se aplică principiul „capacitatea urmează consumatorul”.

(4) Furnizorul actual este obligat să furnizeze energie electrică unui consumator final care a inițiat procedura de schimbare a furnizorului pînă la rezilierea contractului de furnizare a energiei electrice. Se interzice furnizorului actual, precum și operatorului de sistem să perceapă de la consumatorii finali plăți pentru schimbarea furnizorului, pentru încheierea contractelor de furnizare a energiei electrice, a contractelor pentru prestarea serviciului de transport al energiei electrice, a contractelor pentru prestarea serviciului de distribuție a energiei electrice sau să împiedice în vreun mod derularea procedurii de schimbare a furnizorului de către consumatorul final.

(5) Echipamentul de măsurare, montat la locul (-urile) de consum al(e) consumatorului noncasnic care solicită schimbarea furnizorului, trebuie să permită înregistrarea orară a consumului de energie electrică și să corespundă prevederilor Regulamentului privind măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale. În situația în care echipamentul de măsurare instalat la locul de consum al consumatorului noncasnic, pentru care se schimbă furnizorul, nu corespunde cerințelor stabilite în Regulamentul privind măsurarea energiei

electrice în scopuri comerciale sau dacă nu permite înregistrarea orară a consumului de energie electrică, echipamentul de măsurare se înlocuiește de către consumatorul noncasnic, din contul său, pînă la inițierea procedurii de schimbare a furnizorului.

(6) Furnizorul actual este obligat să expedieze consumatorului care a schimbat furnizorul o factură finală, de plată, în termen de cel mult două săptămîni de la realizarea schimbării furnizorului, în baza indicațiilor echipamentului de măsurare expediate lui de operatorul de sistem. Eventualele litigii ce survin între furnizorul actual, furnizorul nou și operatorul de sistem în legătură cu schimbarea furnizorului se soluționează pe cale amiabilă sau în instanța de judecată. Orice litigiu dintre furnizorul actual și consumatorul final care nu ține de achitarea plății pentru furnizarea energiei electrice, nu suspendă procedura de schimbare a furnizorului și punerea în aplicare a unui nou contract de furnizare a energiei electrice.

(7) Operatorul de sistem și furnizorii țin evidență separată a reclamațiilor referitoare la schimbarea furnizorului și raportează trimestrial Agenției în legătură cu aplicarea și respectarea Regulamentului privind procedura de schimbare a furnizorului, inclusiv cu privire la reclamațiile parvenite de la consumatorii finali în contextul schimbării furnizorului.

Articolul 72. Serviciul universal

(1) Consumatorii casnici și societățile comerciale mici au dreptul de a fi aprovizionați cu energie electrică de către furnizorul serviciului universal, la parametrii de calitate stabiliți, la tarife rezonabile, transparente, nediscriminatorii și ușor comparabile, în conformitate cu termenele și condițiile stipulate în prezenta lege și în Regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(2) În limitele teritoriului autorizat prin licență pentru desfășurarea activității unui operator al sistemului de distribuție, Agenția poate impune unui sau mai multor furnizori obligația de serviciu public de a presta serviciu universal consumatorilor finali specificați la alin. (1) din prezentul articol.

(3) Drepturile și obligațiile furnizorului serviciului universal, precum și termenele și condițiile în care urmează să fie prestat serviciul universal se stabilesc în Regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(4) Anual, pînă la 30 aprilie, furnizorii serviciului universal elaborează și prezintă Agenției raportul cu privire la activitatea desfășurată în anul precedent în calitate de furnizor al serviciului universal. Raportul respectiv se publică pe pagina electronică a furnizorului serviciului universal.

Articolul 73. Furnizarea de ultimă opțiune

(1) Consumatorii eligibili care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul își încetează activitatea, furnizorul este în imposibilitate de a furniza energie electrică), au dreptul de a li se furniza energie electrică, pentru o anumită perioadă de timp, de către furnizorul care are obligația de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune.

(2) Prin hotărîrea aprobată în temeiul art. 11 din prezenta lege, Agenția poate impune unui sau mai multor furnizori obligația de serviciu public de furnizare de ultimă opțiune. În eventualitatea survenirii circumstanțelor invocate în alin. (1) din prezentul articol, furnizorul de ultimă opțiune furnizează energie electrică pentru consumatorii finali care și-au pierdut furnizorul, în condiții reglementate și la prețurile reglementate aprobate de Agenție. Agenția este în drept să impună obligația de serviciu public privind furnizarea de ultimă opțiune furnizorilor care îndeplinesc concomitent obligația de serviciu public privind prestarea serviciului universal.

(3) Furnizorul care își încetează activitatea de furnizare sau este în imposibilitate de a furniza energie electrică este obligat să notifice Agenția în conformitate cu prevederile stabilite în art. 15 alin. (7)-(8) din prezenta lege.

(4) La primirea notificării, Agenția identifică furnizorul de ultimă opțiune care își desfășoară activitatea în limitele teritoriului în care se află locurile de consum ale consumatorilor finali respectivi și aprobă hotărîrea privind asigurarea furnizării de ultimă opțiune consumatorilor finali deserviți de furnizorul care își încetează activitatea de furnizare sau este în imposibilitate de a furniza energie electrică. Furnizorul de ultimă opțiune preia consumatorii finali, în baza hotărîrii Agenției, fără prezentarea unei cereri speciale de către consumatorii finali respectivi.

(5) Furnizorul care își încetează activitatea de furnizare sau este în imposibilitate de a furniza energie electrică este obligat să notifice cu cel puțin 30 de zile lucrătoare înainte operatorul de sistem care deservește consumatorii săi finali cu privire la data încetării furnizării energiei electrice, precum și despre trecerea acestora la furnizorul de ultimă opțiune desemnat de Agenție.

(6) Operatorul sistemului de transport, operatorul sistemului de distribuție prezintă Agenției și furnizorului de ultimă opțiune, în termen de 5 zile lucrătoare din data notificării primite în conformitate cu alin. (5) din prezentul articol, informații despre consumatorii finali care urmează să fie preluați de furnizorul de ultimă opțiune.

(7) Procedura cu privire la ieșirea unui furnizor de pe piața energiei electrice, indiferent de forma sau de cauzele ieșirii, precum și referitor la transmiterea consumatorilor finali furnizorului de ultimă opțiune se stabilește în Regulile pieței energiei electrice.

(8) Furnizorul de ultimă opțiune poate aproviziona consumatorii finali pentru o perioadă de cel mult 90 de zile calendaristice. Dacă la expirarea perioadei pentru care a fost desemnat furnizorul de ultimă opțiune, consumatorul final nu încheie un alt contract de furnizare a energiei electrice, operatorul de sistem este obligat să deconecteze, la cererea furnizorului de ultimă opțiune, instalațiile electrice ale consumatorului final în cauză, după notificarea prealabilă expediată consumatorului final cu 15 zile calendaristice înainte.

(9) În cazul furnizării de ultimă opțiune, contractul de furnizare a energiei electrice se consideră ca fiind încheiat începînd cu ziua în care furnizarea fizică este stabilită și asigurată către consumatorul final, indiferent dacă respectivul consumator final a depus sau nu cererea privind furnizarea

energiei electrice, în termenele și în condițiile stabilite în Regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(10) Furnizorul de ultimă opțiune pune la dispoziția consumatorului final contractul de furnizare a energiei electrice, în scris, în termen de cel mult 8 zile calendaristice din data începerii furnizării de ultimă opțiune.

(11) Furnizorul de ultimă opțiune este în drept să solicite operatorului de sistem să deconecteze instalațiile electrice ale consumatorului final care nu a efectuat plata pentru energia electrică furnizată.

(12) Drepturile și obligațiile furnizorului de ultimă opțiune, precum și termenele și condițiile în care urmează să fie asigurată furnizarea de ultimă opțiune se stabilesc în Regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(13) Furnizorul de ultimă opțiune este obligat să țină evidența separată pe categorii de consumatori și să întocmească rapoarte separate pentru furnizarea de ultimă opțiune.

(14) Anual, pînă la 30 aprilie, furnizorii de ultimă opțiune elaborează și prezintă Agenției raportul cu privire la activitatea desfășurată în anul precedent în calitate de furnizor de ultimă opțiune. Raportul respectiv trebuie să conțină informații cu privire la numărul consumatorilor finali care au beneficiat de furnizarea de ultimă opțiune, cantitatea de energie electrică furnizată, precum și durata medie de furnizare a energiei electrice în contextul îndeplinirii obligației de serviciu public de furnizare de ultimă opțiune și se publică pe pagina electronică a furnizorului de ultimă opțiune.

Articolul 74. Păstrarea și prezentarea informației de către furnizor

(1) Furnizorul este obligat să păstreze timp de cel puțin 5 ani și să prezinte, la solicitare, Agenției, Consiliului Concurenței, organelor centrale de specialitate ale administrației publice, precum și Secretariatului Comunității Energetice, informații și documente cu privire la contractele de furnizare a energiei electrice încheiate cu consumatorii angro și cu operatorii de sistem.

(2) Aceste informații trebuie să conțină detalii privind caracteristicile tranzacțiilor corespunzătoare, precum normele privind durata, furnizarea, decontarea, cantitatea, datele și orele de executare, prețurile tranzacției, mijloacele de identificare ale consumatorilor angro și ale operatorilor de sistem în cauză, precum și detaliile specifice ale tuturor contractelor de furnizare a energiei electrice.

(3) Agenția poate decide să prezinte participanților la piața energiei electrice o parte din aceste informații, cu condiția nedivulgării informațiilor sensibile din punct de vedere comercial cu privire la anumiți participanți la piața energiei electrice sau referitor la unele tranzacții de pe piața energiei electrice.

CAPITOLUL XII

PIAȚA ENERGIEI ELECTRICE

Articolul 75. Principii generale

(1) Toate tranzacțiile de vânzare-cumpărare a energiei electrice, a serviciilor de sistem, a energiei electrice de echilibrare, a altor produse conexe se efectuează pe piața energiei electrice, care este compusă din piața angro a energiei electrice și piața energiei electrice cu amănuntul.

(2) Dreptul de participare la piața energiei electrice aparține tuturor producătorilor, furnizorilor și consumatorilor, care își desfășoară activitatea pe piața energiei electrice din Republica Moldova.

(3) Funcționarea pieței energiei electrice, precum și reglementarea drepturilor și a obligațiilor participanților la piața energiei electrice se efectuează în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și în Regulile pieței energiei electrice.

(4) Operatorul sistemului de transport, operatorii sistemelor de distribuție, furnizorul central de energie electrică și operatorul pieței energiei electrice sînt participanți specifici ai pieței energiei electrice și sînt în drept să participe pe piața energiei electrice numai în condițiile stabilite în prezenta lege și în Regulile pieței energiei electrice.

(5) Operatorul sistemului de transport, operatorul pieței energiei electrice în limitele funcțiilor stabilite, prezintă Agenției informația necesară ce ține de activitatea pe piața energiei electrice și informează Agenția cu privire la orice încălcări depistate sau potențiale din partea participanților la piața energiei electrice.

(6) Anual, pînă la 1 martie, Agenția elaborează și publică raportul privind piața energiei electrice, care trebuie să conțină informații detaliate cu privire la organizarea și funcționarea pieței energiei electrice, referitor la activitatea participanților la piața energiei electrice, în special, în cazul instituirii, cu privire la activitatea operatorului pieței energiei electrice, precum și informații privind tendințele indicate ale tuturor evoluțiilor înregistrate pe piața energiei electrice. Raportul Agenției privind piața energiei electrice se publică pe pagina electronică a Agenției.

Articolul 76. Deschiderea și reciprocitatea

(1) Toți consumatorii sînt eligibil și au dreptul la libera alegere a furnizorului de energie electrică și la schimbarea furnizorului.

(2) La deschiderea piețelor energiei electrice, contractele de furnizare a energiei electrice încheiate cu un consumator eligibil al unui stat membru al Comunității Energetice se consideră valabile în cazul în care consumatorul respectiv este declarat eligibil atît în statul din care provine, cît și în statul în care achiziționează energie electrică.

Articolul 77. Piața energiei electrice cu amănuntul

(1) Tranzacțiile de vânzare-cumpărare a energiei electrice dintre furnizori și consumatorii finali, în vederea satisfacerii consumului propriu, se efectuează pe piața energiei electrice cu amănuntul, în conformitate cu contractele de furnizare a energiei electrice, încheiate între furnizori și consumatorii finali.

(2) Pe piața cu amănuntul furnizorii vând energie electrică consumatorilor la prețuri negociate, în baza contractelor bilaterale încheiate cu aceștia. Tranzacțiile de vânzare-cumpărare a energiei electrice pe piața cu amănuntul se desfășoară în mod transparent, public și nediscriminatoriu.

(3) În contextul îndeplinirii obligațiilor de serviciu public, pe piața cu amănuntul furnizorii serviciului universal și furnizorii de ultimă opțiune furnizează consumatorilor finali energie electrică la tarife reglementate, aprobate de Agenție în condițiile prezentei legi.

Articolul 78. Piața angro a energiei electrice

(1) Tranzacțiile de vânzare-cumpărare a energiei electrice, inclusiv tranzacțiile de import sau de export, tranzacțiile de vânzare-cumpărare a energiei electrice pentru acoperirea consumului tehnologic și a pierderilor de energie electrică, a energiei electrice de echilibrare, a capacităților de interconexiune, a serviciilor de sistem, a altor produse conexe la care participă producătorii, operatorul sistemului de transport, operatorii sistemelor de distribuție, operatorul pieței energiei electrice, furnizorul central de energie electrică și alți furnizori se efectuează pe piața angro a energiei electrice .

(2) Piața angro a energiei electrice este organizată și funcționează în conformitate cu prezenta lege și cu Regulile pieței energiei electrice.

(3) Piața angro a energiei electrice este compusă din piața contractelor bilaterale de energie electrică și alte piețe organizate de energie electrică, în conformitate cu Regulile pieței energiei electrice.

Articolul 79. Piața contractelor bilaterale de energie electrică

(1) Pe piața contractelor bilaterale de energie electrică operațiunile, tranzacțiile de vânzare-cumpărare se efectuează în baza contractelor bilaterale, încheiate între participanții la piața energiei electrice.

(2) Pe piața contractelor bilaterale tranzacțiile de vânzare-cumpărare se efectuează de către participanți la piața energiei electrice în baza contractelor bilaterale, care se formează în baza cererii și ofertei, ca rezultat al unor mecanisme concurențiale sau în baza negocierilor. Participanții la piața contractelor bilaterale sînt în drept să se angajeze în tranzacții bilaterale, inclusiv în tranzacții bilaterale de export al energiei electrice sau de import al energiei electrice, cu respectarea obligațiilor stabilite în prezenta lege și în Regulile pieței energiei electrice.

(3) Tranzacțiile de vânzare-cumpărare pe piața contractelor bilaterale se desfășoară în mod transparent, public și nediscriminatoriu.

(4) Prin derogare de la prevederile alin. (2) din prezentul articol, pe piața contractelor bilaterale furnizorul central de energie electrică achiziționează

energia electrică de la centralele electrice eligibile care produc din SRE, energia electrică produsă în regim de cogenerare de înaltă eficiență și energia electrică produsă de centralele electrice de termoficare urbane, și revinde energia electrică furnizorilor în conformitate cu algoritmul stabilit de Agenție în Regulile pieței energiei electrice, la tarife reglementate, aprobate de Agenție. Pe piața contractelor bilaterale pot fi prestate și servicii de sistem în condiții reglementate, stabilite în Regulile pieței energiei electrice.

Articolul 80. Piețele organizate de energie electrică

(1) Pe piețele organizate de energie electrică participanții efectuează tranzacțiile de vânzare-cumpărare a energiei electrice, a capacităților de interconexiune, a serviciilor de sistem, a altor produse conexe, prin intermediul operatorului pieței energiei electrice sau prin intermediul operatorului sistemului de transport, în funcție de specificul pieței. Pe piețele organizate de energie electrică, prețurile se formează în baza cererii și a ofertei, ca rezultat al unor mecanisme concurențiale.

(2) Se consideră piață organizată de energie electrică piața energiei electrice pentru ziua următoare, piața energiei electrice pe parcursul zilei, piața organizată a contractelor, piața energiei electrice de echilibrare și piața serviciilor de sistem.

(3) Organizarea și gestionarea pieței energiei electrice pentru ziua următoare, a pieței energiei electrice pe parcursul zilei și a pieței organizate a contractelor este în sarcina operatorului pieței energiei electrice. Participanții la piețele organizate de energie electrică, gestionate de operatorul pieței energiei electrice, sînt obligați să-i achite acestuia tariful pentru serviciul de operare a pieței energiei electrice.

(4) Piața pentru alocarea capacității de interconexiune, piața serviciilor de sistem și piața energiei electrice de echilibrare urmează să fie organizate și gestionate de operatorul sistemului de transport. Costurile justificate și necesare, suportate de operatorul sistemului de transport în legătură cu organizarea și gestionarea piețelor respective se includ în tariful reglementat pentru serviciul de transport al energiei electrice.

(5) Pentru a participa la piețele organizate de energie electrică, persoanele interesate trebuie să se înregistreze la operatorul pieței energiei electrice sau la operatorul sistemului de transport, după caz și să depună garanții financiare în condițiile stabilite în Regulile pieței energiei electrice aprobate de Agenție.

(6) Un participant la piața organizată de energie electrică poate să se retragă din proprie inițiativă de pe piață cu condiția notificării scrise, expediate în prealabil operatorului pieței energiei electrice.

(7) Operatorul pieței energiei electrice sau operatorul sistemului de transport este în drept să suspende sau să revoce dreptul participantului de a lua parte la piața organizată de energie electrică în cazul în care:

a) participantul a încălcat în mod repetat condițiile de participare la piața respectivă;

b) participantul nu mai îndeplinește condițiile privind garanțiile financiare;

c) în alte situații prevăzute în Regulile pieței energiei electrice.

Articolul 81. Regulile pieței energiei electrice

(1) Principiile, modul de organizare și de funcționare a pieței energiei electrice se definesc în regulile pieței energiei electrice aprobate de Agenție.

(2) Principiile de bază ale Regulilor pieței energiei electrice sînt următoarele:

a) stabilirea raporturilor juridice între participanții la piața energiei electrice și întreprinderile din zonele externe de dispecerizare pentru asigurarea funcționării stabile, fiabile și sigure a sistemului electroenergetic. În acest scop, toți participanții la piața energiei electrice vor respecta în activitatea lor principiul dirijării operativ-tehnologice unice a sistemului electroenergetic;

b) desfășurarea activităților pe piața energiei electrice cu respectarea principiului asigurării securității operaționale adecvate a sistemului electroenergetic, inclusiv prin echilibrarea consumului de energie electrică și decontarea conturilor, prin crearea de condiții optime pentru gestionarea congestiilor în rețelele electrice de către operatorul sistemului de transport și de către operatorii sistemelor de distribuție;

c) organizarea unui sistem de evidență a energiei electrice prin măsurarea exactă a fluxurilor de energie electrică intrate la fiecare oră, zi și lună în rețeaua electrică de transport și de distribuție și, repartizarea orară, zilnică și lunară, în funcție de posibilitățile tehnice, corespunzător, a cantității totale de energie electrică între consumatori și furnizori conform contractelor de procurare, de furnizare a energiei și a puterii electrice, încheiate de furnizori și consumatori;

d) asigurarea de către operatorul sistemului de transport a accesului operatorilor sistemelor de distribuție, furnizorilor, consumatorilor eligibili și producătorilor la informațiile privind indicațiile echipamentelor de măsurare, care înregistrează cantitățile de energie electrică intrate în rețeaua electrică de transport și ieșite din aceasta;

e) crearea cadrului legal adecvat pentru efectuarea tranzacțiilor de vânzare-cumpărare cu respectarea principiilor de transparență, de publicitate și de nediscriminare;

f) asigurarea prestării serviciilor de sistem și a serviciului de echilibrare pe criterii obiective, transparente și nediscriminatorii;

g) prezentarea de către operatorul sistemului de transport și de către operatorii sistemelor de distribuție a unor informații exacte, actuale tuturor participanților la piața energiei electrice, cu respectarea principiului transparenței și al imparțialității.

(3) Regulile pieței energiei electrice reglementează în special:

a) structura pieței energiei electrice;

b) procedurile, principiile și standardele de organizare și de funcționare a pieței energiei electrice, în funcție de modelul pieței energiei electrice aplicat;

c) modalitățile de identificare și de înregistrare a participanților la piața energiei electrice;

d) tipurile de contracte încheiate pe piața energiei electrice și modelele de contracte încheiate pe piața contractelor bilaterale reglementată;

e) metodele de calcul a fluxurilor efective de energie electrică pe piața energiei electrice, al cantității de energie electrică procurate de participanții la piața energiei electrice în conformitate cu contractele încheiate, de evidență a cantității de energie electrică la hotarele externe și interne ale rețelelor electrice de transport;

f) procedurile și metodele de evidență a tranzacțiilor efectuate pe piața energiei electrice;

g) procedura de efectuare a notificărilor fizice de către participanții la piața energiei electrice;

h) modul de achiziționare de către furnizorul central de energie electrică a energiei electrice de la centralele electrice eligibile care produc din SRE, a energiei electrice produse în regim de cogenerare de înaltă eficiență și a energiei electrice produse de centralele electrice de termoficare urbane, precum și algoritmul de revînzare a acestora tuturor furnizorilor;

i) procedurile și metodele aferente stabilirii și menținerii bazei de date pentru necesitățile pieței energiei electrice;

j) procedurile și metodele aferente prestării serviciilor de sistem pe o piață organizată sau pe piața contractelor bilaterale;

k) procedurile și metodele aferente prestării energiei electrice de echilibrare, precum și cele aferente achiziționării energiei electrice pentru acoperirea pierderilor în rețelele electrice de transport și de distribuție;

l) drepturile și obligațiile participanților la piața energiei electrice, inclusiv obligațiile participanților la piața energiei electrice care provoacă dezechilibre în rețelele electrice;

m) modalitatea de repartizare și de compensare în cadrul grupului de echilibrare a dezechilibrelor individuale create de către membrii grupului de echilibrare;

n) metodele de calculare a dezechilibrelor cantitative provocate de părțile responsabile de echilibrare și a decontărilor financiare pentru dezechilibrele provocate pe piața energiei electrice de către părțile responsabile de echilibrare;

o) piața energiei electrice pentru ziua următoare;

p) piața energiei electrice pe parcursul zilei;

q) piața organizată a contractelor;

r) piața energiei electrice de echilibrare;

s) piața pentru alocarea capacității interconectorilor;

t) piața serviciilor de sistem;

u) alte aspecte necesare pentru organizarea și funcționarea pieței energiei electrice.

Articolul 82. Operatorul pieței energiei electrice

(1) Operatorul pieței energiei electrice este responsabil pentru funcționarea piețelor organizate de energie electrică. Operatorul pieței energiei electrice este întreprindere separată juridic de orice întreprindere

electroenergetică și se desemnează de Guvern și își desfășoară activitatea în baza licenței pentru operarea pieței energiei electrice, eliberate de Agenție, cu respectarea prevederilor prezentei legi și a Regulilor pieței energiei electrice, aprobate de Agenție.

(2) Operatorul pieței energiei electrice are următoarele funcții:

a) asigurarea funcționării pieței energiei electrice pentru ziua următoare, a pieței energiei electrice pe parcursul zilei și a pieței organizate a contractelor;

b) ținerea registrelor privind participanții la piețele organizate de energie electrică și a registrelor privind contractele încheiate între participanții la piața energiei electrice, în conformitate cu Regulile pieței energiei electrice;

c) întocmirea și prezentarea operatorului sistemului de transport a orarelor zilnice de procurare și de vânzare a energiei electrice în interiorul și în afara hotarelor Republicii Moldova în conformitate cu contractele încheiate pe piețele organizate de energie electrică;

d) publicarea informațiilor corespunzătoare organizării și desfășurării pieței energiei electrice pe pagina sa electronică;

e) alte funcții stabilite în Regulile pieței energiei electrice.

(3) Pentru a nu denatura concurența pe piețele organizate de energie electrică, operatorul pieței energiei electrice nu este în drept să participe la tranzacțiile de pe piețele organizate de energie electrică pe care le gestionează, pentru a favoriza un participant al pieței energiei electrice sau în scopul obținerii de profit.

(4) Participanții la piețele organizate de energie electrică sînt obligați să prezinte operatorului pieței energiei electrice în mod continuu toate informațiile necesare acestuia pentru a asigura organizarea și funcționarea piețelor organizate de energie electrică, precum și să-i acorde acces la documentele aferente, în conformitate cu prezenta lege și cu Regulile pieței energiei electrice.

(5) Operatorul pieței energiei electrice își îndeplinește funcțiile și obligațiile respectînd principiul transparenței, al obiectivității și al nediscriminării. Se interzice operatorului pieței energiei electrice să facă discriminare între contractele transfrontaliere și contractele naționale.

(6) Se interzice operatorului pieței energiei electrice divulgarea informațiilor legate de tranzacțiile de energie electrică, pe care le obține pe parcursul activității sale, decît în condițiile legii. Prețurile stabilite pe piața organizată de energie electrică se fac publice în condițiile stabilite de Agenție.

(7) Pentru serviciul prestat de către operatorul pieței energiei electrice percepe de la participanții la piețele organizate de energie electrică tarif pentru organizarea pieței energiei electrice, aprobat de Agenție în conformitate cu prezenta lege.

(8) Operatorul pieței energiei electrice ține un cont separat pentru tranzacțiile care implică procurările și vânzările de energie electrică.

(9) Operatorul pieței energiei electrice cooperează cu operatorii piețelor energiei electrice din țările vecine în vederea asigurării condițiilor necesare pentru cuplarea piețelor.

(10) Anual, pînă la 31 ianuarie, operatorul pieței energiei electrice elaborează și prezintă Agenției un raport cu privire la piața energiei electrice care să reflecte analiza detaliată a organizării și funcționării pieței energiei electrice și propunerile de îmbunătățire, după caz. Raportul operatorului pieței energiei electrice se publică pe pagina sa electronică.

Articolul 83. Participanții la piața energiei electrice

(1) Întreprinderile electroenergetice, precum și alte persoane fizice sau juridice sînt în drept să participe pe piața energiei electrice pentru a vinde sau pentru a cumpăra energie electrică în condițiile stabilite în prezenta lege și în Regulile pieței energiei electrice.

(2) Participanții la piața energiei electrice încheie și execută tranzacțiile pe piața energiei electrice cu respectarea drepturilor și a obligațiilor stabilite în prezenta lege, în regulile pieței energiei electrice, precum și în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenție.

(3) Operatorul sistemului de transport și operatorii sistemelor de distribuție procură pe piața angro a energiei electrice energia electrică necesară pentru acoperirea consumului tehnologic și a pierderilor de energie electrică în rețelele electrice de transport și de distribuție. Operatorul sistemului de transport cumpără pe piața angro a energiei electrice energia electrică de echilibrare.

(4) Furnizorul central de energie electrică achiziționează pe piață energia electrică de la centralele electrice eligibile care produc din SRE, energia electrică produsă în regim de cogenerare de înaltă eficiență și energia electrică produsă de centralele electrice de termoficare urbane și revinde energia electrică respectivă furnizorilor, la tarife reglementate aprobate de Agenție și în cantitățile stabilite de Agenție, cu respectarea prevederilor prezentei legi, precum și ale actelor normative de reglementare aprobate de Agenție.

(5) Participanții la piața energiei electrice, inclusiv participanții la piețele organizate de energie electrică, sînt obligați să se înregistreze la operatorul sistemului de transport și să îi prezinte pronosticul balanței de energie și putere electrică, în conformitate cu modul și condițiile stabilite în Regulile pieței energiei electrice.

(6) Participanții la piața energiei electrice sînt obligați să notifice operatorul sistemului de transport cu privire la cantitățile de energie electrică ce urmează să fie livrate în sistem urmare a tranzacțiilor încheiate pe piața energiei electrice, inclusiv a tranzacțiilor privind exportul declarat, importul declarat și tranzitul declarat, în termenele și în condițiile stabilite în Regulile pieței energiei electrice, aprobate de Agenție. Participanții la piața energiei electrice notifică operatorul sistemului de transport cu privire la importurile declarate, exporturile declarate și tranzitele declarate pe intervale de tranzacționare cu partenerii externi, la fiecare graniță.

(7) Determinarea fluxurilor lunare efective de energie electrică de pe piața energiei electrice, a cantităților de energie electrică procurate în conformitate cu contractele încheiate, evidența cantității de energie electrică la hotarele externe și interne ale rețelei electrice de transport, se efectuează de către operatorul

sistemului de transport, conform metodei stabilite în Regulile pieței energiei electrice.

(8) Participanții la piața energiei electrice sînt obligați să efectueze plățile pentru energia electrică și pentru serviciile de care beneficiază, rezultate din tranzacțiile efectuate pe piața energiei electrice, la termenele scadente, prevăzute în contractele încheiate dintre părți, precum și să depună garanții financiare în vederea evitării riscurilor de neplată pe piața energiei electrice, în termenele și în condițiile stabilite în Regulile pieței energiei electrice.

(9) Participanții la piața energiei electrice au obligația să transmită operatorului pieței energiei electrice, operatorului sistemului de transport informații privind cantitățile de energie electrică tranzacționate în baza contractelor încheiate pe piața energiei electrice, precum și să prezinte orice alte informații necesare operatorului pieței energiei electrice, operatorului sistemului de transport pentru gestionarea și asigurarea funcționării piețelor organizate de energie electrică, în termenele și în condițiile stabilite în Regulile pieței energiei electrice.

(10) Furnizorii sînt obligați să achiziționeze de la furnizorul central de energie electrică cantitățile de energie electrică stabilite de Agenție în conformitate cu Regulile pieței energiei electrice, inclusiv în funcție de cotele deținute de aceștia pe piața energiei electrice cu amănuntul, și la tarifele reglementate aprobate de Agenție.

Articolul 84. Funcțiile și obligațiile participanților la piața energiei electrice în legătură cu echilibrarea

(1) În scopul asigurării echilibrului între producere, import și consum, pentru asigurarea efectuării de tranzacții neobstrucționate de vânzare-cumpărare a energiei electrice, în vederea separării tranzacțiilor financiare de furnizarea fizică și pentru decontarea corectă a acestora, participanții la piața energiei electrice sînt obligați să-și asume responsabilitatea financiară pentru plata dezechilibrelor pe care le generează în rețelele electrice. În sensul prezentului articol participanții la piața energiei electrice se consideră părți responsabile de echilibrare.

(2) Regulile menite să asigure echilibrarea, precum și să soluționeze problemele apărute în urma provocării dezechilibrelor în rețelele electrice, drepturile și obligațiile participanților la piața energiei electrice, inclusiv ale operatorului sistemului de transport și ale operatorului pieței energiei electrice se stabilesc în prezentul articol, în Normele tehnice ale rețelelor electrice și în Regulile pieței energiei electrice.

(3) Participanții la piața energiei electrice sînt în drept să se organizeze în grupuri de echilibrare, reprezentate pe piața energiei electrice de responsabilul grupului de echilibrare. Condițiile de constituire și de funcționare a grupurilor de echilibrare, inclusiv drepturile și obligațiile responsabilului grupului de echilibrare în raport cu operatorul sistemului de transport, precum și în raport cu persoanele care fac parte din grupul de echilibrare se stabilesc în prezentul articol, și în Regulile pieței energiei electrice.

(4) Furnizorul central de energie electrică este responsabilul grupului de echilibrare constituit din centralele electrice de termoficare urbane, din centralele electrice de termoficare în regim de cogenerare de înaltă eficiență și din centralele electrice eligibile care produc din SRE.

(5) Furnizorii sînt responsabili grupului de echilibrare constituit din consumatorii finali cărora le furnizează energie electrică.

(6) Părțile responsabile de echilibrare sau responsabili grupurilor de echilibrare, după caz, sînt obligați să se înregistreze într-un registru, administrat de operatorul sistemului de transport și să încheie cu operatorul sistemului de transport contracte de echilibrare, în condițiile stabilite în Regulile pieței energiei electrice. La semnarea contractului de echilibrare, partea responsabilă de echilibrare sau responsabilul grupului de echilibrare este obligat să depună garanție financiară care nu va fi mai mică decît consumul estimativ lunar al părții responsabile de echilibrare sau al grupului de echilibrare. În caz de provocare a dezechilibrului în rețelele electrice, partea responsabilă de echilibrare sau responsabilul grupului de echilibrare, după caz, este obligat să achite operatorului sistemului de transport plata pentru prestarea serviciului de echilibrare, calculată de operatorul sistemului de transport în conformitate cu metodologia aprobată de Agenție.

(7) Metodologia de calculare a plăților pentru prestarea serviciilor de echilibrare, elaborată și aprobată de Agenție, trebuie să acopere costurile operatorului sistemului de transport și să se bazeze pe principii care să descurajeze participanții la piața energiei electrice să provoace dezechilibre în rețelele electrice, fără a permite, însă, operatorului sistemului de transport să scoată profit din activitatea de prestare a serviciului de echilibrare.

(8) În condițiile stabilite în Regulile pieței energiei electrice, operatorul sistemului de transport asigură echilibrul în rețelele electrice de transport. În acest scop, operatorul sistemului de transport achiziționează energie electrică pe piața contractelor bilaterale sau pe piața organizată.

(9) Operatorul sistemului de transport este responsabil pentru determinarea cantităților de energie electrică de echilibrare necesare în legătură cu acoperirea dezechilibrelor provocate de participanții la piața energiei electrice.

(10) Operatorul sistemului de transport notifică Agenția cu privire la contractele pe care acesta le-a încheiat în legătură cu prestarea serviciilor de echilibrare.

(11) Operatorul sistemului de transport este în drept, în colaborare cu operatorii de transport din statele vecine, să elaboreze proceduri pentru a permite compensarea fluxului tehnologic și folosirea reciprocă a serviciilor procurate în legătură cu prestarea serviciului de echilibrare sau prin intermediul unor mecanisme asemănătoare existente în alte țări. Aceste proceduri se aprobă de Agenție.

Articolul 85. Promovarea și monitorizarea concurenței pe piața energiei electrice

(1) Agenția asigură stabilirea condițiilor pentru o concurență efectivă pe piața energiei electrice și pentru dezvoltarea acesteia, inclusiv prin promovarea în actele sale normative de reglementare a principiilor de echitate, de transparență și de nediscriminare, și monitorizează piața energiei electrice, precum și efectuează controale pentru depistarea în timp util a abuzurilor pe piața energiei electrice.

(2) Pentru îndeplinirea funcțiilor stabilite în alin. (1) din prezentul articol, Agenția, efectuează, cel puțin la fiecare doi ani, studiu de piață, în baza rezultatelor căruia stabilește măsurile necesare și proporționale pentru promovarea unei concurențe eficiente pe piața energiei electrice și, pe cale de consecință, pentru crearea premiselor necesare funcționării unei piețe eficiente a energiei electrice.

(3) Studiul de piață se efectuează în baza hotărârii Agenției și cuprinde următoarele.

- a) descrierea și obiectul pieței;
- b) evaluarea nivelului de eficiență, de concurență și de transparență pe piața energiei electrice și evaluarea cantitativă a concentrației pe piața energiei electrice, inclusiv prin aplicarea de indicatori de concentrare a pieței stabiliți în Regulile pieței energiei electrice;
- c) indicii privind întreprinderile electroenergetice care dețin poziție dominantă pe piața energiei electrice;
- d) concluziile studiului de piață, care vor include rezultatele investigațiilor privind măsurile de reglementare necesare de a fi luate pentru asigurarea unei concurențe loiale pe piața energiei electrice.

(4) În legătură cu efectuarea studiului de piață, Agenția inițiază consultări publice în conformitate cu termenele și condițiile stipulate în legea privind transparența în procesul decizional. Comentariile primite în timpul consultărilor publice se reflectă în raportul Agenției.

(5) Orice studiu de piață inițiat va fi efectuat în cel mai eficient mod, în termen de până la patru luni de la data aprobării hotărârii corespunzătoare de către Agenție. În caz de necesitate, acest termen poate fi prelungit de Agenție, în mod rezonabil și justificat pentru o perioadă de cel mult patru luni.

(6) Studiul de piață se finalizează prin adoptarea hotărârii Consiliului de administrație al Agenției, în care se reflectă rezultatele obținute în urma studiului efectuat și măsurile necesare de a fi luate pentru funcționarea normală a pieței și dezvoltarea concurenței loiale pe piața energiei electrice, inclusiv privind organizarea pieței centralizate a energiei electrice și crearea operatorului pieței energiei electrice

(7) Agenția este în drept să inițieze la cererea unui participant la piața energiei electrice, la sesizarea unui organ specializat al administrației publice centrale, a unei autorități publice sau la cererea unui participant la piața energiei electrice investigații pe piața energiei electrice.

(8) Investigația Agenției poate fi efectuată timp de 4 luni, termen care poate fi prelungit în baza hotărârii motivate a Agenției pentru cel mult 4 luni. Rezultatele investigației se reflectă într-o hotărâre a Agenției în care se oglindesc circumstanțele constatate și decizia aprobată de Consiliul de administrație, inclusiv privind suspendarea temporară sau retragerea licenței unui participant la piața energiei electrice sau privind suspendarea participării acestuia, temporar sau definitiv, pe piața energiei electrice. Dacă în urma investigației sînt depistate semne de încălcare a legislației concurențiale, Agenția comunică acest fapt Consiliului Concurenței.

(9) Raportul Agenției privind aprecierea nivelului de concurență pe piața energiei electrice, precum și hotărârile privind investigațiile efectuate pe piața energiei electrice se publică pe pagina electronică a Agenției.

Capitolul XIII

REGLEMENTAREA PEȚURILOR, A TARIFELOR ȘI SEPARAREA CONTABILITĂȚII

Articolul 86. Prețuri și tarife aplicate în sectorul electroenergetic

(1) În sectorul electroenergetic se aplică următoarele prețuri și tarife:

a) prețuri negociate, rezultate din cerere și ofertă pe piețele de energie electrică;

b) prețuri și tarife reglementate.

(2) La categoria de prețuri și tarife reglementate se atribuie:

a) prețurile reglementate pentru energia electrică și energia termică produsă de centralele electrice de termoficare urbane;

b) prețurile reglementate pentru energia electrică și energia termică produsă în regim de cogenerare de înaltă eficiență;

c) tarife reglementate pentru serviciul de transport al energiei electrice;

d) tarifele reglementate pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, inclusiv tarife diferențiate în funcție de nivelul de tensiune a rețelelor electrice de distribuție;

e) prețurile reglementate pentru furnizarea energiei electrice de către furnizorul de ultimă opțiune și de furnizorul serviciului universal, inclusiv tarife binome și prețurile diferențiate în funcție de orele de consum;

f) tarifele reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de operatorul sistemului de transport și de operatorii sistemelor de distribuție, inclusiv tarifele de racordare, tarifele de punere sub tensiune și tarifele de reconectare;

g) tariful reglementat pentru serviciul de operare a pieței energiei electrice;

h) tariful reglementat pentru energia electrică furnizată de furnizorul central de energie electrică.

(3) La încheierea contractului de furnizare a energiei electrice cu furnizorul care prestează obligația de serviciu public privind prestarea serviciului universal, consumatorii finali sînt în drept să aleagă între tarif monom, tarif binom sau prețurile diferențiate în funcție de orele de consum, cu condiția ca

tariful binom sau prețurile diferențiate în funcție de orele de consum să fie aprobate de Agenție la constatarea premiselor necesare pe piața energiei electrice. La expirarea termenului de 12 luni de la alegerea unui tip de tarif, consumatorul final este în drept să renegocieze tipul tarifului la care urmează să i se furnizeze energie electrică cu respectarea condițiilor stabilite în Regulamentul de furnizare a energiei electrice.

(4) Cheltuielile și veniturile aferente desfășurării de către operatorul sistemului de transport a activității autorizate prin licența pentru conducere centralizată a sistemului electroenergetic se iau în considerare la calcularea și aprobarea tarifului reglementat pentru serviciul de transport al gazelor naturale.

(5) Prețurile și tarifele reglementate indicate în alin. (2) se determină în conformitate cu metodologiile de calculare, de aprobare și de aplicare ale acestora, elaborate și aprobate în conformitate cu prezenta lege.

(6) După examinarea premiselor existente pe piața energiei electrice, Agenția este în drept să decidă cu privire la aprobarea tarifelor pentru serviciile de sistem prestate pe piața contractelor bilaterale reglementată, în conformitate cu o metodologie elaborată și aprobată în prealabil.

(7) Furnizorii negociază cu consumatorii finali prețul la energia electrică furnizată în conformitate cu cererea și oferta pe piețele de energie electrică, cu excepția situațiilor în care energia electrică se furnizează la prețuri reglementate.

Articolul 87. Metodologiile de calculare, de aprobare și de aplicare a prețurilor și tarifelor reglementate

(1) Metodologiile de calculare, de aprobare și de aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate indicate în art. 86 alin. (3) din prezenta lege se elaborează și se aprobă de către Agenție, în conformitate cu prezenta lege.

(2) Metodologiile de calculare, de aprobare și de aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate, menționate în alin. (1) din prezentul articol, se bazează pe următoarele principii:

a) funcționarea eficientă și asigurarea viabilității financiare a întreprinderilor electroenergetice în baza costurilor justificate și strict necesare pentru desfășurarea activităților reglementate;

b) alimentarea în mod continuu și fiabil a consumatorilor cu energie electrică cu respectarea parametrilor de calitate și a indicatorilor de calitate stabiliți;

c) desfășurarea activităților reglementate în condiții de siguranță;

d) orientarea sistemului de determinare a prețurilor și a tarifelor reglementate, astfel încât întreprinderile electroenergetice și consumatorii finali să fie motivați în creșterea eficienței energetice, prin stabilirea de stimulente corespunzătoare atât pe termen scurt, cât și pe termen lung;

e) promovarea investițiilor eficiente în sectorul electroenergetic;

f) eliminarea subvențiilor încrucișate între activități și între categoriile de consumatori;

g) prețurile și tarifele reglementate trebuie să fie justificate, rezonabile, verificabile, nediscriminatorii, transparente, bazate pe performanță și pe criterii

obiective, precum și să conțină o rată de rentabilitate, calculată cu aplicarea principiului stabilit în alin. (3) lit. a), viii) din prezentul articol.

(3) Metodologiile de calculare, de aprobare și de aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate, menționate în alin. (1) din prezentul articol, trebuie să includă:

a) componența și modul de calculare:

i) a cheltuielilor aferente procurării de resurse energetice primare și a energiei electrice, inclusiv pentru acoperirea nivelului rezonabil și justificat al consumului tehnologic și pierderilor de energie electrică din rețelele electrice de transport și de distribuție, precum și pentru acoperirea totală sau parțială a costurilor aferente serviciului de echilibrare;

ii) a cheltuielilor materiale;

iii) a cheltuielilor cu personalul;

iv) a cheltuielilor privind amortizarea immobilizărilor corporale și necorporale, inclusiv în cazul reevaluării acestora pentru a asigura ca activele respective să nu fie depreciate mai mult de o dată și pentru a exclude activele care au fost obținute gratuit, prin donații și granturi;

v) a cheltuielilor aferente exploataării eficiente și întreținerii obiectelor sistemului electroenergetic;

vi) a cheltuielilor de distribuire și administrative;

vii) a altor cheltuieli justificate și necesare pentru desfășurarea activității operaționale;

viii) a nivelului rentabilității determinat în funcție de costurile de furnizare (pentru activitatea de furnizare reglementată a energiei electrice), în funcție de metoda costului mediu ponderat al capitalului (pentru activitățile reglementate de producere, de transport sau de distribuție a energiei electrice) și în funcție de costurile suportate în cazul operatorului pieței energiei electrice;

b) determinarea costurilor necesare de a fi incluse în preț, în tarif, reglementat, separat pentru fiecare activitate desfășurată de întreprinderea electroenergetică și pe categorie de consumatori;

c) condițiile de utilizare a costurilor privind amortizarea immobilizărilor corporale și necorporale, a costurilor materiale, de întreținere și de exploatare și modul de includere a acestor costuri în prețurile și în tarifele reglementate în cazul utilizării lor în alte scopuri sau în cazul neutilizării lor;

d) modul de recuperare prin prețurile, prin tarifele reglementate a investițiilor efectuate, metoda de determinare și de aplicare a ratei de rentabilitate, pe tip de activitate. La aplicarea ratei de rentabilitate nu se ia în considerare valoarea obținută în urma reevaluării immobilizărilor corporale și necorporale, valoarea activelor achitate de consumatori, precum și activele care au fost obținute gratuit, prin donații și prin granturi;

e) metoda de separare a cheltuielilor comune ale întreprinderii și a rentabilității, pe tipuri de activități practicate de întreprindere, inclusiv la producerea combinată a energiei electrice și a energiei termice de centralele electrice de termoficare urbane, a energiei electrice și a energiei termice produse

în regim de cogenerare de înaltă eficiență și/sau în funcție de tipul rețelelor electrice;

f) modul de determinare și de aplicare a tarifelor binome, a tarifelor diferențiate în funcție de nivelul de tensiune al rețelelor electrice și a prețurilor diferențiate în funcție de orele de consum;

g) modul de ajustare a prețurilor și tarifelor reglementate.

(4) Metodologiile de calculare, de aprobare și de aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate, menționate în alin. (1) din prezentul articol se aprobă de Agenție.

Articolul 88. Determinarea, aprobarea și monitorizarea aplicării prețurilor și a tarifelor reglementate

(1) Prețurile și tarifele reglementate în sectorul electroenergetic se determină anual de către întreprinderile electroenergetice, în conformitate cu metodologiile de calculare, de aprobare și de aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate, precum și potrivit termenelor și condițiilor prevăzute în Regulamentul privind procedurile de determinare, prezentare, examinare, aprobare și monitorizare a prețurilor și a tarifelor reglementate din sectorul electroenergetic, aprobate de Agenție.

(2) Prețurile și tarifele reglementate, determinate de întreprinderile electroenergetice conform prevederilor alin. (1) din prezentul articol se prezintă Agenției spre examinare și aprobare.

(3) Agenția, în conformitate cu art. 7 alin. (2), art. 8 și art. 9 din prezenta lege, examinează și aprobă hotărîrea privind aprobarea prețurilor și a tarifelor respective.

(4) Întreprinderile electroenergetice sînt obligate să prezinte Agenției informațiile care îi sînt necesare pentru examinarea și justificarea cheltuielilor, precum și a corectitudinii calculării prețurilor și a tarifelor reglementate.

(5) Hotărîrile Agenției cu privire la aprobarea tarifelor reglementate se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, se plasează pe pagina electronică a Agenției și a întreprinderilor electroenergetice.

(6) Agenția supraveghează și monitorizează aplicarea de către întreprinderile electroenergetice a metodologiilor de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor, precum și aplicarea corectă a prețurilor și a tarifelor reglementate, aprobate de Agenție.

Articolul 89. Separarea contabilității

(1) Întreprinderile electroenergetice, indiferent de forma de proprietate și de forma juridică, întocmesc, supun auditului și publică situațiile lor financiare anuale în conformitate cu termenele și condițiile stipulate în legislația Republicii Moldova și în conformitate cu standardele de contabilitate.

(2) Pentru a se evita discriminarea, subvenționările încrucișate și denaturarea concurenței, întreprinderile electroenergetice sînt obligate să țină în sistemul lor de contabilitate internă conturi contabile separate pentru fiecare din

activitățile de transport și de distribuție așa cum ar fi în cazul în care aceste activități sînt desfășurate de întreprinderi separate.

(3) Întreprinderile electroenergetice sînt obligate să țină contabilitate separată pentru alte activități ce țin de sectorul electroenergetic, însă care nu se referă la activitățile de transport și de distribuție a energiei electrice așa cum ar fi în cazul în care aceste activități sînt desfășurate de întreprinderi distincte. De asemenea, întreprinderile electroenergetice trebuie să țină contabilitate separată pentru alte activități, nereglementate de prezenta lege. Bilanțul și Situația de profit și pierdere se întocmesc separat pe fiecare activitate reglementată în parte.

(4) Furnizorii care furnizează energie electrică la prețuri reglementate și la prețuri negociate sînt obligați să țină contabilitate separată pentru fiecare tip de activitate practică și pe fiecare categorie de consumatori.

(5) În conformitate cu standardele de contabilitate și actele normative de reglementare, aprobate de Agenție, întreprinderile electroenergetice vor preciza în politicile contabile regulile de alocare a activelor și pasivelor, a cheltuielilor și veniturilor, precum și a pierderilor, pe care le aplică la separarea contabilității pe tipuri de activități practicate.

(6) Veniturile obținute în urma utilizării cu titlu de proprietate a rețelelor electrice de transport și/sau de distribuție se specifică în contabilitatea întreprinderilor electroenergetice. Situațiile financiare anuale trebuie să cuprindă în note informații despre orice tranzacție efectuată cu întreprinderile înrudite.

(7) Auditul menționat la alin. (1) din prezentul articol se efectuează cu respectarea condițiilor stabilite în Legea privind activitatea de audit și în standardele internaționale de audit și trebuie să specifice, suplimentar, dacă se respectă obligația de a evita discriminarea și subvențiile încrucișate între activitățile menționate la alin. (2)-(4) din prezentul articol și între categoriile de consumatori.

Articolul 90. Accesul la contabilitate și prezentarea informațiilor

(1) Agenția este în drept, în baza solicitării în scris, să aibă acces la contabilitatea întreprinderilor electroenergetice, precum și să solicite întreprinderilor electroenergetice să le prezinte datele și informațiile necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor ce le revin.

(2) Întreprinderile electroenergetice oferă accesul la contabilitate și prezintă datele și informațiile solicitate, în conformitate cu prevederile alin. (1) din prezentul articol, în termenele și în condițiile stabilite în actele normative în domeniu, precum și în Regulamentul privind prezentarea rapoartelor și a informațiilor, aprobat de Agenție.

(3) Agenția este obligată să se abțină de la divulgarea informației care constituie secret comercial. Aceste informații pot fi dezvăluite doar în conformitate cu termenele și condițiile prevăzute de legislația în domeniu.

(4) Informațiile necesare pentru asigurarea unei concurențe efective, pentru funcționarea eficientă a pieței energiei electrice și pentru reglementarea tarifelor și a prețurilor se fac publice. Această obligație este pusă în aplicare de Agenție fără a aduce atingere informației care constituie secret comercial.

CAPITOLUL XIV

SOLUȚIONAREA NEÎNȚELEGERILOR ȘI A LITIGIILOR. RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCALCAREA LEGISLAȚIEI ÎN SECTORUL ELECTROENERGETIC

Articolul 91. Examinarea neînțelegerilor de către Agenție

(1) Neînțelegerile dintre întreprinderile electroenergetice în legătură cu aplicarea prezentei legi se examinează de Agenție. La reclamația oricăreia dintre părți, Agenția emite o decizie în termen de cel mult două luni de la data primirii reclamației respective. Agenția este în drept să prelungească termenul respectiv cu cel mult două luni, comunicând acest fapt persoanei care a depus reclamația. Ulterior, Agenția este în drept să extindă suplimentar termenul de examinare a reclamației cu acordul persoanei care a depus reclamația.

(2) Agenția examinează disputele, inclusiv disputele transfrontaliere privind refuzul operatorului sistemului de transport de a acorda acces la rețeaua electrică de transport.

(3) Agenția examinează în procedură extrajudiciară neînțelegerile dintre consumatorii finali și întreprinderile electroenergetice ce survin în contextul aplicării prezentei legi, precum și dintre operatorii și utilizatorii sistemului de distribuție închis și emite decizii în caz de necesitate. Agenția examinează reclamațiile depuse de consumatorii finali, de utilizatorii sistemului de distribuție închis, în termen de cel mult 30 de zile lucrătoare de la înregistrarea reclamației. Termenul de examinare a reclamației poate fi prelungit cu cel mult 30 de zile lucrătoare, fapt despre care este informat consumatorul final, utilizatorul sistemului de distribuție închis.

(4) Pe perioada examinării reclamației, Agenția este în drept să emită decizii privind interzicerea deconectării de la rețeaua electrică a instalațiilor electrice ale consumatorului final sau privind reconectarea acestora.

(5) În termen de 3 zile lucrătoare de la data aprobării, Agenția remite decizia asupra neînțelegerii spre executare părților implicate, cu expunerea motivelor pe care se întemeiază acest act. Decizia Agenției este obligatorie spre executare părților implicate.

Articolul 92. Examinarea neînțelegerilor de către întreprinderile electroenergetice

(1) Întreprinderile electroenergetice examinează reclamațiile depuse de consumatorii finali în termen de cel mult 30 de zile lucrătoare de la înregistrarea reclamației. Termenul de examinare a reclamației poate fi prelungit cu cel mult 30 de zile lucrătoare, fapt despre care este informat consumatorul final, utilizatorul sistemului de distribuție închis. Pe durata examinării reclamațiilor consumatorilor finali privind facturarea, se interzice deconectarea instalațiilor electrice ale acestora de la rețeaua electrică.

(2) Reclamațiile consumatorilor finali în legătură cu contractarea, deconectarea, reconectarea și facturarea se examinează și se soluționează de

furnizor, în termenele stabilite de lege. În cazul în care furnizorul căruia i-a fost impusă obligația de a presta serviciu universal sau de a fi furnizor de ultimă opțiune încalcă obligațiile sale stabilite prin prezenta lege și prin Regulamentul de furnizare a energiei electrice, acesta este obligat să plătească consumatorului final compensații în mărimea și în termenele stabilite în Regulamentul de furnizare a energiei electrice. Operatorul de sistem este obligat să colaboreze cu furnizorul, prin prezentarea informațiilor solicitate de acesta și necesare lui pentru soluționarea problemelor abordate în reclamațiile consumatorilor finali.

(3) Reclamațiile consumatorilor finali cu privire la deconectare se examinează și se soluționează de furnizor, indiferent dacă deconectarea instalațiilor electrice ale consumatorilor finali a fost efectuată la cererea furnizorului sau din inițiativa operatorului de sistem.

(4) În cazul în care, la examinarea reclamațiilor consumatorilor finali, furnizorul constată că operatorul de sistem a încălcat termenul de reconectare stabilit, acesta achită consumatorului final prejudiciat compensația calculată în conformitate cu Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice. Operatorul de sistem este obligat să restituie furnizorului cheltuielile suportate în legătură cu achitarea compensației pentru prejudicierea consumatorului final din vina sa. Dacă operatorul de sistem refuză să restituie furnizorului contravaloarea compensației, ultimul este în drept să-și recupereze cheltuielile prin intentarea acțiunii în regres în instanța de judecată.

(5) Operatorul de sistem este obligat să examineze reclamațiile și să soluționeze problemele consumatorilor finali parvenite în legătură cu racordarea, delimitarea, întreruperea și limitarea livrării energiei electrice, referitor la calitatea serviciului prestat, precum și să achite consumatorilor finali compensații calculate în conformitate cu Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice.

(6) Consumatorii finali sînt în drept să solicite recuperarea prejudiciilor materiale și morale cauzate de furnizor, de operatorul de sistem, în conformitate cu prevederile Codului civil al Republicii Moldova nr.1107-XV din 6 iunie 2002.

(7) În cazul în care un consumator final a adresat furnizorului sau operatorului de sistem o reclamație care urmează să fie examinată și soluționată de celălalt titular de licență, operatorul de sistem sau furnizorul, după caz, este obligat să transmită reclamația celui alt titular de licență (furnizor sau operator de sistem) în termen de cel mult 5 zile lucrătoare de la data înregistrării reclamației și să informeze despre acest fapt consumatorul final.

(8) Întreprinderile electroenergetice sînt obligate să depună toată diligența pentru a soluționa pe cale extrajudiciară eventualele neînțelegeri ce pot apărea în raport cu consumatorii finali, precum și să pună în aplicare un mecanism eficient și nediscriminatoriu de rambursare a cheltuielilor sau de achitare a compensațiilor consumatorilor finali, în cazul nerespectării de către întreprinderile electroenergetice a obligațiilor stabilite prin prezenta lege și prin actele normative de reglementare, aprobate de Agenție în condițiile stabilite în prezenta lege.

(9) Întreprinderile electroenergetice sînt obligate să dispună de centre de deservire a consumatorilor finali care să funcționeze conform programului de lucru de cel puțin 5 zile pe săptămîină a cîte 8 ore pe zi. Personalul responsabil de examinarea reclamațiilor consumatorilor finali trebuie să dispună de dreptul real de a lua decizii, în numele întreprinderii electroenergetice, pentru a soluționa problemele abordate de consumatorii finali, iar întîlnirile cu reprezentanții întreprinderilor electroenergetice urmează să fie stabilite inclusiv prin telefon sau prin posta electronică. Întreprinderile electroenergetice sînt obligate să țină evidența reclamațiilor parvenite din partea consumatorilor finali, și, la solicitare, să prezinte Agenției informații cu privire la data depunerii reclamației; numele persoanei care a depus reclamația; esența problemei abordate în reclamație; acțiunile întreprinse pentru soluționarea problemelor abordate în reclamație; decizia întreprinderii electroenergetice.

Articolul 93. Soluționarea neînțelegerilor în instanța de judecată

(1) Cu excepțiile prevăzute de prezenta lege, neînțelegerile dintre participanții la piața energiei electrice se soluționează în instanța de judecată.

(2) În caz de dezacord cu răspunsul întreprinderii electroenergetice ori dacă nu a primit în termenul stabilit răspuns la petiția adresată întreprinderii electroenergetice, consumatorul final este în drept să se adreseze în instanța de judecată pentru soluționarea litigiului, în termenele stabilite în Legea cu privire la petiționare.

(3) În cazul în care consumatorul final nu este de acord cu răspunsul Agenției la petiția depusă, acesta este în drept să conteste acest răspuns în instanța de judecată în conformitate cu Legea cu privire la petiționare. Deciziile Agenției de soluționare a problemelor invocate în petiție pot fi contestate în termenele prevăzute de Legea contenciosului administrativ.

Articolul 94. Răspunderea întreprinderilor electroenergetice

(1) Întreprinderile electroenergetice poartă răspundere pentru neîndeplinirea sau pentru îndeplinirea necorespunzătoare a funcțiilor și obligațiilor stabilite prin prezenta lege, precum și prin actele normative de reglementare aprobate de Agenție în condițiile stabilite în prezenta lege.

(2) Dacă Agenția constată încălcarea de către întreprinderile electroenergetice a prevederilor prezentei legi, precum și a actelor normative de reglementare aprobate de Agenție, aceasta este în drept să inițieze procedura contravențională în condițiile și în termenele stabilite în Codul contravențional al Republicii Moldova nr.218-XVI din 24 octombrie 2008.

CAPITOLUL XV DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 95. Dispoziții finale și tranzitorii

(1) La intrarea în vigoare a prezentei legi piața energiei electrice este deschisă, iar fiecare consumator final din Republica Moldova are dreptul să aleagă și să schimbe furnizorul de energie electrică.

(2) Furnizorii care, la intrarea în vigoare a prezentei legi, dețin licență pentru furnizarea energiei electrice la tarife reglementate urmează să îndeplinească obligațiile de serviciu public privind prestarea serviciului universal și privind furnizarea de ultimă opțiune pe o perioadă de 10 ani de la intrarea în vigoare a prezentei legi, în limitele teritoriului stabilit de Agenție. După expirarea perioadei stabilite în prezentul alineat, Agenția, urmează să impună obligațiile de serviciu public privind prestarea serviciului universal și/sau privind furnizarea de ultimă opțiune, în conformitate cu art. 11 din prezenta lege, cu specificarea zonelor de activitate ale acestor furnizori.

(3) Prin derogare de la prevederile art. 72 alin. (1) din prezenta lege, consumatorii noncasnici, care nu pot să-și aleagă furnizorul și să semneze contracte de furnizare a energiei electrice la preț negociabil, sînt în drept să solicite semnarea contractelor de furnizare a energiei electrice, în condiții reglementate, cu furnizorii serviciului universal, desemnați în conformitate cu prezenta lege. În termen de 4 luni de la constatarea de către organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, în baza avizului Agenției, a existenței premiselor necesare pe piața energiei electrice privind procurarea de către consumatorii noncasnici a energiei electrice la prețuri negociate, Guvernul urmează să aprobe o hotărîre privind retragerea dreptului consumatorilor noncasnici de a achiziționa energie electrică de la furnizorii serviciului universal, în condiții reglementate.

(4) Contractele de furnizare a energiei electrice încheiate pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi, rămîn valabile pînă la semnarea de către consumatorii finali a contractelor noi de furnizare a energiei electrice, dar nu mai tîrziu de un an de la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(5) Pînă la certificarea operatorului sistemului de transport în conformitate cu prezenta lege, operatorul sistemului de transport își desfășoară activitatea în baza licenței pentru transportul energiei electrice, eliberată pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(6) În termen de cel mult o lună de la realizare de către Guvern a măsurilor stabilite în alin. (12) lit. a) din prezentul articol, operatorul sistemului de transport prezintă Agenției cererea și documentele necesare pentru certificarea acestuia.

(7) Operatorul sistemului de transport, în termen de cel mult 8 luni de la primirea notificării din partea Agenției cu privire la preluarea de către Comunitatea Energetică a Codului rețelelor electrice ale Uniunii Europene, este obligat să elaboreze și să prezinte Agenției pentru aprobare Codul rețelelor electrice, în conformitate cu exigențele stabilite în prezenta lege. După intrarea în vigoare a Codului rețelelor electrice, aprobat de Agenție, în conformitate cu art. 53 din prezenta lege, Normele tehnice ale rețelelor electrice devin caduce, iar în situațiile în care prezenta lege face referire la Normele tehnice ale rețelelor electrice acestea se substituie cu Codul rețelelor electrice.

(8) Pentru ajustarea condițiilor din licențele eliberate la prevederile prezentei legi, în decursul primului an de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Agenția este în drept să reperfecteze, la solicitare sau din oficiu, condițiile din licențele eliberate pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(9) Operatorul sistemului de transport și operatorii sistemelor de distribuție sînt obligați, în termen de cel mult 8 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, să încheie un acord cu privire la obligațiile reciproce aferente fiecărui obiectiv electroenergetic codetînut și asociat activităților de transport și distribuție a energiei electrice.

(10) Furnizorii sînt obligați să solicite eliberarea de noi licențe pentru furnizarea energiei electrice, în conformitate cu prezenta lege în termen de cel mult 3 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(11) Prevederile art. 36 din prezenta lege urmează să fie aplicate doar cu condiția existenței unor acorduri dintre operatorul sistemului de transport din Republica Moldova și operatorii de transport din statele vecine cu privire la implementarea mecanismului de compensare.

(12) Guvernul, în termen de 6 luni:

a) întreprinde măsurile necesare pentru realizarea separării și pentru asigurarea independenței operatorului sistemului de transport, în conformitate cu principiul stabilit în art. 26 alin. (5) din prezenta lege;

b) desemnează furnizorul central de energie electrică;

c) aprobă și prezintă Secretariatului Comunității Energetice primul raport de monitorizare privind securitatea aprovizionării cu energie electrică;

d) aprobă și prezintă Secretariatului Comunității Energetice primul raport privind monitorizarea modului de îndeplinire de către întreprinderile electroenergetice a obligațiilor de serviciu public;

e) prezintă Parlamentului propuneri referitor la aducerea legislației în concordanță cu prezenta lege;

f) aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.

(13) Guvernul, în termen de 4 luni de la constatarea de către organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, în baza avizului Agenției a existenței condițiilor de procurare a energiei electrice de pe piața liberalizată națională, a Comunității Energetice sau a altor țări terțe și/sau a premiselor favorabile pentru crearea și funcționarea de piețe competitive organizate, dispune crearea următoarelor piețe de energie electrică: a pieței energiei electrice pentru ziua următoare, a pieței energiei electrice pe parcursul zilei și a pieței energiei electrice de echilibrare. Piața pentru alocarea capacității interconectorilor, piața serviciilor de sistem și piața organizată a contractelor se instituie în termenele stabilite în Regulile pieței energiei electrice. Normele și principiile de funcționare a piețelor organizate de energie electrică se stabilesc în Regulile pieței energiei electrice, aprobate de Agenție în conformitate cu prezenta lege.

(14) Pentru a asigura organizarea și gestionarea pieței energiei electrice pentru ziua următoare, a pieței energiei electrice pe parcursul zilei, precum și a pieței organizate a contractelor bilaterale, Guvernul, în termenul stabilit în alin.

(13) din prezentul articol, desemnează operatorul pieței energiei electrice. Funcțiile de operator al pieței energiei electrice și de furnizor central al energiei electrice și pot fi impuse uneia și aceleiași întreprinderi.

(15) În termen de cel mult 4 ani de la intrarea în vigoare a energiei electrice, Agenția va pune în aplicare tarifele reglementate pentru serviciul de transport al energiei electrice, de tip intrare/ieșire.

(16) După efectuarea unei evaluări a concurenței pe piața energiei electrice, inclusiv prin aplicarea indicatorilor de concentrare a pieței stabiliți în Regulile pieței energiei, la constatarea premiselor necesare, Agenția stabilește termenele pentru eliminarea treptată a prețurilor reglementate pentru consumatorii finali.

(17) Contractele dintre consumatorii finali și subconsumatori, în vigoare la momentul intrării în vigoare a prezentei legi, rămân valabile timp de doi ani de la intrarea în vigoare a legii. În termen de un an de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Agenția este obligată să elaboreze și să aprobe metodologia de calculare a tarifului reglementat pentru operarea sistemului de distribuție închis și regulamentul privind sistemele de distribuție închise. În termen de 3 luni de la intrarea în vigoare a actelor normative de reglementare ale Agenției stabilite în prezentul alineat, persoanele care dețin instalații electrice ce constituie sistem de distribuție închis în sensul art. 50 alin. (3) din prezenta lege trebuie să se adreseze la Agenție pentru obținerea autorizației pentru sistem de distribuție închis.

(18) În cazul în care pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi au fost emise autorizații de construire care au permis efectuarea lucrărilor de construcție în zonele de protecție a rețelelor electrice, beneficiarul sau proprietarul construcției este obligat să acorde acces operatorului de sistem pentru executarea lucrărilor de exploatare, de întreținere sau de modernizare a rețelelor electrice. În cazul în care, din anumite motive, o persoană solicită strămutarea rețelei electrice, aceasta se va efectua cu condiția achitării prealabile de către beneficiarul sau proprietarul construcției a costurilor aferente strămutării rețelei electrice, după obținerea acordului proprietarilor sau al deținătorilor legali ai terenului de pe traseul pe care urmează să fie amplasate noile rețele electrice.

(19) Agenția, în termen de 18 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, va aduce actele sale normative de reglementare în concordanță cu prezenta lege, precum și va elabora, publica și pune în aplicare actele normative de reglementare noi prevăzute de prezenta lege.

(20) Pînă la aprobarea tarifului de racordare, plata pentru racordare la rețeaua electrică va fi calculată în baza devizului de cheltuieli pentru montarea instalației de racordare.

(21) În cazul discrepanțelor sau al contradicțiilor între prevederile prezentei legi și prevederile altor legi care reglementează activitățile din sectorul electroenergetic sau orice alte activități conexe, se aplică prevederile prezentei legi.

(22) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă Legea nr. 124-XVIII din 23 decembrie 2009 cu privire la energia electrică (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.127-133, art.311), cu modificările și completările ulterioare.

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul de lege cu privire la energia electrică

În contextul Deciziei Consiliului Ministerial al Comunității Energetice din 6 octombrie 2011, Republica Moldova s-a obligat să transpună și să implementeze în legislația națională:

- Directiva nr. 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei nr. 2003/54/CE, precum și

- Regulamentul (CE) nr. 714/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețea pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1228/2003, *acte comunitare care fac parte din Pachetul energetic III*.

Totodată, armonizarea legislației Republicii Moldova care reglementează sectorul electroenergetic cu principiile sistemului de drept al Uniunii Europene face parte dintr-un proces mai extins de armonizare a legislației naționale cu *acquis*-ul comunitar lansat în cadrul implementării angajamentelor asumate de Republica Moldova prin semnarea Acordului de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora (în continuare Acordul de Asociere RM - UE), ratificat de Parlamentul Republicii Moldova prin Legea nr. 112 din 02.07.2014.

Actualmente, sectorul electroenergetic al Republicii Moldova este reglementat, în special, prin Legea cu privire la energia electrică, nr. 124 din 23.12.2009, care a fost elaborată și adoptată pentru a transpune și implementa actele comunitare privind reglementarea sectorului electroenergetic, stabilite în Pachetul energetic II și anume Directiva nr. 2003/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind normele comune pentru piața internă de energie electrică și Directiva nr. 2005/89/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 18 ianuarie 2006 privind măsurile menite să garanteze siguranța aprovizionării cu energie electrică și investițiile în infrastructură.

Pachetul energetic II a instituit principiile de bază pentru crearea unei piețe concurențiale comune a Uniunii Europene astfel încât consumatorii finali să beneficieze de servicii calitative, la prețuri transparente, competitive și rezonabile.

În contextul dezvoltării principiilor și a regulilor stabilite în Pachetul energetic II, Directiva nr. 2009/72/CE și Regulamentul nr. 714/2009 stipulează în mod expres că statele membre urmează să stabilească în legislația primară norme comune pentru producerea, pentru transportul, pentru distribuția și pentru furnizarea energiei electrice, precum și dispoziții privind protecția consumatorilor, în vederea

îmbunătățirii și integrării piețelor de energie competitive, norme referitoare la: organizarea și funcționarea sectorului electroenergetic, accesul deschis la piața energiei electrice, criteriile și procedurile aplicabile cererilor de ofertă și acordării de autorizații și exploatarea sistemelor, obligații de serviciu universal și drepturile consumatorilor de energie electrică.

Prin urmare, transpunerea și implementarea principiilor comunitare din pachetul energetic III va contribui la continuarea reformei sectorului electroenergetic, inițiată prin adoptarea Legii cu privire la energia electrică în vigoare și va contribui la instituirea, în perspectivă, a unei piețe de energie electrică concurențiale în cadrul căreia consumatorii finali vor putea beneficia de dreptul de a li se furniza energie electrică de un furnizor la alegere, la prețuri negociate și rezonabile, în condiții de calitate și de eficiență și cu respectarea principiului securității în aprovizionarea cu energie electrică.

Totodată, crearea unui sector electroenergetic bine dezvoltat și eficient, sigur pentru transportarea energiei electrice pe axa est-vest, va face posibilă integrarea sistemului electroenergetic al Republicii Moldova în ENTSO-E, posibilă de a aduce numeroase avantaje Republicii Moldova, inclusiv în ceea ce privește asigurarea concurenței pe piața internă a energiei electrice prin tranzacționarea energiei electrice, atât din Vest, cât și din Est, precum și de a beneficia de posibilitatea prestării serviciului de transport pentru tranzitarea energiei electrice și pentru gestionarea congestiilor.

Proiectul legii cu privire la energia electrică, în redacție nouă, și documentele aferente au fost supuse consultărilor publice, fiind publicate pe pagina electronică a Ministerului Economiei și expediate autorităților de resort și participanților la piața energiei electrice.

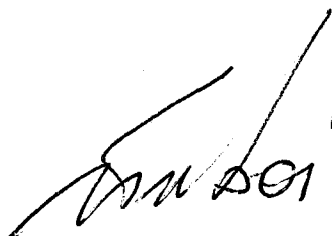
Concomitent, au fost organizate 3 ședințe publice și două ședințe de lucru pe 11 iunie și pe 6 – 8 iulie 2015 în cadrul cărora au fost discutate modalitățile de soluționare a problemelor invocate de părțile consultate.

Majoritatea propunerilor parvenite în cadrul consultărilor publice au fost acceptate integral sau parțial de autorii Proiectului și au fost utilizate la definitivarea Proiectului de lege.

De asemenea, la finalizarea Proiectului legii cu privire la energia electrică au participat și experții străini, angajați în cadrul Programului Inogate, ce au contribuit la soluționarea problemelor invocate prin oferirea explicațiilor pe marginea unor din prevederile Directivei nr. 2009/72/CE și a Regulamentului nr. 714/2009, precum și prin împărtășirea experienței statelor membre UE în legătură cu transpunerea actelor comunitare menționate mai sus. Strategia de consultanță, precum și principiile și mecanismele ce au fost incluse în Proiectul legii cu privire la energia electrică, în redacție nouă, pentru a asigura transpunerea prevederilor legislației comunitare care reglementează sectorul electroenergetic, sunt descrise detaliat în Analiza preliminară a impactului de reglementare care se anexează la prezenta Notă informativă.

În concluzie, Ministerul Economiei consideră necesară adoptarea Proiectului legii cu privire la energia electrică, în redacție nouă, pentru a asigura realizarea de către Republica Moldova a obligațiilor asumate în calitate de parte semnatară la Tratatul Comunității Energetice, dar și pentru a crea un cadru legal adecvat pentru încurajarea intrării de noi participanți pe piața energiei electrice, fapt care va contribui la dezvoltarea concurenței în sectorul electroenergetic, precum și la sporirea securității aprovizionării cu energie electrică a consumatorilor finali. Mai mult, un sector electroenergetic eficient va avea impact benefic asupra întregii economii naționale, inclusiv prin aprovizionarea întreprinderilor mici și mijlocii cu energie electrică în mod continuu și fiabil, la prețuri competitive și transparente.

Viceministru

Valeriu TRIBOI